

SUOMEN AMMATTIYHDISTYSTEN KESKUSLIITON
(SAK) r.y.

VUOSIKIRJA

1938

Liitteenä
SAK:n Valtuuston kokouksen pöytäkirja
8. 5. 1938.

HELSINKI 1939

I. Poliittinen tilanne.

1. Kansainvälinen tilanne.

Vuosi 1938 muodostui kuten edeltäjänsäkin askeleeksi kohti yleistä kansainvälistä selkkausta. Kuten viime vuosikirjassamme on sanottu vuodesta 1937 ei myöskään vuoden 1938 kuluessa tapahtunut mitään sellaista, joka olisi ollut omansa lujittamaan rauhantilaa.

Espanjan sota jatkui koko vuoden ajan. Hallituksen joukkojen hallussa olleet alueet pienentyivät vähitellen. Huhtikuun alkupuolella saivat kapi-nallisten joukot jaettua hallituksen hallussa olleen alueen kahteen osaan. Ja vuoden loppupuolella kukistui Katalonia. Sodan kehitys oli ratkaisevasti riippuvainen siitä, että samaan aikaan kun lailliseen hallitukseen sovel-lutettiin suurvaltain toimesta täydellistä puuttumattomuutta, samaan aikaan kenraali Francon joukot saivat kaikenmuotoista apua sekä Italialta että Saksalta.

Myöskin Kiinassa jatkui Japanin hyökkäystoiminta, joka oli alkanut edellisen vuoden heinäkuussa. Vuoden loppupuolella oli japanilaisten onnis-tunut vallata haltuunsa useita Kiinan huomattavimmista kaupungeista kuten Shanghai, Peking, Tientsin, Nanking, Kanton ja Hankoun. Kiinalaisten vastarinta ei kuitenkaan suurista aluemenetyksistä huolimatta ole murtunut, vaan jatkuu sota japanilaisten vaikeuksien vähitellen suuren-tuessa.

Nämä molemmat sodat ovat luonnollisesti kiinnittäneet jatkuvasti maail-man huomion puoleensa. Mutta kertomusvuoden aikana ne ovat myös toisaalta aika ajoittain joutuneet toisten tapausten varjoonkin. Vuoden kuluessa totalitääriset suurvallat ja varsinkin Saksa ovat jatkaneet valtaus-politiikkaansa. Maaliskuun 13 p:nä marssivat saksalaiset joukot Itävaltaan ja tämä maa liitettiin Saksaan. Huhtikuun alussa kiihdytettiin sudeetti-saksalaisten toimintaa Tshekkoslovakiassa. Tilanne kärjistyi vaarallisella tavalla toukokuun puolivälissä. Heinäkuun lopulla oli englantilainen lordi Runciman lähtenyt Tshekkoslovakiaan sovittelemaan sudeettisaksalaisten ja tshekkiläisten välisiä suhteita. Hänen toimintansa osoittautui kuitenkin pikemminkin sudeettisaksalaisten t.s. Saksan asian eteenpäinviemiseksi. Ja syyskuussa sai tapausten kulku jälleen dramaattisen vauhdin. Kuun puolivälissä kohtasivat Chamberlain ja Hitler toisensa Berchtesgadenissa. 22 p:nä kohtasivat nämä miehet toisensa jälleen Godesbergissä. Tshekko-

Slovakia mobilisoi armeijansa syyskuun 23 p:nä. Ranska mobilisoi osittain armeijansa, laivastonsa ja ilmavoimansa 24 p:nä syyskuuta. Presidentti Roosevelt lähetti voimakkaan vetoituksen Hitlerille 26 p:nä ja 27 p:nä mobilisoi Englannin laivasto. Syyskuun 28 p:nä ilmoitti Chamberlain Englannin alahuoneessa neljän vallan konferenssista Münchenissä ja kuu-kauden viimeisenä päivänä allekirjoitettiin kuuluisa Münchenin sopimus, joka Englannin pääministerin käsityksen, ja kansojen laajojen piirien luulon mukaan muka avasi mahdollisuuden keskustella pysyväisen rauhan järjestämisestä. Tosiasiassa tällä sopimuksella otettiin Tshekkoslovakialta huomattavia maa-alueita Saksan, Unkarin ja Puolan haltuun. Tshekkoslovakian sisäinen eheys muutenkin höllentyi, presidentti Benes erosi ja eri kansallisuudet pyrkivät eroon toisistaan. Tämä kehitys johti sitten vuoden 1939 alkupuolella Tshekkoslovakian täydelliseen katoamiseen kartalta Böömin ja Slovakian jouduttua Saksan haltuun.

Näitä maailmanrauhaa suuresti järkyttäviä tapahtumia, joiden seuraukset eivät suinkaan olleet nähtävissä täydessä laajuudessaan kertomusvuoden päättyessä, säesti entistä kiivaampi ja yleisempi kilpavarustelu. Ennen näkemättömän suuret varat varattiin kertomusvuoden aikana kaikissa maissa varusteluihin. Aseissa olevia armeijoita lisättiin, sotalaivastoja suurennettiin, ilmavoimia laajennettiin kuumeisessa tahdissa.

Kansainvälisellä näyttämöllä esiintyvät valtaryhmytykset saivat vuoden kuluessa vähitellen entistä selvempiä piirteitä, joskaan mitään selvää rintamanjakoa ei vielä muodostunut. Toisaalta n.s. akselivallat t.s. Saksa, Italia ja Japani lujittivat yhteistoimintaansa, toisaalta lähestyivät Englanti ja Ranska entistä lähemmin toisiaan, joskin samalla noudattaen epäroivää politiikkaa akselivaltioihin päin. P-A:n Yhdysvallat esiintyivät entistä jyrkemmin fascistisia hyökkääjävaltoja vastaan, kun taas Neuvostoliitto näytti haluavan vetäytyä eristäytymispolitiikkaan. Vuoden lopussa näytti siltä, kuin maailma alkaisi rauhoittua, ainakin niin luultiin useissa pääkaupungeissa. Kauppaneuvotteluihin ryhdyttiin eri suurvaltojen kesken, ja uusia neuvotteluja suunniteltiin. Vuoden 1939 alkuvuokkoina tilanne jälleen kuitenkin perusteellisesti muuttui.

Erikseen on mainittava, että Kansainliiton merkitys ja arvovalta hävisi olemattomiin kertomusvuoden aikana, mistä selvimpänä havaintoesimerkkinä on mainittava kertomusvuoden syyskuun tapaukset, joiden kehityksessä kansainliiton neuvostolla ei enää ollut mitään sanomista.

Fascististen suurvaltain hyökkäyspolitiikka toi maailmaan pakolaisprobleemin ennennäkemättömässä laajuudessa. Saksan uuden ja entistä perusteellisemman juutalaisvainon jälkeen kertomusvuoden marraskuussa tuli juutalaisia koskeva pakolaiskysymys entistä polttavammaksi. Sudeetti-alueiden luovutus Saksalle toi jälleen yhden poliittisia pakolaisia koskevan kysymyksen pohdittavaksi ja hoidettavaksi. Samoin tasavaltalaisten alueiden joutuminen Espanjan kapinallisten käsiin Espanjassa. Erityisesti on

pakolaiskysymys tuonut huolta työväen järjestöille. Niinpä piti Kansainvälisen Ammattiyhdistysliiton pääneuvosto ylimääräisen kokouksen marraskuussa m.m. erityisesti pakolaiskysymysten merkeissä. Myöskin eri maiden ammattijärjestöt ovat saaneet nähdä paljon vaivaa ja uhrata huomattavasti varoja pakolaiskysymyksen vuoksi.

2. Suomen poliittinen elämä.

Valtiollinen elämä kotimaassa on kertomusvuoden aikana sujunut rauhallisesti. V. 1937 presidentinvaalin jälkeen muodostettu pääjohtaja *Cajanderin* hallitus on hoitanut maan asioita suurin piirtein entisessä kokoonpanossaan. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministerin Hannes Ryömän erottua sairauden vuoksi hallituksesta, nimitettiin hänen paikalleen siihenastinen apulaiskulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri F. F. *Salovaara*. Uudeksi jäseneksi tuli hallitukseen sosialidemokraattiseen puolueeseen kuuluva lääketieteenlisensiaatti O. *Reinikainen*, joka nimitettiin apulaisministeriksi sosiaaliministeriöön.

Suurta huomiota herätti poliittisessa elämässä »Isänmaallisen Kansanliikkeen» lakkauttaminen, mihin hallitus marraskuussa ryhtyi. Hallituksen lakkauttamistoimenpiteet kumosi kuitenkin Helsingin raastuvanoikeus. Sen jälkeen nosti sisäasiainministeriö oikeudenkäynnin sanottua järjestöä vastaan vaatien järjestön lakkauttamista. Tämä oikeusjuttu ei ole päätynyt kertomusvuoden kuluessa.

3. Työväen oloja koskeva lainsäädäntö.

Kertomusvuoden aikana ei eduskunnassa ole saatettu loppuun mitään huomattavampaa työväen oloja koskevaa lainsäädäntötyötä. Sensijaan on vuoden kuluessa pantu vireille useita varsin tärkeitäkin asioita ja myöskin hyväksytty työväen kannalta huomattavia toivomusponsoja. Seuraavassa mainitaan tärkeimmistä aikajärjestyksessä.

Maaliskuussa käsitteli eduskunta sosialidemokraattien taholta esitetyn toivomusaloitteen, joka koski *työajan lyhentämistä maataloustöissä*. Sen perusteella, että puheenaoleva asia on tutkittavana valtion komiteassa eduskunta vastoin sosialidemokraattien ääniä hylkäsi aloitteen, vaikka työväenasiainvaliokunta mietinnössään myönsikin, että korjattavia epäkohtia maataloustyöläisten työajassa epäilemättä onkin.

Maaliskuun lopulla hylkäsi eduskunta sosialidemokraattien taholta tehdyn aloitteen, jossa ehdotettiin n.s. *työmaaterrorilain kumoamista*. Aloitteen puolesta äänestivät vain sosialidemokraatit.

Käsiteltäessä huhtikuun alussa ik:n lakialoitetta, jolla pyrittiin kieltämään valtiollisia yhdistyksiä kuulumasta kansainvälisiin järjestöihin hyväksyi eduskunta toivomuksen, että hallitus tutkisi olisiko tarpeellista ryhtyä

toimenpiteisiin *yhdistyslain muuttamiseksi* niin, että kansanvaltaisen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksemme vastainen yhdistystoiminta voitaisiin saada estetyksi sekä, jos siihen on syytä, että hallitus antaisi siitä eduskunnalle esityksen.

Huhtikuun alussa eduskunta niinikään hyväksyi sosialidemokraattien taholta tehdyn lakialoitteen käsittelyn pohjalla toivomuksen *metsä- ja lauttaustyöläisten asumuksista* annetun lain selventämisestä. Asian käsittelyssä kiinnitettiin huomiota näiden asumusten kuntoon ja työnantajain velvollisuuksiin huolehtia niistä sekä muihin kyseessä olevassa laissa ilmenneihin puutteellisuuksiin.

Hallituksen budjettitiedotuksessa, joka joutui eduskunnan käsiteltäväksi syyskuussa, esitettiin menojen lisäystä edellisen vuoden budjettiin verraten 740 milj. mk. Piirimielisairaalain ja tuberkuloosiparantolain rakennusavustuksiin esitettiin lisäystä 77 milj. mk, työttömyysmäärärahaa ehdotettiin korotettavaksi 70 miljoonasta mkrsta 100 milj. mkraan, jota paitsi hallitukselle varattiin mahdollisuus käyttää eri ohjelman mukaan työttömyyden torjumistoihin toinen 100 milj. mk:n suuruinen erä. Äitiysavustuksia varten ehdotettiin lisää 4 milj. mk, lastensuojeluavustuksiin lisäystä 1.7 milj. mk sekä viran- ja toimenhaltijain perhelisien koroituksiin 19 milj. mk. Joskin toisaalta myöskin puolustusmenojen lisäykset olivat tässä budjettiehdotuksessa, jonka eduskunta suurin piirtein sellaisenaan hyväksyi, varsin huomattavat, niin ilmenee tässä mainituista eristä kuitenkin hallituksen omaksuma sosiaalipoliittisesti edistyksellinen suunta.

Syyskuussa oli eduskunnan käsiteltävänä sosialidemokraattiselta taholta tehty toivomusaloite *työehtosopimusten käytäntöönottamisesta valtion työmailla*. Vaikka eduskunnan porvarillinen enemmistö hylkäsiikin sosialidemokraattien tekemän ehdotuksen toivomusponneksi, jossa hallitusta kehoitettiin velvoittamaan valtion hallinnassa olevilla työpaikoilla samoin kuin valtion omistuksessa olevien osakeyhtiöiden työpaikoilla asettumaan periaatteellisesti hyväksyvälle kannalle työehtosopimuksiin nähden, mikäli sellaisia työväen järjestöjen taholta esitetään, hyväksyttiin kuitenkin työväenasiaivaliokunnan hylkäävä mietinnön perustelut, joissa m.m. sanottiin, että »talouselämän kehityttyä nykyiselle asteelle voi palkkaus- ja muiden työsuhteiden järjestely tapahtua asianmukaisimmin yleensä työehtosopimusten kautta.»

Eduskunta hyväksyi myöskin syyskuussa eräiden porvarillisten edustajain taholta tehdyn toivomusaloitteen pohjalla toivomuksen, että hallitus tutkittaisi *työväen tapaturmavakuutuslaissa ilmeneviä puutteellisuuksia* ja erityisesti kysymystä, voitaisiinko esim. perustamalla erikoinen valtion vakuutuslaitos, vakuutusmaksumenoja vähentää työntekijäin etuja loukkaamatta.

Syyskuussa antoi hallitus esityksen uudeksi laiksi *työntekijäin vuosilomasta*, jota esitystä oli vuoden alkupuolella valmisteltu. Tämän lakiesityk-

sen mukaan pitenisi vuosiloma siitä, miksi se on työsopimuslaissa määrätty, kauppa- ja konttorityöntekijöille loman pituus jäisi nykyiselleen. Lisäksi ehdotettiin lomaoikeutta kausityöläisille ja urakkatyökunnille. Lakiesityksen käsittely on eduskunnassa sujunut hyvin hitaasti ja oli se kertomusvuoden päättyessä edelleen suuressa valiokunnassa käsiteltävänä.

Syysistuntokauden alussa hallitus jätti eduskunnalle esityksen laiksi, joka antaisi tasavallan presidentille oikeuden yksityisissä tapauksissa vapauttaa henkilön syytteestä, joka häntä vastaan on tehty tai voidaan tehdä vuoden 1918 tapausten johdosta. Tämä lakiesitys, joka tunnetaan »*lex Tokoin*» nimellä jäi kuitenkin kertomusvuoden loppuun »hautumaan» asianomaisiin valiokuntiin.

Käsiteltäessä *lakiehdotusta puutavaran mittauksesta*, joka laki syysistuntokaudella hyväksyttiin, esitettiin eduskunnassa, että laki pitäisi uloittaa myöskin työnteettäjän ja työntekijäin välisiä suhteita määrättyllä tavalla koskevaksi. Maatalousvaliokunta kuitenkin katsoi, ettei säännöksiä työpalkan määrittämistä varten toimitettavasta puutavaran mittauksesta voida sisällyttää nyt käsiteltävänä olevaan lakiin, vaan olisi asiasta annettava hallituksen harkinnan mukaan eri esitys. Eduskunta hyväksyi sosiaalidemokraattien taholta tehdyn ehdotuksen, jonka mukaan hallitukselle esitettiin toivomus, että se kiireellisesti harkitsisi tämänsuuntaisen esityksen antamista eduskunnalle.

Lokakuussa hyväksyi eduskunta hallituksen vuoden alussa antaman esityksen pysyväksi *tullitariffiksi*.

Lokakuussa hallitus antoi eduskunnalle esityksen laiksi *merimiesten vuosilomasta*. Lakierityksen käsittely jäi kuitenkin odottelemaan yleisen vuosilomalain käsittelyä eikä siis edistynyt kertomusvuoden aikana.

II. Talouselämä.

1. Kansainvälinen talouselämä.

Vuosi 1938 oli ilmeistä taantumisen aikaa maailmantaloudessa. Käännöksen vuoden 1937 vilkkaasta toiminnasta teollisuuden ja kaupan alalla oli selvästi havaittavissa suurimmassa osassa maailmaa. Oli vain kaksi tekijää, jotka jarruttivat taloudellisen laman tuloa. Toinen näistä oli kertomusvuoden loppupuolella alkanut toiminnan vilkastuminen P-A:n Yhdysvalloissa, toinen suuri sotavarustelukonjunkturi, joka avasi työtilaisuuksia niiden alkaessa vähentyä normaalissa tuotannossa. Englantilaisen taloudellisen aikakauslehden »*The Economist*» julkaisemassa kaupallisessa katsauksessa vuodelta 1938 määritellään kehitys kertomusvuoden aikana sattuvasti seuraavaan tapaan:

»Mutta samaan aikaan kun elpyminen Yhdysvalloissa todennäköisesti suuresti vaikutti siihen, ettei maailma vaipunut lamakauden syvyyteen, oli varustelumenojen kasvaminen yhtä mahtava tekijä tuotannollisen toiminnan ylläpitämisessä. Jos v. 1938 valmistetut tykit voidaan pitää laukaise-matta, on kilpavarustelu opettanut maailmalle erään tärkeän asian, josta taloustieteen tutkijat ovat turhaan pitkät ajat saarnanneet — nim. sen tosi-asian, että valtion menojen avulla voidaan vaikuttaa suhdanteiden kehitty-miseen.

Vuoden 1938 alussa havaittava taantuminen on siten estynyt useissa maissa vuoden kuluessa. Yhdysvalloissa julkisten varojen käyttäminen laajassa mitassa pani kaupan pyörät pyörimään nopeammin, Englannissa ja monissa muissa eurooppalaisissa maissa julkisten varojen käyttö, tosin tykkien eikä vain tuotantoon, esti tuotannollisen toiminnan taantumisen. Vuoden lopulla saattoi Saksa kehua poistaneensa täydellisesti työttömyyden. Mutta montako niistä, jotka olivat nyt työssä työskentelivät inhimillis-ten tarpeiden tyydyttämiseksi? Ranskassa oli joka tapauksessa merkkejä parantumisesta vuoden loppupuolella, mutta tuotannon lisääntyminen on toistaiseksi rajoittunut varusteluteollisuuksiin».

Maaailman teollisuustuotannon kehityksestä kertomusvuoden aikana ja aikaisempinakin vuosina antaa kuvan seuraava asetelma, jonka vuosittain julkaisee Kansainliiton taloudellinen tutkimustoimisto. Perusvuotena on 1929.

Kansainliiton indeksi, 1929=100.

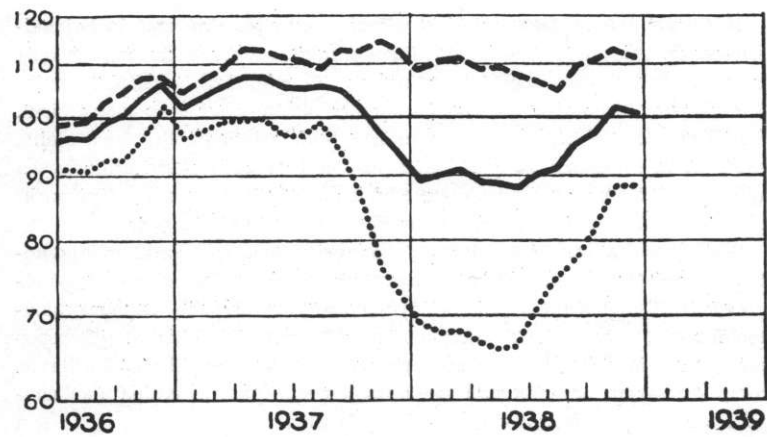
	Maailma		Eurooppa	
	Venäjä mukaani.	ilman Venäjää	ilman Venäjää	Pohjois- Amerikka
		84.1	81.7	86.9
1926	83.5	85.0	79.5	90.5
1927	89.5	90.8	93.4	88.9
1928	94.0	94.8	96.5	93.4
1929	100.0	100.0	100.0	100.0
1930	88.6	86.5	92.0	80.9
1931	79.1	74.8	80.8	68.4
1932	69.8	63.8	71.9	54.4
1933	78.2	71.9	77.6	64.3
1934	85.8	77.7	85.9	67.3
1935	96.3	86.0	93.1	76.4
1936	110.5	96.4	101.4	88.9
1937	119.3	103.5	110.8	93.4
1938	—	92.7	109.4	73.8

	Maailma		Eurooppa	
	Venäjä mukaani.	ilman Venäjää	ilman Venäjää	Pohjois- Amerikk
1938				
Tammik	—	89.5	108.5	68.9
Helmik	—	90.1	110.6	67.9
Maalisk	—	90.9	111.2	68.0
Huhtik	—	89.0	109.1	66.5
Toukok	—	88.7	109.4	65.8
Kesäk	—	88.1	107.7	66.3
Heinäk	—	90.1	106.9	71.1
Elok.	—	91.3	105.0	75.1
Syysk.	—	95.1	109.7	78.1
Lokak	—	97.7	110.8	82.0
Marrask	—	101.5	112.7	88.1
Jouluk	—	100.8	111.3	88.2

Oheinen graafillinen kuvio valaisee samaa asiaa.

Teollisuustuotannon kehitys 1936—1938 (1929=100)

— = Maailma (ilman Venäjää)
 — = Eurooppa »
 ... = Pohjois-Amerikka

Työttömyyden laajuudesta muutamissa maissa kertomusvuoden aikana saadaan kuva seuraavasta asetelmasta:

Maa	Tammikuu	Joulukuu
	1.051,745	455,656
Itävalta	401,001	150,058
	199,070	240,860
Tanska	130,288	146,533
Suomi (työnvälitys)	4,579	4,294
Ranska	403,813	415,987
Englanti	1,827,607	2,039,026
	33,046	34,122
Hollanti..	439,278	355,380
	549,271	456,286
Ruotsi	97,436	122,343
Sveitsi	95,722	91,257
Tshekkoslovakia	519,002	142,316

Yhdysvalloissa ilmoitetaan olleen työnvälitystoimistoissa työnetsijöitä tammikuussa 6,054,616 ja joulukuussa 7,215,961. Asetelman suhteen on huomattava, että eri maiden lukuja ei voida sellaisenaan verrata toisiinsa koska tilastoperusteet ovat eri maissa erilaiset.

2. Suonien talouselämä.

Kotimaan talouselämä tarjosi kertomusvuonna jossakin määrin hajanaisen kuvan. Toisaalla jatkui taloudellinen toiminta varsin vilkkaana, toisaalla taas oli havaittavissa selvää taantumista. Taantumista havaittiin varsinkin vientiteollisuudessa ja vuoden lopulla siihen liittyvissä metsätöissä. Sensijaan rakennustoiminnassa ja eräissä kotimarkkinateollisuuden aloilla samoin kuin kotimaan kaupan alalla oli toiminta edelleenkin erinomaisen vilkasta. Rahamarkkinat pysyivät edullisina koko vuoden ajan. Työmarkkinoilla alkoi etenkin vuoden loppupuolella ilmetä työttömyyttä.

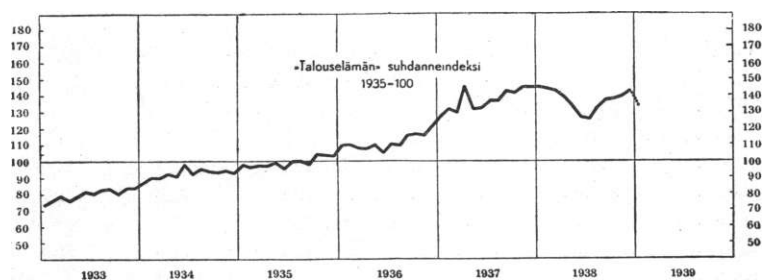
Seuraava »Talouselämä»-lehden suhdanneindeksisarja, jonka pohjavuotena on pidetty vuoden 1935 keskimäärää ja jota laskettaessa on otettu huomioon teollisuuden työtunteja, vientiteollisuuden volyymiä, kotimarkkinateollisuuden volyymiä, tavaravaunujen kulkemia akselikilometrejä, tuonnin arvoa, viennin arvoa, tukkukaupan arvoa ja clearing-liikettä osoittavat osaindeksisarjat, antaa kuvan talouselämän kehityksestä eräinä aikaisempina vuosina ja kertomusvuoden eri kuukausina:

Vuosi ja kuukausi	Indeksi 1935 = 100
1933.....	80.0
1934.....	92.9
1935.....	100.0
1936.....	111.9
1937.....	137.5
1938.....	137.4

1938	
tammik.....	145.4
helmik.....	144.5
maalisk.....	143.0
huhtik.....	138.9
toukok.....	133.8
kesäk.....	126.7
heinäk.....	125.4
elok.....	132.8
syysk.....	137.3
lokak.....	138.0
marrask.....	139.8
jouluk.....	142.9

Kuten havaitaan on indeksi, joka vuoden alkupuolella on ollut alentumassa kääntynyt vuoden loppupuolella uudelleen noususuuntaan. Mikäli tätä kirjoitettaessa voidaan nähdä, on tämä indeksi kääntynyt vuoden 1939 alkupuolella jälleen alenevaan suuntaan.

Graafillisesti kuvattuna on tämän indeksisarjan osoittama kehitys seuraavannäköinen:

Taloudellisen kehityksen eräistä yksityiskohdista mainittakoon seuraavaa.

Teollisuustuotanto.

Teollisuuden tuotannon bruttoarvo kokonaisuudessaan jäi kertomusvuonna sekä tuotantomäärän pienentymisen että osaksi myöskin hintojen alentumisen vuoksi pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. V. 1936 oli teollisuustuotannon bruttoarvo ollut 16.1 miljardia mk, v. 1937 se nousi 21.1 miljardiin markkaan. Ennakkoarvion mukaan nousee kertomusvuoden vastaavan tuotannon arvo 18—19 miljardiin mkraan eli ainakin 2 miljardia mk pienemmäksi kuin v. 1937. Huolimatta alentuvasta suunnasta jäi kertomusvuoden teollisuustuotanto laajuudeltaan ja arvoltaan kuitenkin parhaimpien saavutusten joukkoon, jääden jälkeen, kuten sanottu, vain huippuvuodesta 1937.

Seuraavat »Unitaksen» indeksisarjat kuvastavat teollisuuden kehitystä määrältään ja arvoltaan viime vuosien aikana:

Teollisuustuotannon määrä.

Vuosi	Kotimarkkina- teollisuus	Vienti- teollisuus	Koko teollisuus.
1932	97	106	100
1933		121	115
1934		151	140
1935		148	150
1936	165	164	165
1937...	191	181	186
1938	200	162	183

Teollisuustuotannon arvo.

Vuosi	Kotimarkkina- teollisuus	Vienti- teollisuus	Koko teollisuus
1932	91	74	84
1933	103	90	97
1934	122	118	120
1935	137	109	127
1936	156	137	147
1937	198	204	200
1938	204	144	177

Kuten edellisistä asetelmista havaitaan, on kehitys kotimarkkina- ja vientiteollisuudessa ollut kertomusvuoden aikana erisuuntainen. Vienti-teollisuuden tuotannon määrän ja arvon alentuessa edellisen vuoden korkeas-ta tasosta on kotimarkkinateollisuuden tuotannon määrä ja arvo edelleenkin kertomusvuoden kuluessa kasvanut. Mutta lähemmin tarkasteltaessa havai-taan lisäksi, että kotimarkkinateollisuuksista metalli-, kone-, kutoma- ja nahka- ja jalkineiteollisuuksien tuotanto on sekä määrältään että arvoltaan kertomusvuoden viimeisellä neljänneksellä jo pienempi kuin edellisen vuo-den vastaavana aikana kun taas nousu rakennusaine- sekä ravinto- ja nau-tintoaineteollisuuksissa jatkui huomattavana vuoden loppuun asti. Vienti-teollisuus taas taantui vuoden kolmanteen neljännekseen asti. Kertomus-vuoden viimeisellä neljänneksellä havaittiin siinä toiminnan vilkastumista. Sahateollisuuden tuloksiin vaikutti se, että raaka-aineet oli ostettu vuoden 1937 kesän ja syksyn korkeihin hintoihin. Tuotanto supistui oikeastaan enemmän kuin mitä kansainväliset sopimuksetkaan olisivat edellyttäneet. Sahatun puutavaran vienti supistui näet 864,600 standartiin ollen tämä määrä 16 % pienempi kuin v. 1937 viety määrä ja kokonaista 21 % pie-nempi kuin vuoden 1936 huippuvienti. Viedystä sahatuotteista ulkomailta saatu rahamäärä supistui kertomusvuonna 2,074.3 milj. mk:aan vastaten 2,738.6 milj. mk:aa edellisenä vuonna. Muista puunjalostustuotteiden vien-nistä mainittakoon, että faneerin vienti supistui määrältään kertomusvuonna edelliseen vuoteen verraten 9 %, rihmarullien vienti 22 %, huonekalujen vienti 31 % ja muiden puuteosten vienti 14 %. Näistä tuotteista saatu raha-määrä vähentyi kuitenkin vain 542.7 milj. mkrsta 496.7 milj. mk:aan. Kai-vospölkkyjen vienti supistui määrältään 22 % ja paperipuun vienti koko-naista 42 %. Mitä taas paperiteollisuustuotteisiin tulee, niin vähentyi mekaanisen puuvanukkeen vienti lähes 23 %, sulfiittisellulosan vienti 19 %, sulfaattisellulosan viennin vähennyksen ollessa vain 1 %, pahvin ja karton-gin vienti taas vähentyi 16 % ja paperin vienti lähes 11 %. Rahamääräisesti vähentyi paperiteollisuustuotteiden viennin arvo kuitenkin vain 3,629.6 milj. mk:asta 3,457.8 milj. mk:aan. Se, että vähennys rahamääräisesti jäi näin pieneksi johtui siitä, että keskimääräinen hintataso oli kertomusvuonna korkeampi kuin v. 1937. Tämä johtui taas siitä, että suuri osa paperiteolli-suustuotteista oli myyty yhden tai kahden vuoden suoritusajalla eikä hinto-jen lasku ollut vaikuttanut vielä kertomusvuoden myyntihintoihin.

Rakennustoiminta.

Rakennustoiminta jatkui kertomusvuoden aikana edelleen varsin vilk-kaana.

Seuraavat numerosarjat osoittavat tämän. »Unitaksen» julkaisemien tietojen mukaan saadaan seuraava indeksiasetelma:

Vuosi	Sementin laskutus	Muurilaastin kulutus Hrgissä	Hyväksytty- jen piirustus- ten mukainen kuutiotilavuus	Valmistuneiden rakennus- ten kuutioti- lavuus Hrgissä
1926	100	100	100	100
1936	179	46	81	70
1937	246	57	112	111
1938	269	61	136	133

Kehitystä kuvaavat myöskin seuraavat lukusarjat:

Vuosi	Sementin kulutus Suomessa 1000 t.	Helsingissä hyväksyt- tyjen piirustusten mu- kaisten rakennusten kuutiotilavuus 1000 m ³
1933	157.0	360.7
1934	216.7	821.2
1935	272.0	973.0
1936	336.2	1,335.4
1937	472.6	1,849.4
1938	475.5	2,242.6

Kuten näistä lukusarjoista havaitaan, on rakennustoiminta kertomusvuoden aikana ollut vilkkaampaa kuin minään edellisenä vuonna jälkeen lamakauden taantumisaikojen. Kuitenkin sementinkulutuksen lisääntymisen suhteen on huomattava, että siihen on vaikuttanut ei vain rakennustoiminnan vilkastuminen vaan myöskin sementin käytön jatkuva yleistyminen. Myöskin on huomattava, että vaikka Helsingin rakennustoiminta kehittyikin erittäin vilkkaaksi, se ei kuitenkaan vielä kertomusvuonnakaan päässyt siihen laajuuteen, minkä se saavutti tunnetun rakennuskiihkon vuosina 1928—29. Mainittakoon, että muurilaastinkulutus Helsingissä jäi kertomusvuonna vain puoleen siitä määrästä, mitä laastia kulutettiin sanotun rakennuskiihkon vuosina ja että kertomusvuonna hyväksyttyjen piirustusten mukaisten rakennusten ja valmistuneiden rakennusten kuutiomäärät jäivät n. 80 %:iin vuosien 1928—29 huippumääristä.

»Unitaksen» ilmoittamien arvioiden mukaan nousi kertomusvuoden aikana Helsingissä valmistuneiden rakennusten arvo 600 milj. mk:aan ja vuoden vaihteessa puolivalmiina olleiden rakennusten vaativan vielä valmistuakseen 350 milj. mk.

Maa- ja metsätalous.

Maataloudelle oli kehitys kertomusvuoden aikana suurin piirtein myöskin suotuisa. Tosin rukiin sato oli kertomusvuonna 13 % ja perunain sato 5 % pienempi kuin edellisenä vuonna, mutta sensijaan vehnän sato kasvoi 4 %, kauran 13 %, ohran 13 % ja kylvöheinin 15 %. Sato tuotti tätä kirjoitet-

taessa käytettävien ennakkolaskelmien mukaan 4,200 milj. rehuyksikköä vastaavan luvun ollessa v. 1927 3,900 milj. ja v. 1936 3,600 milj. Epäedullisempien hintasuhteiden vuoksi kertomusvuoden sadon arvo oli 7,050 milj. mk, sadon arvon v. 1937 oltua lähes 7,600 milj. mk. Koetieläintuotteiden hinnat kehittivät kuitenkin edullisemmin kuin kasvituotteiden ja siitä johtui, että maataloustuotteiden tukkuhintaindeksi oli kertomusvuonna korkeampi kuin edellisenä vuonna eli 91 pistettä vastaten 88 pistettä v. 1937. Toisaalta maataloustuotannon kustannuksetkin jonkin verran kohosivat. Niinpä ilmoitetaan maatalouden työpalkkaindeksin kohonneen 123 pisteeseen vastaten 103 pistettä v. 1937. Kaikkien kustannuserien kehitystä kuvaava indeksi kohosi vastaavasti 105 pisteestä 115 pisteeseen. Varsinkin kertomusvuoden kesällä valitettiin työvoiman puutetta maataloustuottajain taholta eräillä seuduilla maattamme.

Tässä yhteydessä tulkoon mainituksi, että maatalouden rahallinen asema on viime vuosina huomattavasti parantunut. Tohtori Willandtin julkaisemien tietojen mukaan oli maatalouden keskimääräinen puhdas tuotto hehtaaria kohden v. 1932 356 mk. Siitä oli maatalouden suoritettava korkomenoina 214 mk hehtaaria kohden eli 60.1 %. V. 1938 oli maatalouden puhdas tuotto hehtaaria kohden 798 mk ja siitä suoritettava korkomenoja 156 mk eli vain 19.5 %. Velkojen osuus varoista oli v. 1932 ollut 19.3 %, v. 1935 17.3 % ja v. 1938 se oli 14.3 %. Velat ovat siis suhteellisesti pienentyneet. Samaan aikaan myöskin maatalouden maksettava korko on alentunut. Se oli v. 1932 keskimäärin 8.5 % alentuen vuosi vuodelta niin, että se v. 1938 oli 5.3 %.

Maataloustuotteiden vientiarvo nousi kertomusvuoden aikana 840 milj. mk:aan vastaten 747 milj. mk v. 1937.

Metsätaloudessa havaittiin sensijaan kertomusvuoden aikana taantumista, joka muodostui sitäkin jyrkemmäksi kun v. 1937 oli metsätaloudessa poikkeuksellinen huippuvuosi. Metsän hinnat alentuivat sekä myydyt määrät ja siis myös metsätyöt supistuivat. Kun metsänmyynnistä ja metsätöistä työpalkkoina saadut tulot arvioitiin 1937—38 hakkuukautena 3,950 milj. markaksi, supistuivat nämä tulot eräiden ennakoarvioiden mukaan n. 40—45 %, toisten arvioiden mukaan taas niin, että metsärahoissa oli vähennystä 1,850 milj. mk ja työpalkoissa 400 milj. mk. Vaikkapa nämä luvut muuttuisivatkin lopullisissa tiedoissa edullisemmiksi, vähentyi maaseudun väestön metsätaloudesta saamat rahatulot viime hakkuukautena varsin voimakkaasti, mikä ei ole vaikuttamatta taloudellisen elämän kulkuun laajemmaltikin.

Kotimaan kauppa.

Kotimaan kauppa oli niitä talouselämän aloja, joilla vilkastuminen jatkui vielä kertomusvuoden aikana. »Unitaksen» julkaisema kotimaankaupan indeksi kehittyi seuraavasti (vuoden 1935 taso=100):

Vuosi	Indeksi
1932	72
1933.	79
1934.	88
1935.	100
1936.....	112
1937.	137
1938.	145

Myyntiarvon lisäys vuoteen 1937 verraten on ollut n. 6 %. Kun hinnat ovat kertomusvuoden aikana alentuneet n. 4 %:lla, on kaupan välittämä tavaramäärä ollut melkoisesti suurempi kuin v. 1937. Kotimaisen tukku-kaupan myyntisumma arvioidaan kertomusvuoden aikana nousseen 14 y₂ miljardiksi markaksi eli 1,000 milj. mk suuremmaksi kuin v. 1937.

Ulkomaankauppa.

Ulkomaankaupan kokonaisvaihto supistui kertomusvuoden aikana arvot-
taan 1.6 milj. mk eli 8.8 % vuoden 1937 vaihdosta. Kokonaisarvo, joka oli
17,043 milj. mk oli kuitenkin suurempi kuin minään edellisenä vuonna vuotta
1937 lukuunottamatta.

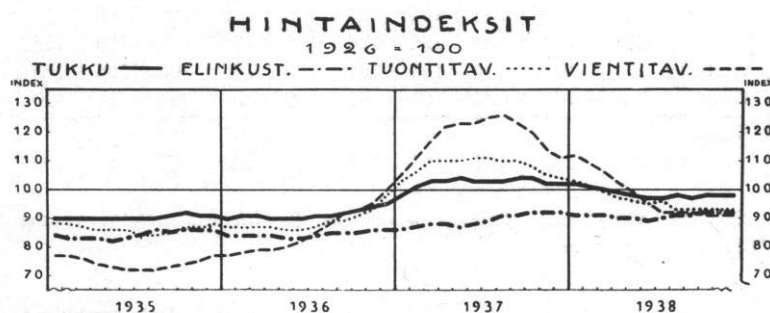
Maahan tuotiin suunnilleen se tavaramäärä kuin v. 1937, mutta hintojen
alentumisen vuoksi tuonnin arvo jonkun verran alentui ollen kertomusvuon-
na 8,612.3 milj. mk. Vienti taas supistui tavaramäärältään n. 11%, mutta
kun vientihinnat aikaisemmin tehtyjen sopimusten ansiosta pysyttelivät
jopa korkeammalla tasolla kuin v. 1937, ei viennin arvo supistunut aina
yhtä paljon kuin sen määrä. Viennin arvo oli kertomusvuonna 8,431.1
milj. mk. Ensimmäisen kerran vuoden 1929 jälkeen jäi ulkomaankauppa
passiiviseksi eli tuonti suuremmaksi vientiä. Tuontienemmyys oli 181.2
milj. mk kun v. 1937 oli päinvastoin vielä vientienemmyyttä 73.3 milj. mk.
Kuitenkin on huomattava, että tuontiin sisältyi kertomusvuonna kultaa
119.1 milj. mk:n arvosta, mikä määrä oli ostettu ja maksettu jo v. 1937,
joten todellinen tuontienemmyys supistui kertomusvuonna 62 milj. mk:aan.
Ulkomaankaupan tasetta arvosteltaessa on edelleen huomattava, että tuon-
tiin sisältyi n.s. tuotantohyödykkeitä 5,500 milj. mk:n arvosta ja näistä kes-
täviä hyödykkeitä n. 3 miljardin mk:n arvosta.

Hintataso.

Useiden tärkeiden tavaroiden tukkuhinnat olivat kertomusvuoden aikana
kääntyneet alenevaan suuntaan. Vientihinnat alentuivat yleensä varsin
suuresti keskimäärin 20 %. Tuontihintojen keskimääräinen alennus oli
11 %, kun taas kotimarkkinahinnat pysyivät jotenkin vakavina alennuksen
ollessa 4 %.

Seuraava asetelma kuvastaa hintojen kehitystä. Siinä ilmenee joulukuun tukkuhintaindeksit eri vuosilta vuoden 1926 tason ollessa perustana:

	1934	1935	1936	1937	1938
Vientitavarat (fob)	76	77	100	111	91
Tuontitavarat (cif)	87	88	98	104	93
Kotimarkkinatavarat	90	91	95	102	98
Kotim. maataloustuotteet	76	77	82	91	91
Kotim. teollisuustuotteet	93	94	97	105	101
Tuontitavarat...	93	94	99	104	97

Elinkustannusindeksi on ollut kertomusvuoden aikana yleensä noususuunnassa ja pysytellyt korkeammalla tasolla kuin v. 1937. Virallinen elinkustannusindeksi on 2.9 % korkeampi ja Suomen Pankin suhdanneherkkien tavaroiden indeksi 1.4 % korkeampi kuin edellisenä vuonna. Elinkustannusindeksien kehitys näkyy seuraavista asetelmista.

Elinkustannusindeksin n.s. vanhan sarjan, jossa perusvuosi on 1914 = 100, kehitys eräinä viime vuosina on ollut seuraava:

1929	1,225.2
1930	1,129.6
1931	1,038.7
1932	1,024.7
1933	1,000.7
1934	982.7
1935	996.9
1936	997.8
1937	1,051.0
1938	1,074.0

Vuoden 1928 elinkustannustutkimuksen perusteella laskettu n.s. uusi indeksisarja, jossa perusvuosi on 1935=100 on kertomusvuoden aikana kehittynyt seuraavasti:

Menoryhmä	1935	1937				1938			
		Tammik.	Huhtik.	Heinäk.	Lokak.	Tammik.	Huhtik.	Heinäk.	Lokak.
Ravinto	100	102	105	106	112	109	106	106	110
Asunto	100	104	104	104	109	109	109	109	115
Lämpö ja valo	100	120	125	128	135	138	138	136	135
Vaatetus	100	101	103	104	105	107	105	105	105
Verot	100	97	97	97	97	90	90	90	90
Kokonaisindeksi	100	102	104	106	109	108	107	106	109

Selvitys viimeisestä *paikkakuntakalleus luokittelusta* sisältyi vuoden 1937 vuosikirjaamme.

Rahamarkkinat.

Rahamarkkinat pysyivät kertomusvuoden aikana yleensä edelleen keveinä.

Talletusten kehityksestä eri rahalaitoksissa saadaan kuva seuraavasta asetelmasta:

Rahalaitos	Talletusten määrä 31. 12. 38 milj. mk	Lisäys tai vähennys v. 1938 %	Lisäys tai vähennys v. 1937 %
Liikepankit	10.754.8	7.2	16.7
Säästöpankit	7,771.0	12.4	18.0
Postisäästöpankki	502.0	10.5	13.1
Osuuskassat	1,384.0	20.7	44.6
Osuuskassojen keskuslaina- rahasto	74.1	10.1	12.9
Osuuskauppojen Säästökas- sat	700.5	12.2	23.7
Kiinnityslainalaitokset	3.8	19.1	9.3

Kuten havaitaan on talletusten lisäys maan rahalaitoksissa ollut kuitenkin hitaampaa kuin v. 1937. Kaikissa rahalaitoksissa yhteensä oli talletusten määrä kertomusvuoden lopussa 21,190.2 milj. mk, mikä tietää 10.1 %:n lisäystä edellisen vuoden loppuun verraten. Mutta kun rahalaitosten talletusten lisäysten yhteinen määrä kertomusvuonna oli vain 1,947.1 milj. mk, oli se v. 1937 ollut 3,019.4 milj. mk.

Liikepankkien luotonanto kasvoi kertomusvuoden aikana myöskin, mutta niinkään hitaammin kuin v. 1937. Liikepankkien antolainaus oli vuoden päättyessä 9,212.1 milj. mk vastaten 8,608.6 milj. mk vuoden 1937 päättyessä. Antolainaus kasvoi siis vuoden kuluessa 603.5 milj. mk:lla, mutta vuoden 1937 aikana tapahtunut lisäys oli ollut 1,235.8 milj. mk.

Ottolainauksen suuremmuus antolainaukseen verraten kasvoi kertomusvuoden aikana edellä selostetun kehityksen ansiosta siis edelleen. Kertomusvuoden lopussa oli ottolainauksen suuremmuus 1,542.7 milj. mk hypättyään elokuussa jo 1,951 milj. mk:aan, kun se vuoden 1937 lopussa oli ollut 1,421.6 milj. mk. Myöskin oli liikepankkien asema ulkomaihin päin edelleen suotuisa ulkomaisten nettosaatavien noustessa vuoden kuluessa 2,122.7 milj. mk:sta 2,436.5 milj. mk:aan.

Kun myöskin Suomen Pankin liiketoiminnan kehitys tapahtui suotuisaan suuntaan, pysyivät rahamarkkinat kertomusvuoden aikana kuten sanottu edelleen keveinä. Huomattavia lainoja sijoitettiin vuoden kuluessa kotimaisille obligatiomarkkinoille. Kaikkiaan otettiin näitä lainoja n. 1,330 milj. mk:n arvosta. Osaksi näitä uusia lainoja, joita vuoden kuluessa laskettiin liikkeelle kuitenkin vasta 930 milj. mk:n arvosta, käytettiin aikaisempien lainojen lunastamiseen, osaksi uusiin sijoituksiin. Obligiolainojen korko vaihteli 4—5 %.

Korkokannassa ei kertomusvuoden aikana tapahtunut sanottavampia muutoksia. Suomen Pankin diskonttokorko pysyi edelleen 4 %:n määrässä, missä se on ollut vuoden 1934 lopulta lähtien. Liikepankkien luotonannon keskikorko hiukan alentui ollen 5.85 % vastaten 5.98 % v. 1937 ja 6.24 % v. 1936. Obligioidien korkotasossa oli havaittavissa niinkään aleneva suunta. Kuitenkin saatettiin kertomusvuoden lopulla havaita merkkejä kehityksen kääntymisestä jälleen nousevaan suuntaan.

Suomen markan ulkomainen arvo on seurannut Englannin punnan kehitystä. Markan arvo suhteessa Ranskan frangin keskipurssiin nousi kuitenkin 30 % frangin arvon alentumisen vuoksi mutta, laski suhteessa dollariin ja Saksan markkaan 1 %:lla. Suomen markan kulta-arvo, joka vuoden 1937 lopussa oli 51.4 % pari-arvosta oli kertomusvuoden aikana alentunut 48.1 %:iin pari-arvosta.

Vekseliprotestit ja vararikot.

»Unitaksen» indeksi vekseliprotesteista ja vararikoista osoittaa aikaisemman kehityksen edulliseen suuntaan olleen pysähtymässä kertomusvuoden

aikana, joskaan luvut eivät vielä ole mitenkään suuria. Indeksisarjat ovat eräiltä viime vuosilta seuraavat:

Vuosi	Ykseliprotesteja		Vararikkoja
	Luku	Raha-arvo	Luku
1935	100	100	100
1936	108	46	82
1937	70	30	80
1938	88	38	79

Arvopaperimarkkinat.

Osakekurssit olivat vuoden 1937 loppupuolella alkaneet alentua ja alentumista jatkui vuoden 1938 puolella. Kertomusvuoden keskivaiheilla kurssit kuitenkin jälleen nousivat alentuakseen vuoden loppupuolella uudelleen. »Unitaksen» osakekurssien indeksi osoittaa seuraavanlaista kehitystä eräinä viime vuosina (indeksit joulukuulta kunakin vuonna):

	1935	1936	1937	1938
Pankit	98	116	126	120
Teollisuus	102	148	139	134
Yleisindeksi	100	136	134	129

Kertomusvuoden aikana ovat osakekurssit siis alentuneet n. 4 %.

Työttömyys.

Työmarkkinoilla on useilla aloilla vilkkaus edelleen jatkunut kertomusvuoden aikana. On kuitenkin ollut eräitä aloja, joilla on alkanut ilmetä myöskin tyn puutetta. Näin varsinkin metsätöissä ja eräissä kotimarkkina-teollisuuksissa kuten eräissä vaatetus- ja kutomotehtaissa. Myöskin työn jatkuvaisuus vientisuurteollisuudessa on ollut vähemmän suotuisa, kun sahoja ja tehtaita on pysähdytetty lyhyemmiksi tai pitemmiksi ajoiksi tai sitten tehty työtä vain yhdessä työvuorossa. Vaikka n.s. osatyöttömistä, t.s. niistä, joiden työ keskeytyy pari kolme kertaa vuodessa joiksikin viikoiksi, tai joiden työviikkoa on lyhennetty päivällä tai parilla, ei ole tilastoja, niin osoittavat varsinaiset työttömyysnumerot joka tapauksessa, että tilanne työmarkkinoilla ei ole kertomusvuoden aikana enää ollut yleisesti yhtä suotuisa kuin v. 1937. Seuraavat asetelmat, jotka on laskettu eri perustein, kuvastavat kehitystä.

Työnvälitystoimistoissa on työnhakijoita ollut eräinä viime vuosina ja kertomusvuoden eri kuukausina seuraavasti:

Vuosi	Työnhakijoita
1935	7,163
1936	4,796
1937	3,763
1938	3,602
1938	
tammik.	4,579
helmik.	4,544
maalisk.	3,635
huhtik.	3,462
toukok.	2,963
kesäk.	2,414
heinäk.	2,186
elok.	2,747
syysk.	3,192
lokak.	4,041
marrask.	5,172
jouluk.	4,294

Virallisten työttömyystilastojen valossa tilanne kertomusvuoden aikana taas kehittyi seuraavasti:

	Työttömyys- töissä	Ilman työtä	Yhteensä	Työhön sijoitettu %
Tammikuu	6,357	2,012	8,369	76.0
Helmikuu	6,444	1,544	7,988	80.7
Maaliskuu	5,902	984	6,886	85.7
Huhtikuu	5,478	672	6,150	89.1
Toukokuu	3,819	508	4,327	88.3
Syyskuu	2,111	1,091	3,202	65.9
Lokakuu	3,164	1,451	4,615	68.6
Marraskuu	4,325	2,275	6,600	65.5
Joulukuu	6,070	8,067	14,137	42.5

Kesäkuukausina ei tätä työttömyystilastoa pidetty. Asetelmasta havaitaan, että työttömyys laajentui vuoden loppupuolella varsin voimakkaasti. Koska vuoden viimeisen kuukauden numerot eivät vielä valaise tilannetta sellaisena kuin se todellisuudessa oli, julkaistaan seuraavassa vielä tiedot vuoden 1939 tammikuulta.

Huoltolautakunnille ilmoittautuneita työttömyystöihin pyrkiviä työttömiä oli tammikuun lopussa seuraavasti:

Lääni	Työttömyystöissä					
	Ö M	Ö M	Ö M	Ö M	Ö M	Ö M
Uudenmaan	5	377			377	696
Turun Porin	13	835	215	215	1,265	838
Hämeen	9	754	101	420	1,275	629
Viipurin	27	1,560	755	1,471	3,786	3,125
Mikkelin	5	91	48		139	532
Kuopion	10	402		476	878	637
Vaasan	20	684	66	304	1,054	847
Oulun	23	677	25	146	848	2,837
Lapin	9	90	268	961	1,319	651
	121	5,470	1,478	3,993	10,941	10,792
Vastaavat luvut edellisen kuukauden viimeisenä päivänä ...		3,365	781	1,924	6,070	8,067
Vastaavat luvut tammikuun lopussa 1936		4,473	1,460	4,982	10,915	8,997

Kuten havaitaan vaikeutui työttömyystilanne kertomusvuoden vaihtuessa uuteen vuoteen varsin huomattavasti edellisen talven työttömyystilanteeseen verraten.

Marraskuun 2 p:nä 1938 antoi kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö kumoamalla v. 1936 lokakuussa annetut ja edellisessä vuosikirjassamme selostetut työttömyysohjeet, uudet työttömyysohjeet, joiden sisältämistä edellisistä ohjeista poikkeavista huomattavimmista periaatteista mainittakoon ensiksikin se, että kuntien huoltolautakuntien on nyttemmin jälleen pidettävä työttömiksi ilmoittautuneista erikoista työttömyyskortistoa. Tällainen kortiston pito ei ollut pakollinen aikaisempien ohjeiden perusteella. Kortistoon hyväksyttävän työttömän ei ohjeiden mukaan tarvitse myöskään olla taloudellisesti aivan »tyhjä», sillä ohjeissa sanotaan m.m.: »Älköön myös se seikka, että työttömällä on pienehköjä säästöjä tai oma asunto taikka pientila, jossa on enintään kolme hehtaaria muokattua peltoa, olko työttömyyskortistoon hyväksymisen esteenä.» Työpalkan suhteen toistetaan ne periaatteet, jotka olivat sijoitetut aikaisemman varatyöpalkkapöytätiikan sijalle vuoden 1936 ohjeisiin. Ohjeissa näet lausutaan m.m.: »Kaikissa valtion töissä, joihin on myönnetty työttömyysvaroja, on noudatettava samoja palkka- y.m. työehtoja kuin vastaavissa menoarvioon otetuilla työ-

määrärahoilla suoritettavissa töissä.» Mitä työttömyysohjeiden muihin kohtiin tulee ovat ne sisällöltään pääasiallisesti samat kuin vuoden 1936 ohjeet, joita on selostettu edellisessä vuosikirjassamme.

Valtion työttömyyspolitiikasta mainittakoon vielä, että työttömyysmäärärahojen käyttö kertomusvuoden 1938 aikana oli seuraavanlainen:

Työn laatu	Määrärahoja myönnetty mk
Tie- ja vesirakennustyöt	14,237,000
Vapautuneille vangeille järjestetyt työt	480,000
Avustuksia kunnan töihin	7,171,750
	156,000
	11,200,100
Metsähallituksen alaiset työt	654,000
Kanava-, satama- ja laiturityöt	15,960,000
	774,200
	1,339,000
	125,500
	Yhteensä 52,097,550

Erinäiset yhteiset määrärahat:

Virastovaratyöt	10,735,000
Metsä- ja uiittopalkkatarkkailu	2,363,000
Hallintomenot	390,000
Työttömyystöiden tutkimuskustannuksia	109,000
Sekalaiset menot	157,745
	Työttömyysmäärärahat yhteensä 65,852,295

Niiden työmaiden lukumäärä, joita varten työttömyysmäärärahoja on v. 1938 myönnetty:

Tie- ja siltarakennukset	28
Vapautuneille vangeille järjestetyt työt	2
Kunnan työt	
Uudet ratarakennukset	1
Vanhat ratarakennukset	40
Metsähallituksen alaiset työt	3
Kanava-, satama- ja laiturityöt	5
Maanparannustyöt	4
Lentokentät	4
	Yhteensä 101

Varsinaisia työmäärärahoja sisältyi vuoden 1938 talousarvioon 1,479,629,000 mk. V. 1937 talousarvioon sisältyi työmarkkinoihin vaikuttavia työmäärärahoja 1,382,000,000 mk., v. 1936 1,221,290,000 mk. ja v. 1935 1,032,511,000 mk.

Teollisuuden työmarkkinat.

Teollisuuden työmarkkinain kehityksestä parin viime vuoden aikana saadaan kuva seuraavasta asetelmasta, missä vuoden 1926 vastaava neljännes on merkitty luvulla 100.

Työntekijöitä:

Vuosineljännes	Kotimarkkina-teollisuus	Vientiteollisuus	Kokoteollisuus
1936—I	122.3	94.3	108.6
II	117.0	93.7	105.5
III	123.3	94.1	107.3
IV	117.4	80.3	97.2
1937—I	130.6	95.8	113.5
II	124.3	96.6	110.6
III	140.2	98.5	117.4
IV	134.0	86.0	107.8
1938—I	145.4	101.6	123.9
II	130.6	98.9	115.0
III	141.9	87.7	112.5
IV	132.8	77.9	102.9

Työtunteja:

Vuosineljännes	Kotimarkkina-teollisuus	Vientiteollisuus	Kokoteollisuus
1936—I	117.5	91.8	109.4
II	121.0	96.9	117.3
III	118.4	93.7	114.2
IV	108.9	80.3 *	104.5
1937—I	127.5	91.1	120.0
II	131.4	102.0	119.1
III	136.2	99.1	107.6
IV	125.5	86.2	98.6
1938—I	141.5	98.0	104.7
II	134.8	101.9	109.4
III	135.6	86.4	103.0
IV	122.0	77.8	93.5

Teollisuuden konjunkturiasema on vientiteollisuuden taantumisen vuoksi kertomusvuoden loppupuolella alkanut huonontua, kuten edellisistä numerosarjoistakin ilmenee.

Edellisten numeroiden lisäksi mainittakoon vielä, että teollisuuden työntekijäin lukumäärä oli kertomusvuoden ensimmäisellä neljänneksellä 9.7 %, ja toisella neljänneksellä 1.5 % suurempi, mutta kolmannella neljänneksellä 5.3 % ja neljännellä neljänneksellä 4.5 % pienempi kuin vuoden 1937 vastaavina neljänneksinä. Työtuntien määrä taas oli kertomusvuoden ensimmäisellä neljänneksellä 9.7 % ja toisella neljänneksellä 1.5 % suurempi, mutta kolmannella neljänneksellä 5.3 % ja neljännellä neljänneksellä 6.6 % pienempi kuin edellisen vuoden vastaavina neljänneksinä. Lukuunottamatta eräitä kotimarkkinateollisuuden aloja, kuten kemian, lasi- ja ravintotarviketeollisuutta, on teollisuuden työmarkkinatilanne kertomusvuoden aikana ollut pikemmin huonontumassa kuin parantumassa.

Palkkataso.

Kertomusvuonna on palkkataso ollut yleisesti noususuunnassa. Nousu on ollut tosin suhteellisen vähäistä, mutta kehitystä parempaan päin on joka tapauksessa ollut havaittavissa. Kehityksen suuntaan ovat kertomusvuoden aikana toimintaansa tehostaneet ammattiyhdistykset aivan ilmeisesti voineet voimakkaasti vaikuttaa. Myöskin on todettava, että runsaista palkkaliikeistä huolimatta palkkojen kohoaminen on saatu useimmissa tapauksissa aikaan neuvotteluteitse. Vuoden loppupuolella oli havaittavissa työnantajain taholla pyrkimystä työpalkkojen alentamiseen samalla kuin uusia koroituksia alettiin yhä jyrkemmin vastustaa. Alennuksista näkyi merkkejä vientiteollisuudessa, varsinkin sahateollisuudessa sekä metsätöissä. Seuraavassa erilaisia joko ammatillisten järjestöjen tai asianomaisten virastojen antamia tietoja työpalkkojen kehityksestä.

Seuraavalla sivulla julkaistussa asetelmassa ovat vuosien 1928, 1934, 1936, 1937 ja 1938 palkat voimassaolleiden sopimusten määrittelemiä minimipalkkoja. Maalarien palkka vuodelta 1931 on niinkään sopimuksen mukainen minimipalkka. Muilta vuosilta mainitut paikkamäärät ovat Rakennustyöläisten liiton keräämiin tietoihin perustuen laskettuja käytännössä olleita keskimääräisiä palkkoja eikä siis minimipalkkoja. Kuten asetelmasta havaitaan on tuntipalkkojen kohoaminen viime vuosina ollut rakennusosalalla selvästi havaittavissa. Useissa ammateissa on saavutettu vuoden 1928 taso. Urakkapalkkatkin ovat kohonneet, joskaan ei yhtä suuressa määrässä kuin tuntipalkat. Urakkatyöhintojen ilmoitetaan olleen kertomusvuonna vielä 10—15 % alempana vuoden 1928 hintoja. Toisaalta on urakatöiden laskemisperusteet myöskin suuresti muuttuneet, joten vertailun tekeminen muodostuu vaikeaksi.

Rakennustyöläisten palkat Helsingissä vuosina 1928—1938.

Tuntipalkat.

	1928	1931	1933	1934	1936	1937	1938
Maalarit	13	10	7	9 50	10 50	12	12 75
Kivityöntekijät	11 50	8 —	7 —	9 —	11 —	12 50	13 —
Kiviaputyöläiset	8 80	6 —	5 —	50	7 50	8 —	8 50
Kirvesmiehet	11 —	7 50	6 50	/8 v9 Z	9 10 50	10 50	11 —
Sementtityöntekijät	11 —	7 50	6 —	/8 9 50	9 50 10 50	10 50 11 50	11 — 12 —
Betonityöntekijät	8 80	6 50	5 —	/5 50 17	7 8	— 8	— 8 25
Tiilenkantajat	9 80	7 —	5 —	50	7 50	9 —	9 50
Asfalttityöntek., laskijat	9 75	7 —	6 —	8 —	9 50	10	10 50
» keittäjät ...	9 —	6 50	5 50	7 —	8 50	9 50	10 —
» kantajat ...	8 —	5 50	5 —	6 —	7 25	8 —	8 40
Aputyöläiset, miehet	7 75	5 50	4 —	—	6 50	7 25	7 65
Naiset laastinkannossa	7 75	5 —	4 —	{1 5 H	7 6 —	8 6 75	8 50 7 —
» tavallisissa töissä	6 75	4 —	3 —	14 50	5 50	5 50	6 60
Muurarit	12 —	10 —	7 —	9 —	9 50	10 50	11 —
Rapparit	12 —	10 —	7 —	9 —	10 50 / 9 50 10 50	11 50 10 50 12 —	12 —

Yhteenvetona metsähallituksen töissä maksetuista keskituntiansioista eri ryhmissä mainittakoon seuraavat tuntiansiot:

Jalkamies:	Päivä- ja tuntityöt		Urakkatyöt	
	v. 1937	v. 1938	v. 1937	v. 1938
Hakkuu ja veto	5: 15	5: 74	5: 63	6: 05
Uittotyöt	4: 17	4: 61	5: 78	6: 60
Suonkuivaustyöt....	5: 28	5: 54	5: 60	5: 75
Metsänhoitotyöt	5: 05	5: 50	5: 63	5: 69
Mies ja hevonen:				
Hakkuu ja veto	12: 88	15: 01	14: 50	16: 84

Valtion työvirastojen alaisissa töissä maksetut keskituntiansiot muodostuivat kertomusvuoden marraskuulla seuraavanlaisiksi:

	Tuntityössä				Urakkatyössä				Yhteensä			
	h	v	h	v	h	v	h	v	h	v	h	v
Tie- ja vesirak. h.	5:36	7:25	9:50	6:02	7:92	11:42	5:71	7:56	11:—			
Maataloushallitus	5:64	6:54	11:82	6:36	6:85	11:44	6:31	6:66	11:69			
Rautatierakenn.	5:47	6:88	10:22	6:36	7:89	11:98	6:19	7:44	11:54			
Rataosastot	5:44	7:21	10:—	6:53	8:52	11:90	5:58	7:46	10:32			
<u>Metsähallitus</u>	<u>5:76</u>	<u>—</u>	<u>13:48</u>	<u>5:69</u>	<u>—</u>	<u>10:45</u>	<u>5:71</u>	<u>—</u>	<u>11:03</u>			
Koko maa	5:52	7:18	10:34	5:90	7:99	11:23	5:75	7:49	11:—			

Maataloustyöväen palkoista esitettäköön tässä vielä seuraavat tiedot muutamilta viime vuosilta. Muonapalkollisten eräiden ryhmien vuosipalkat ovat viime tilivuosina vaihdelleet seuraavasti (mk.):

	1937/38		1936/37	1935/36
		i Yht.	Yht.	Yht.
Työnjohtajat	7,540	6,914	14,454	13,502
Rengit	4,485	6,129	10,614	9,594
Karjakot	6,296	3,637	9,933	8,921
Palvelijattaret	4,152	3,363	7,515	6,675

Päiväpalkkalaisten keskipalkat ovat taas olleet:

Vuosi	Miehet				Naiset			
	Talvella	Kesällä			Talvella	Kesällä		
	o rj H 2	Oma ruoka	Talon ruoka	Oma ruoka	Talon ruoka	Oma ruoka	Talon ruoka	Oma ruoka
1938	17:03	30:27	27:49	35:15	12:10	18:81	16:19	22:08
1937	12:25	25:22	24:07	32:47	8:96	15:44	14:15	20:27
1936		21:90	17:69	26:94	7:92	13:85	10:70	17:32

Kuten havaitaan ovat maataloustyöntekijäinkin palkat kohonneet kertomusvuoden aikana.

Taulukko valtion työvirastojen alaisissa töissä maksetuista keskituntipalkoista marraskuulla 1938.

Työvirasto	Uudenmaan l.		Turun ja Porin l.		Hämeen l.		Viipurin l.		Mikkelin l.		Kuopion l.		Vaasan l.		Oulun l.		Lapin l.	
	tunti- työ	urakka- työ	tunti- työ	urakka- työ	tunti- työ	urakka- työ	tunti- työ	urakka- työ	tunti- työ	urakka- työ	tunti- työ	urakka- työ	tunti- työ	urakka- työ	tunti- työ	urakka- työ	tunti- työ	urakka- työ
Tie- ja vesirakennushallitus:																		
sekatyöntekijät	5: 82	6: 27	5: 21	5: 56	5: 37	6: 32	5: 40	5: 87	4: 81	5: 49	5: 35	5: 81	4: 95	6: 08	5: 30	6: 12	6: 31	6: 95
erikoisammattimieh.	7: 82	7: 82	6: 93	7: 24	7: 11	8: 82	7: 07	7: 52	6: 69	7: 50	7: 17	8: 44	6: 86	7: 65	6: 81	7: 28	8: 33	9: 25
hevosmiehet	9: 40	10: 06	8: 27	8: 53	9: 47	11: 64	9: 42	11: 45	8: 39	9: 29	10: 33	11: 41	8: 71	11: 11	10: 70	11: 52	12: 95	13: 96
Rautatiehallitus: Ratarakennukset.																		
sekatyöntekijät	—	—	5: —	5: 90	5: —	5: 31	6: 04	7: 10	5: 42	6: 53	5: 42	6: 57	5: 08	5: 85	5: 29	6: 61	—	—
erikoisamm. miehet	—	—	6: 40	7: 09	6: —	—	7: 36	7: 56	6: 68	7: 77	6: 68	8: 07	6: 74	8: 40	7: 16	7: 54	—	—
hevosmiehet	—	—	—	—	—	—	—	—	10: 42	11: 46	9: 98	—	9: —	9: 98	10: 68	13: —	—	—
Ratajaksot:																		
sekatyöntekijät	6: 30	8: 90	5: 47	5: 54	5: 55	9: 52	5: 14	6: 46	4: 88	7: 18	5: 01	5: 74	5: 03	5: 79	5: 21	5: 74	5: 82	7: —
erikoisamm. miehet	8: 18	9: 05	7: 03	7: 44	7: 21	10: 64	6: 89	8: 38	6: 27	5: 95	6: 95	8: 02	6: 32	8: 04	6: 96	8: 83	7: 54	13: 67
hevosmiehet	10: 46	13: 16	10: 58	—	10: 23	12: —	9: 73	10: 36	8: 67	—	10: 19	11: 08	8: 84	10: 06	10: 40	10: —	—	—
Maataloushallitus:																		
sekatyöntekijät	—	—	6: 40	7: 98	5: 97	7: 38	5: 61	6: 37	—	—	6: 11	6: 82	5: 48	6: 04	4: 89	6: 31	—	—
erikoisamm. miehet	—	—	—	8: 68	6: 87	—	7: 02	6: 39	—	—	7: 63	—	5: 81	5: 88	6: 84	7: 03	—	—
hevosmiehet	—	—	10: —	—	—	—	13: 49	—	—	—	10: —	—	8: 33	8: 70	10: 67	11: 25	—	—
Rakennushallitus:																		
sekatyöntekijät	8: —	—	7: —	—	—	—	6: 76	—	5: 93	7: 15	6: 12	—	6: 50	—	6: 95	—	—	—
erikoisamm. miehet	11: 10	—	9: 50	—	—	—	10: 77	—	8: 60	10: 65	7: 67	9: 76	8: 58	—	10: 05	—	—	—
hevosmiehet	—	—	—	—	—	—	12: —	—	11: 79	—	—	—	12: —	—	—	—	—	—
Metsähallitus:																		
jalkamiehet	5: 30	5: 99	5: —	5: 15	5: 06	5: 31	5: 25	5: 35	5: 05	4: 84	5: 40	5: 61	5: 15	5: 13	5: 61	5: 94	6: 72	6: 90
hevosmiehet	—	12: 50	11: 34	11: 25	11: 78	13: 63	12: 70	13: 05	11: 11	12: 68	13: 32	14: 13	11: 78	11: 83	13: 49	16: 92	16: 31	9: 41
Maaherrojen alaiset tie- y.m. työt:																		
sekatyöntekijät	5: 16	6: 53	4: 94	5: 15	4: 98	5: 63	4: 90	5: 90	5: 13	6: 48	5: 01	5: 85	4: 92	4: 81	4: 96	5: 36	—	—
erikoisamm. miehet	6: 95	14: 67	5: 74	8: 09	5: 76	6: 98	6: 14	6: 91	6: 84	—	6: 46	7: 35	6: 09	6: 85	5: 62	4: 75	—	—
hevosmiehet	8: 22	—	8: 05	8: 37	8: 25	8: —	8: 60	9: 65	9: 35	10: —	9: 06	11: 85	8: 62	8: 78	8: 94	11: 23	—	—

III. SAK:n jäsenistö ja hallintoelimet.

1. Liitot ja jäsenistö.

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliittoon kuului vuoden 1938 aikana 19 jäsenliittoa, joiden jäsenosastojen yhteinen määrä vuoden lopussa oli 887.

Vuoden 1937 lopussa kuului SAK:n jäsenliittoihin yhteensä 802 ammattiosastoa, joten perusjärjestöjen lukumäärä oli vuoden aikana kasvanut 85:llä. Eniten osastoja perustettiin toimintavuoden aikana Puutyöväen liittoon, jonka osastojen määrä nousi 24:llä.

SAK:n koko jäsenmäärä joulukuun 31. päivänä 1938 oli 70,348, sen oltua vuotta aikaisemmin 64,384. Ammattiyhdistysliikkeen nettolisäys oli siis 5,964 eli 9.3 %.

Tilasto-osastossa olevista taulukoista käyvät selville eri liittojen jäsenmäärät, niiden jakaantuminen miehiin ja naisiin, lisäys tai vähennys määrällisesti ja prosentuaalisesti edelliseen vuoteen verrattuna. Suuremmista liitoista oli lukumäärällisesti kasvu suurin Rakennustyöläisten liitossa, jossa jäsenmäärä kasvoi lähes 2,000:lla eli tarkalleen 1,959 = 29 %. Kunnantyöntekijäin liiton kasvu on myöskin huomattava, s.o. 1,310 ja prosentteissa suhteellisesti suurempi kuin Rakennustyöläisten liiton eli 32 %. Edelleen huomattava lukumäärällisesti suuri nousu oli Liiketyöntekijäin liitossa 640, Elintarvetyöläisten liitossa 588, Kirjatyöntekijäin liitossa 529, Merimies-Unionissa 524. Sensijaan on huomattava jäsenmäärän lasku tapahtunut Kutomateollisuustyöväen liitossa ja Vaatetustyöläisten liitossa, ollen se edellisessä 886=18 % ja jälkimmäisessä 279 = 13 %.

Naispuolisten jäsenten määrä on vuoden aikana kasvanut 684:llä, sen oltua vuotta aikaisemmin 15,669, joten kasvu on 4.3 %. Mutta miespuolisten jäsenten lukumäärä on samaan aikaan kasvanut 5,280:llä eli 10.8 %:lla, joten miesten lukumäärän voimakkaan kasvun vuoksi on naispuolisten jäsenten suhteellinen määrä SAK:n koko jäsenistössä — lukumäärällisestä kasvusta huolimatta — vähentynyt 23.2 %:iin, sen oltua vuotta aikaisemmin 24.3 %. Tämä seikka johtuu juuri jäsenmäärän laskusta niiden kahden liiton osalta, joiden jäsenistöstä naiset muodostavat valtaosan.

Maksaneitten ja vapautettujen jäsenten määrä tilastossa ei ole täysin verrannollinen aikaisempien vuosien tilastojen lukuihin, syystä, että SAK:n edustajakokous päätti muutoksen SAK:lle suoritettavien liittojen jäsenverojen tilitysperusteisiin. Uusien sääntöjen mukaan on liittojen tilitettävä SAK:lle veroa jokaiselta viikolta, minkä jäsenetkin maksavat liitoille, mutta jäsentilaston yhdenmukaistamiseksi merkitään SAK:n tilastossa maksaneiksi jäseniksi vain ne jäsenet, jotka ovat suorittaneet jäsenmaksunsa vähintään neljältä viikolta, tai yhdeltä kuukaudelta niissä liitoissa, joissa on voimassa kuukausijäsenmaksut. Liittojen omat säännöt määrittelevät taasen kussakin liitossa, miten paljon suorittaneet jäsenet on katsottava maksaneiksi.

tai rästissä oleviksi. Tämän mukaan ovat liitot ilmoittaneet lopullisen jäsenmääränsä SAK:lle ja merkinneet sen myöskin omiin kertomuksiinsa.

SAK:n jäsentilastossa mainittu liittojen kokonaismäärä samoin kuin jakaantuminen mies- ja naisjäseniin on täten yhdenmukainen liittojen ilmoittaman jäsenmäärän kanssa. Mutta sensijaan maksaneitten ja vapautettujen määriä ilmaisevassa taulukossa on näennäinen epä johdonmukaisuus siten, että eräitten liittojen maksaneitten ja vapautettujen yhteinen määrä on korkeampi kuin liiton virallinen jäsenmäärä.

Joskaan siis maksavien ja vapautettujen määrät eivät ole täysin verrannolliset edelliseen vuoteen verraten, voidaan kuitenkin todeta, että maksavien ja vapautettujen keskinäinen suhde on pysynyt suunnilleen samana aikaisempaan vuoteen verraten, jolloin maksavia jäseniä oli 82 % ja vapautettuja 18 % koko SAK:n jäsenmäärästä. Kun siis v. 1938 SAK:n tilastoon tältä osalta on merkitty maksaviksi jäseniksi kaikki ne jäsenet, jotka ovat liitoille suorittaneet jäsenmaksunsa vähintään joko neljältä viikolta tai yhdeltä kuukaudelta, voidaan todeta, että maksavien jäsenten määrä tämän perusteen mukaan oli n. 83 % ja vapautettujen määrä n. 17 % jäsenmäärästä.

Vuosikirjan tilasto-osastossa olevat taulukot: Liittojen jäsenluku vv. 1930—38, Liittojen jäsenluku neljännesvuosittain v. 1938, Liittojen jäsenmäärä v. 1938 lopussa SAK:n jäsenmaksuluokittain, Liittojen jäsenistö sukupuolen ja maksusuoritusten mukaan, antavat lähemmät tiedot jäsenistöstä.

2. Työvaliokunta.

SAK:n Työvaliokuntaan ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet: SAK:n puheenjohtaja *Eero A. Vuori*, varapuheenjohtaja *Väinö V. Salovaara*, sekä muina vakinaisina jäseninä *K.-A. Fagerholm*, *E. Härmä*, *A. J. Hällström*, *J. Virtanen*, *E. Aittola*, *U. Nurminen*, *M. Leskinen*, eroten viime mainittu kuitenkin Työvaliokunnasta kertomusvuoden keväällä. Varajäseninä ovat Työvaliokuntaan kuuluneet *H. Puukko*, *B. Airola*, *J. E. Saveri*, *O. Turunen*, *V. Viitanen*, *J. Halme*, *F. Heinonen*. Kolme ensinmainittua jäsentä on kutsuttu säännöllisesti Työvaliokunnan kokouksiin.

Työvaliokunta on kertomusvuoden aikana pitänyt kaikkiaan 57 kokousta, joista on merkitty pöytäkirjaan yhteensä 580 pykälää. Työvaliokunnan alaisina ovat toimineet seuraavat jaostot: valistusjaosto, talousjaosto, työttömyysjaosto, naisjaosto ja ruotsalainen jaosto. Jaostojen lyhyet toimintaselostukset seuraavat jalempänä.

SAK:n henkilökuntaan ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet: puheenjohtaja *Eero A. Vuori*, ensimmäinen sihteeri *E. K. Louhikko*, toinen sihteeri *Aku Sumu*, taloudenhoitaja *Anna Mikkonen*, järjestäjä *K. F. Christiansson*, maaseutujärjestäjä *V. Valander*, toimistoapulaist *Else Poutanen*, *Irene*

Mäkinen, Eila Heino ja Eini Soininen, sekä kahden viimemainitun erottua uudet toimistoapulaiset *Helvi Salo* ja *Terttu Nyman*. Palkkatyöläisen ilmoitusasiamiehenä on toiminut *Unto Aalto*. SAK:n toimisto on sijainnut edelleen Helsingin Työväentalossa, ja laajennettiin toimistoa kertomusvuoden alussa ottamalla yksi uusi toimistohuone lisää.

SAK:n toimisto on Työläisliiton kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti hoitanut kertomusvuoden maaliskuun alusta alkaen Työläisliiton toimistotyöt ja mainitun liiton sihteerinä on toiminut järjestäjä *Christiansson*.

SAK:n tilintarkastajina ovat edustajakokouksen valitsemina toimineet *Johan Helo* ja *Pekka Railo*.

Valistusjaosto.

Työvaliokunnan alaisena on toiminut erikoinen valistusasiain jaosto, joka on valmistellut lähinnä valistustyöalaan kuuluvia kysymyksiä sekä tehnyt esityksiä Työvaliokunnalle. Valistusjaostoon ovat Työvaliokunnan valitsemina kuuluneet: J. Virtanen, J. E. Saveri, A. J. Hällström E. Aittola sekä sihteerinä E. K. Louhikko.

Työttömyysjaosto.

Työvaliokunta valitsi kertomusvuoden alussa, koska merkkejä työtilanteen huonontumisesta oli jälleen ilmaantunut, erikoisen SAK:n Työttömyysjaoston hoitamaan ja valmistelemaan työttömyyskysymyksiä. Jaostoon ovat kuuluneet E. A. Vuori, U. Nurminen, J. Virtanen, B. Airola sekä jaoston sihteerinä on toiminut A. Sumu.

Jaoston toimesta on kertomusvuoden aikana toimitettu ammattiosastojen ja paikallisjärjestöjen välityksellä kaksi laajempaa tiedustelua työttömyystilanteesta eri paikkakunnilla. Joskaan järjestöjen antamat raportit eivät olleet kovin runsaita, saatiin niistä ainakin osittainen kuva tilanteesta. Jaoston toimesta on avustettu lukuisia eri paikkakuntien työttömyyslähetyksiä niiden käydessä Helsingissä valtion asianomaisten viranomaisten puheilla. Samoin on järjestöjen kirjelmien perusteella selvitetty eri paikkakuntien työttömyyskysymyksiä valtion virastoissa.

Talousjaosto.

Kertomusvuoden alussa asetti Työvaliokunta n.s. talouskomitean harkitsemaan ja suunnittelemaan eräitä SAK:n taloudenhoitoon kuuluvia kysymyksiä. Komiteaan valittiin: E. A. Vuori, U. Nurminen, V. V. Salovaara, E. Aittola.

Käytännössä komitean työ muodostuikin kiinteämmäksi kuin alkujaan oli tarkoitus ja sen tehtäväksi annettiin valmistella yleensä taloudenhoidon alaan kuuluvia kysymyksiä. Koska komitea osoittautui täten tarpeen vaati-

maksi, päätti Työvaliokunta myöhemmin v. 1939 puolella vakinaistaa komitean kiinteäksi Työvaliokunnan alaiseksi jaostoksi talousasioitten käsittelyä varten. Komiteaan valittiin kaikki aikaisemmat jäsenet sekä lisäksi SAK:n uusi taloudenhoitaja Eero Kaukinen.

Ruotsalainen jaosto.

SAK:n ruotsalainen jaosto on kuten edellisinäkin vuosina huolehtinut ruotsinkielisestä valistustyöstä. Jaoston jäseninä ovat olleet: puheenjohtajana K. -A. Fagerholm, sihteerinä G. Andersson ja K. F. Christiansson sekä muina jäseninä O. Träskvik Kunnantyöntekijäin liitosta ja J. E. Nyström Metallityöväen liitosta.

Suullinen valistustyö on kuulunut järjestäjä K. F. Christianssonille, joka on vuoden aikana matkustanut maamme ruotsalaisseuduilla pitäen puheita, esitelmiä ja harjoittaen opastusta perusjärjestöissä. Niinikään ovat jaoston jäsenet K.-A. Fagerholm ja G. Andersson kuin myöskin toimittaja O. Fager, kansanedustajat A. Wirtanen ja K. H. Wiik pitäneet puheita ja esitelmiä ruotsinkielisten ammatillisten järjestöjen valistustilaisuuksissa ja juhlissa.

Uusia, ruotsinkielisiä ammattiosastoja on vuoden aikana perustettu eri puolilla maata, т.п. Ahvenanmaalla, Vaasassa, Hangossa, Helsingissä y.m. Ruotsinkielisten työläisten liittyminen ammattiyhdistysliikkeeseen on kertomusvuonna ollut suhteellisesti voimakasta ja toiminta kiinteämpää. Uusia ruotsinkielisiä perusjärjestöjä syntyi vuoden aikana 8. Uusia ruotsinkielisiä jäseniä on eri liittoihin vuoden aikana liittynyt noin 700.

Kirjallista valistustyötä on suoritettu sanomalehti »Arbetsbladetin» välityksellä ja on mainittu lehti ilmestynyt kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona ammattiyhdistysnumerona 13 kertaa, joita on SAK:n kustannuksella jaettu ilmaiseksi liittojen ruotsinkielisille jäsenille.

SAK:n naisjaosto.

Edustajakokouksen päätöksen mukaisesti asetti SAK:n työvaliokunta kertomusvuoden helmikuussa naisjaoston suunnittelemaan ja johtamaan valistustyötä erikoisesti naistyöläisten keskuudessa. Naisjaoston puheenjohtajaksi kutsui Työvaliokunta Laura Härmän, varapuheenjohtajaksi Tyyne Leivo-Larssonin ja muiksi jäseniksi Lempi Lehdon, Lydia Kyröläisen ja Siiri Saarisen. Työvaliokunnan puolesta on naisjaoston työskentelyyn ja kokouksiin osallistunut sihteeri E. K. Louhikko. Pöytäkirjanpito naisjaoston kokouksissa sekä jaoston toimistotehtävät on sivutoimena hoitanut Else Poutanen.

Saamaansa tehtävää on naisjaosto pyrkinyt suorittamaan olemalla yhteydessä jo aikaisemmin toimineiden Paikallisyhdistysten naisjaostojen kanssa ja edistämällä uusien naisjaostojen perustamista Paikallisyhdistysten yhteyteen. Siinä tarkoituksessa on naisjaosto lähettänyt jäseniään puhuja- ja

luentomatkoiille, hankkinut alustuksia naisia lähellä olevista kysymyksistä, sekä kiertokirjeissä ja »Palkkатыöläisen» palstoilla antanut kehoituksia ja ohjeita toimintaa varten. Myöskin on »Palkkатыöläisessä» julkaistu selostuksia eräiden paikkakuntien naisjaostojen toiminnasta.

Ammattiyhdistysnaiset ovat suhtautuneet tähän toimintamuotoon erittäin myönteisesti ja innostuneesti, uusia naisjaostoja on perustettu paikallisjärjestöjen yhteyteen, ollen niiden lukumäärä nyt 13. Myöskin ovat useat paikallisjärjestöt, joilla ei ole varsinaista naisjaostoa, kääntyneet SAK:n puoleen alustuksia ja puhujia tarvitessaan.

Kertomusvuoden aikana on SAK:n naisjaosto pitänyt 20 kokousta, joissa merkitty pöytäkirjaan yht. 135 §. Kiertokirjeitä on lähetetty naisjaostoille ja paikallisjärjestöille 6, SAK:n jäsenliitoille 1. Puheita ja luentoja ovat naisjaoston jäsenet kertomusvuoden aikana pitäneet yhteensä 41.

Tukholmassa 13.—19. kesäkuuta pidetylle Pohjoismaiden ammattiyhdistysnaisten opintoviikolle pyrittiin osanotto Suomen kohdalla saamaan runsaammaksi kuin aikaisemmin, jolloin Suomesta oli ollut vain 1 tai 2 osanottajaa. Naisjaosto kääntyi SAK:n ja sen jäsenliittojen puoleen kehoittaen myöntämään apurahoja matkaa varten. Täten saatiinkin useita apurahoja ja muutamat toverit matkustivat omalla kustannuksellaan, joten tähän opintoretkeen osallistui Suomesta 16 naista, joista 3 SAK:n naisjaoston jäsentä.

Vuoden 1939 pohjoismaisten ammattiyhdistysnaisten opintoviikko järjestetään Helsingissä 23.—29. heinäk. ja on naisjaosto jo työvaliokunnan suostumuksella ja myötävaikutuksella ryhtynyt sen valmisteluihin.

Naisjaosto on tänä ensimmäisenä toimintavuotenaan yrittänyt valppaasti seurata naistyöläisten järjestötoimintaa eri puolilla maata, edistää sitä ja ohjata paikallisten naisjaostojen toimintaa naisten saamiseksi mukaan ammattiyhdistysliikkeeseen ja heidän järjestötoimintansa vilkastuttamiseksi. Tulokset näistä pyrkimyksistä ilmenevät myöhemmin, mutta jo nyt voidaan todeta, että jaosto on voinut naisten keskuudessa herättää ammattiyhdistysharrastusta. Paikallisjärjestöjen naisjaostot työskentelevät parhaansa mukaan eri puolilla maata näiden toimintamuotojen kehittämiseksi.

3. SAK:n Valtuusto.

SAK:n Valtuustoon ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet SAK:n jäsenliitoista seuraavat edustajat:

Elintarvetyöläisten liitto: vak. I. K. Björk, Helsinki, Johannes Ahmala, Tampere.

Jalometallityöntekijäin liitto: vak. J. Niinistö, Turku; var. A. Karanterä, Helsinki.

Kirjatyöntekijäin liitto: vak. Uuno H. Immonen, Helsinki, A. Karvosenoja, Helsinki; var. E. Mäkelä, Helsinki, Edv. Merikoski, Helsinki.

Kuljetustyöntekijäin liitto: vak. *Arvo Silander*, Turku, *E. Syvänen*, Helsinki.
Kunnantustyöntekijäin liitto: vak. *A. Kari*, Helsinki,/. *O. Kangas*, Tampere;
 var. *H. P. Kalervo*, Helsinki, *O. Leskinen*, Helsinki.

Kutomateollisuustyöväen liitto: vak. *J. A. Niemi*, Tampere, *Reino Kolin*,
 Tampere; var. *Albert Vuori*, Turku, *Ida Heinänen*, Tampere.

Lasiteollisuustyöväen liitto: vak. *O. Turunen*, Helsinki; var. *K. Vesiluoma*,
 Riihimäki.

Liiketyöntekijäin liitto: vak. *Aug. Saxell*, Tapanila.- *Hannes Sarén*, Tam-
 pere; var. *Janne Hakulinen*, Helsinki, *Onni Hiltunen*, Varkaus.

Merimies-Unioni: vak. *N. Välläri*, Helsinki, *H. Kankaanpää*, Tampere;
 var. *G. Tuomikoski*, Helsinki, *L. Metsämäki*, Helsinki.

Metallityöväen liitto: vak. *T. E. Laakso*, Turku, *V. Kataja*, Tampere,
I. Saksman, Viipuri, *J. E. Pukander*, Vaasa; var. *U. Koskinen*, Turku, *Y.*
Laakkonen, Värtsilä, *G. Lindström*, Taalintehdas, *A. Hjelt*, Karkkila.

Muurarien liitto: vak. *A. Vilkas*, Helsinki, /. *Karvinen*, Helsinki.

Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto: vak. *Hj. Lappalainen*, Pispala;
 var. *Albin Valkama*, Nokia.

Puutyöväen liitto: vak. *Paul E. Järvinen*, Kotka, *Eetu Ojala*, Tampere;
 var. *Matti Toivanen*, Lahti, *Ilmari Sjöblom*, Turku.

Rakennustyöläisten liitto: vak. *Frans Lahti*, Turku, *Olavi Kekäläinen*,
 Kemi; var. *A. Mäkinen*, Helsinki, *V. Luoto*, Tampere, *M. Lappeteläinen*,
 Antrea.

Rautatieläisten liitto: vak. *O. Saarinen*, Helsinki, *U. Tulonen*, Riihimäki.

Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto: vak. *Eino Kilpi*, Helsinki; var. *A. Pohjan-*
maa, Helsinki.

Työläisliitto: vak. *K. Saarnijärvi*, Helsinki, var. *Fiina Pietikäinen*,
 Helsinki.

Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liitto: vak. *P. Salo*, Tampere; var.
L. Vuorio, Tampere.

Vaatetustyöläisten liitto: vak. *O. Suikkanen*, Turku, *P. Tuorilainen*, Hel-
 sinki.

SAK:n Valtuuston sääntömääräinen kokous pidettiin Helsingissä 8 päi-
 vänä toukokuuta. Kokouksen pöytäkirjaselostus seuraa edempänä Vuosi-
 kirjassa.

IV. Valistustyö.

1. Yleiskatsaus.

Ammattiyhdistysliikkeen jatkuvassa voimistumisessa oli kertomusvuosi
 järjestyksessään viides, sillä vuodesta 1934 alkanut tasainen jäsenmäärän
 lisääntyminen jatkui edelleen. Tätä tulosta olivat edistämässä SAK:n ohella
 kaikki yhtyneet liitot, sadat perusjärjestöt ja suuri määrä järjestöjen toimi-
 vaa jäsenistöä. Liittojen ja SAK:u vakinaisten puhujien ja järjestäjien

lukumäärä kohosi vuoden ajalla 9:ään, joiden lisäksi eräinä kuukausina oli 7 tilapäisesti palkattua ja 7 paikallista järjestäjää. Kaikkiaan siis 23 varsinaista herätys- ja valistustyön suorittajaa. Lisäksi on tietysti huomattava liittojen ja SAK:n vakinaisten toimitsijain suorittama valistustyö.

Valistustyön päälinjat hyväksyi SAK:n Työvaliokunta jo kertomusvuoden alussa ja täydensi niitä syyskauden alussa. Pääasiallisesti kohdistettiin SAK:n taholta huomiota paikallisten toimitsijavaimien kasvattamiseen ja perusjärjestöjen toiminnan tehostamiseen. Tämän tehtävän toteuttamisessa käytettiin 2—3 päivän neuvottelupäiviä, joita eri osiin maata Järjestettiin. Saavutettu kokemus osoitti, että nämä neuvottelupäivät, joille lähinnä kutsuttiin asianomaisten paikkakunnan perusjärjestöjen toimitsijat, toimikuntien jäsenet ja jäsenmaksujen kantajat erityisillä kutsukorteilla, olivat erinomainen tapa saada keskustelun avulla selvitettyksi monia järjestöjen sisäistä toimintaa selvittäviä kysymyksiä. Neuvottelupäivien ohella oli joitakin viikon kestäviä paikallisia kursseja, mutta yleisesti kehoitettiin järjestöjen jäseniä osallistumaan Työväen Sivistysliiton kursseille, joissa myöskin oli ammattiyhdistysväelle kuuluvia asioita ja kysymyksiä selvitettävänä.

Kiertävää valistustyötä on tehty lähinnä järjestäjien ja toimitsijain kertamatkojen muodossa. Kuten järempänä olevasta selviää, ei tähän ole tarvinnut kiinnittää SAK:n taholta huomiota kuin lähinnä maaseudun kohdalla, sillä liitot ovat lukuisten järjestäjiensä kautta hoidelleet kaupungit ja maaseudun teollisuuskeskukset.

2. Työnjuhlat.

Elokuun ensimmäinen ja toinen sunnuntai järjestettiin aikaisempaan tapaan ammattiyhdistysväen yleiseksi kesäjuhlapäiväksi työnjuhlien vietto varten. Juhliin välitti SAK:n toimisto perusjärjestöille ohjelma-apua sekä toimitti puhujia. Juhlia pidettiin noin 80 paikkakunnalla ja onnistuivat ne yleisesti paremmin kuin useana aikaisempana vuotena. Niinpä Helsingissä vietettiin työnjuhla ensikerran uudella Stadionilla, jonne saapui lähes 15,000 osanottajaa, muodostuen tilaisuus erääksi suurimmista ammattiyhdistysväen juhlista, mitä meillä on milloinkaan vietetty. Eräillä toisillakin paikkakunnilla muodostuivat juhlat erikoisvalmisteluin osanottajarikkaammiksi kuin aikaisemmin.

Palkkatyöläinen ilmestyi työnjuhliin erikoisena juhlanumerona ja »Työnjuhla»-julkaisua levitettiin hyvällä menestyksellä.

3. Ammatillinen valistusviikko.

Saadakseen ammatillisen valistusviikon marraskuun alussa onnistumaan ryhtyi Työvaliokunta jo kesällä valmisteluihin yleisen valistus- ja jäsenhankintaviikon onnistumiseksi. Liitoille ja perusjärjestöille annettiin kehoi-

tus valmistelutoimiin ryhtymisestä sekä kehoitus varaamaan kaikki puhujavoimat SAK:n käytettäväksi marraskuun alkupuolella.

SAK:n toimesta hankittiin perusjärjestöille ohjelma-apua valistusjuhlisiin kokouksiin. Puheen, joukkolausuntarunon, pakinan ja kisällilaulujen ohessa valmistettiin jälleen myöskin erikoinen ammattiyhdistysasiaa selvittävä »revy», joka sai hyvän vastaanoton. Viikon mainostamiseen käytettiin aikaisempaa, punaista jäsenkirjaa ojentavaa kättä esittävää plakattia, sekä painettiin erikoinen juhlaohjelmamainos. Viikon ajalla pidettiin maan eri puolilla kaikkiaan noin 150 suurempaa juhlaa tai kokousta, joihin osallistui 40—50,000 henkilöä. Tilaisuuksien lukumäärä ei edellisestä vuodesta kohonnut, johtuen suurempien paikkakuntien pyrkimyksestä keskittää viikon vietto suuriin ja osanottajarikkaisiin tilaisuuksiin. Suuremmissa kaupungeissa saatiinkin useimmat tilaisuudet onnistumaan yli odotusten, ja maaseudullakin olivat tilaisuudet yleisesti paremmin valmisteltuja kuin aikaisempina vuosina.

Kirjallinen valistustyö tapahtui valistusviikon ajalla entiseen tapaan lentolehtisten ja Palkkatyöläisen välityksellä. SAK:n toimesta valmistettiin runsaasti kuvitettu lentolehtinen »Yhteenliittymisessä on turvaa», jota järjestöjen välityksellä levitettiin yli koko maan. Tämä lentolehtinen oli ensimmäinen ammatillisten järjestöjen valmistamista, joka painettiin syväpainossa, ja herättikin sen vuoksi tavallista enemmän huomiota. SAK:n ohessa kustansivat ja levittivät useat liitot omia erikoislentolehtisiään valistusviikon ajalla.

Palkkatyöläisestä ilmestyi valistusviikon johdosta kaksi värillistä erikoisnumeroa. Ensimmäisestä valistusviikon numerosta otettiin liittojen erikoissivuilla varustettu ylipainos, jota eräät liitot levittivät vapaasti järjestymättömien keskuuteen, korvaten sillä erikoislentolehtisten tarvetta.

4. Elokuvat valistus- ja propagandavälineenä.

Propagandatyön tehostamiseksi suunniteltiin SAK:n Työvaliokunnassa vuoden ajalla useaan otteeseen aikaisemmin hankitun mykän kaitaelokuva*-koneen vaihtamista äänielokuvakoneeseen. Syyskaudella tehtiinkin päätös äänielokuvakoneen hankkimisesta, ja Suomi-Filmin välityksellä saatiin lokakuun lopulla Filmosound N:o 120-merkinen uudenaikainen äänielokuvaesityskone. Filmien hankkiminen tuotti vaikeuksia, mutta onnistuttiin kuitenkin saamaan pari käyttökelpoista äänifilmiä sekä sittemmin lainaksi eräs ruotsalainen ammattiyhdistysfilmi. Kaikkiaan annettiin marras—joulukuulla 38 elokuvaesitystä noin 8,600 katsojalle. Vanhempaa, mykkää elokuvaa on myöskin kertomusvuoden ajalla edelleen käytetty ja on sillä ollut noin 70 esitystä eri puolilla maata.

Vuoden ajalla osti Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto Filmo-merkkisen mykän kaitaelokuvakoneen sekä hankki alan työoloja ja ammattiyhdistys-

liikettä selvittäviä filmejä. Vuoden lopulla tilasi Metallityöväen liitto Suomi-Filmin välityksellä samanlaisen äänielokuvakoneen kuin SAK:lle vuoden ajalla hankittiin. Kun aikaisemmin jo Puutyöväen liitto oli ostanut elokuvakoneen, päästiin siihen, että vuoden 1939 alkupuolella oli ammatillisilla järjestöillä käytettävänä 5 elokuvakonetta valistus- ja propaganda-työssään.

5. Kustannustoiminta.

Kertomusvuoden ajalla supistui SAK:n kustannustoiminta aikaisemmin julkaistujen teosten levittämiseen. Ainoa uusi julkaisu oli Työnjuhla III, joka ilmestyi kesäkuun lopussa ja myytiin työnjuhlissa ja ennen niitä. Julkaisusta tehtiin nyt ensikerran myöskin ruotsinkielinen laitos, joka sisällöltään ja kuvitukseltaan oli pääasiassa sama kuin suomenkielinenkin. Työnjuhla-julkaisujen yhteinen levikki kohosi 15,000 kpl. määrään ja myytiin kokonaan loppuun. Taloudellinenkin tulos oli tyydyttävä.

SAK kustansi kertomusvuoden aikana myöskin »Työn armeijan marssi», johon sanat kirjoitti *Jussi Raitio* ja sävellyksen laati *Knut Kangas*. Marssista valmistettiin yksiääninen-, sekakuoro- ja mieskuorosovitus ja levitettiin marssia kuoroille Työväen Musiikkiliiton välityksellä sekä SAK:n ohjelmistokokoelmissa.

6. Palkkatyöläinen.

Ammattiyhdistysväen yhteinen äänenkannattaja »Palkkatyöläinen» si-
vuutti yhdeksännen ilmestymisvuotensa ajalla 50,000 kpl. viikottaisen painosmäärän. Edellisten vuosien menekikasvu jatkui vuoden alussa, ja niinpä toukokuulla saavutettiin mainittu 50,000 kpl. painos. Syyspuolella vuotta menekki jonkun määrän aleni erinäisten tilausjärjestelyjen johdosta, mutta vuoden lopussa oltiin jälleen mainitussa painosmäärässä.

Ammattiyhdistystoiminnan vilkastumisesta johtui, että Palkkatyöläisen sivulukua on vuoden ajalla entisestään huomattavasti kohotettu. Kun edellisen vuoden sivumäärä oli vajaa 500, oli se kertomusvuoden ajalla lehden 52 numerossa (3 kaksoisnumeroa) yhteensä 528 sivua sekä lisäksi 14 vaihtosivua, joten toimitettujen sivujen määrä oli yhteensä 542. Lehden laajuus v. 1936 oli 448 sivua ja v. 1937 se oli 480 sivua.

Kaksivärisiä erikoisnumeroita julkaistiin Palkkatyöläisestä vuoden ajalla 6 ja valistusviikon numeroa levitettiin 67,900 kpl. liittojen tilauksesta piopagandatarkoituksessa. Lehden vastaavana toimittajana on ollut *E. K. Louhikko* ja toimitustyöstä ovat huolehtineet *Aku Sumu* ja *E. K. Louhikko*. Lehti on edelleen painettu Kansanvallan kirjapainossa Helsingissä.

Palkkatyöläinen on hyväksytty 15 SAK:oon yhtyneen liiton äänenkannattajaksi. Kunnantyöntekijäin liitto on julkaissut lehdessä kerran kuussa

omaa erikoisesti kunnantyöläisille tarkoitettua vaihtosivua. Palkkatyöläisen levikki eri liittojen osalta vv. 1935—38 selviää seuraavasta taulukosta:

	Vuoden 1936 lopussa	Vuoden 1937 lopussa	Vuoden 1938 lopussa
Metallityöväen liitto	6,450	9,300	9,800
Rakennustyöläisten liitto	3,850	5,570	6,500
Puutyöväen liitto	3,555	5,120	5,200
Kuljetustyöntekijäin liitto	1,950	3,860	4,300
Kunnantyöntekijäin liitto	2,165	3,340	4,300
Kutomateollisuustyöväen liitto	2,535	4,230	4,000
Muurarien liitto	1,790	2,290	2,600
Paperiteoll. työntek. liitto	1,215	1,680	2,000
Elintarvetyöläisten liitto	1,080	1,610	1,900
Rautatieläisten liitto	856	1,110	1,400
Nahka-, Jalkine- ja Kumityöv. liitto		—	1,100
Vaatetustyöläisten liitto		—	1,100
Lasiteollisuustyöväen liitto	555	550	700
Työläisliitto	1,530	2,320	400
Jalometallityöntekijäin liitto	225	200	250

7. Liittojen lehdet.

Palkkatyöläisen ohella on ammattiyhdistysväellä ollut edelleen kolme muuta äänenkannattajaa, nimittäin »Kirjatyö» Kirjatyöntekijäin liitolla, »liiketyöläinen» Liiketyöntekijäin liitolla ja »Merimies-Sjomannen» Merimies Unionilla.

»Kirjatyö» ilmestyi kaksi kertaa kuukaudessa 12—16 sivuisena liiton toimitsijain toimittamana ja jaettiin vapaasti liiton jäsenille. Lehti on painettu osaksi suomen- osaksi ruotsinkielisenä, ollen painos vuoden ajalla keskimäärin 5,200 kpl. numeroa kohti. Vastaavana julkaisijana on ollut luottamusmies *A. J. Hällström*.

»Liiketyöläinen» on ilmestynyt kerran kuukaudessa ja on se annettu vapaasti kaikille Liiketyöntekijäin liiton jäsenille. Lehden toimittajana oli alkuvuodesta sihteeri M. Leskinen, myöhemmin uusi toimitsija *T. Kujanen*. Pää- ja vastaavana toimittajana *J. Hakulinen*. Painosmäärä oli keskimäärin 5,100 kpl. numeroa kohti.

»Merimies-Sjomannen» ilmestyi vuoden ajalla kerran kuukaudessa suomen- ja ruotsinkielisenä, keskimäärin 24-sivuisena. Merimies-Unionin jäsenet ovat saaneet lehden vapaasti. Vastaavana toimittajana on ollut Unionin puheenjohtaja *N. Välläri* ja lehden kuukausittainen painosmäärä keskimäärin 2,600 kpl.

8. Opintokerhotyö ammattiyhdistysliikkeessä.

Opintotyö ammattiosastojen, paikallisjärjestöjen ja keskustoimikuntien opintokerhoissa on kertomusvuoden aikana jatkuvasti vilkastunut. SAK:n toimesta on kustannettu paikallisjärjestöjen kerhoille Työväen Sivistysliiton kirjeopiston kirjeellisiä kursseja ammattiyhdistystiedossa, työläinsäädännössä, yhdistystoiminnassa sekä kirjanpidossa.

Oheellisesta taulukosta käy selville lähemmin ammattiyhdistysliikkeen opintokerhotoiminnan laajuus SAK:n toiminta-aikana:

V. 1931	toiminnassa	19	opintokerhoa,	niissä	opiskelijoita	n.	450
» 1932	»	29	»	»	»	n.	600
» 1933	»	35	»	»	»	n.	650
» 1934	»	37	»	»	»	n.	560
» 1935	»	39	»	»	»	n.	700
» 1936	»	63	»	»	»	n.	1,000
» 1937	»	85	»	»	»	n.	1,100
» 1938	»	90	»	»	»	n.	1,200

9. Vakinaisten toimitsijain kurssit.

Ammattiyhdistysliikkeen jatkuva kasvu ja toiminta-alueen laajentuminen sekä tästä aiheutuneet monet uudet tehtävät ja kysymykset johtivat SAK:n Työvaliokunnan järjestämään erikoiset kurssit liikkeessä vakinaisesti toimiville toimitsijoille ja järjestäjille. Nämä laatuaan ensimmäiset kurssit pidettiin Helsingissä työväentalolla syyskuun 11. — 19. p:nä. Kurseille osallistuivat kaikki kurssiaikana ammattiyhdistysliikkeen varsinaisilla toimitsijapaikoilla ja järjestämistyössä olevat, yhteensä 43 osanottajaa. Luentoja pidettiin keskimäärin 6 tuntia päivässä, johon lisäksi tuli aika, joka käytettiin keskusteluihin luentojen johdosta.

Kurssiohjelma oli seuraava:

Antero Rinne: Pulien historia ja konjunktuuritilanne.

Roope Tuhti: Valtion budjettipolitiikan perusteet.

U. Nurminen: Työttömyystilanne ja ammattiyhdistysliikkeen varautuminen.

V. V. Salovaara: Toimenpiteet työttömyyttä vastaan.

Väinö Tanner: Poliittinen tilanne.

E. Härmä: Ammattiyhdistysväki ja vaalit.

A. Aaltonen: Vaalien merkitys yleensä.

Eero A. Vuori: Vuosiloma.

E. Härmä: Työaikalainsäädännön uudistaminen.

Edv. Huttunen: Kansaneläkelaki.

Eero A. Vuori: Ammattiyhdistysliikkeen nykytila eräissä tärkeissä maissa.

Eero A. Vuori: Ammattiyhdistysliike ja työnantajat.

J. Hakulinen: Mainonnan merkitys ammattiyhdistysliikkeessä.

E. K. Louhikko: Uudet propagandamuodot.

E. K. Louhikko: Valistusviikkotunnukset.

Arvi Hautamäki: Toimitsijain kasvatus- ja järjestöväen opintokerho-kysymys.

Kurssityöhön käytettiin kaikkiaan 31 luentotuntia sekä lisäksi noin 10 tuntia keskusteluihin esitysten johdosta.

Kurssien yhteyteen oli osalle kurssilaisia järjestetty lyhyt opintomatka Tukholmaan siellä avoinna olevaan Ruotsin Metalliteollisuustyöntekijäin liiton 50-vuotisjuhlanäyttelyyn. Osa matkaan osallistuvista sai apurahoja SAK:lta ja eräiltä liitoilta, osan tehdessä matkan omin varoin. Matkaan osallistui 22 henkilöä.

Ensimmäiset vakinaisten toimitsijain kurssit onnistuivat hyvin ja olivat useassakin suhteessa hyvin antoisat, josta johtui, että kurssien osanottajien toivomuksesta ryhdyttiin vuoden lopussa valmistamaan lyhempiä jatkokursseja, mutta siirtyi niiden pito vuoden 1939 tammikuulle.

10. Ruotsinkieliset toimitsijakurssit Siuntiossa.

Ruotsalainen jaosto järjesti kertomusvuotena SAK:n Työvaliokunnan suostumuksella ensimmäisen kerran ruotsinkieliset, koko maata käsittävät toimitsijakurssit Helsingin Taloustyöntekijäin Lepopirtissä Siuntiossa.

Kurssien avaus tapahtui syyskuun 25. p:nä Helsingin työväentalon Ruotsalaisen yhdistyksen huoneustossa. Avauksen suoritti SAK:n puheenjohtaja *Eero A. Vuori* ja juhlaesitelmän piti Ruotsin Ammattijärjestön Brunnsvikin koulun rehtori *Th. Karlbom*. Kurssilaiset osallistuivat vielä samana päivänä Helsingin Ammatillisen Paikallisjärjestön järjestämään suurjuhlaan Messuhallissa.

Kurssityö alkoi syyskuun 26. p:nä ja päättyi lokakuun 4. p:nä; se käsitti 8 työtuntia päivässä paitsi sunnuntaina lokakuun 2. p:riä, jolloin kurssilaiset tekivät retkeilyn Helsinkiin katsellen sosiaalimuseota y.m. nähtävyyksiä.

Kurssiohjelma oli kokonaisuudessaan seuraava:

Ammattiyhdistystieto, yhteensä 24 tuntia.

Th. Karlbom: Miten ammattiyhdistysliike on käsitettävä; Piirteitä Ruotsin ammattiyhdistysliikkeen historiasta.

Eero A. Vuori: Ammattiyhdistysliikkeen nykyhetken kysymykset; Nykyinen taloudellinen tilanne.

E. K. Louhikko: Ammattiyhdistysliikkeen sisäinen toiminta.

K. F. Christiansson: Työnantajain järjestäytyminen; Eräitä luonteenomaisia piirteitä Suomen ammattiyhdistysliikkeestä; Työehtosopimukset ja menettelytavat; Jäsenmaksut ja avustustoiminta; Sääntöjen sisältö ja merkitys; Vaiheita Skandinaavian ammattiyhdistysliikkeen historiasta.

Työlainsäädäntö 6 tuntia.

Mikko Erich: Työsopimuslaki ja eräitä muita sosiaalisia lakeja.

A. Virtanen: Uusimpia virtauksia sosiaalilainsäädännön alalla.

Järjestötehtävät ja yhdistystieto 18 tuntia.

G. Andersson: Yhdistyslaki ja mitä siitä on huomioitava; Kokoukset, niiden järjestely, äänestykset.

K. F. Christiansson: Puheenjohtajan, sihteerin, jäsenmaksujen kantajain ja luottamusmiesten tehtävät, lomakkeiden käyttö, pöytäkirjojen laatiminen.

Gudrun Mörne: Opintokerhotyö; Iltamien ja juhlien järjestäminen y.m. Erikoiskysymyksiä 7 tuntia.

K. H. Wiik: Sosialismi ja sosialistiset liikkeet.

O. Fager: Sanomalehtien historiasta ja merkityksestä; Ammattiyhdistysliike ja demokratia.

A. Virtanen: Demokratia valtiomuotona.

Työtuntien kokonaismäärä oli 72 tuntia ja käytettiin siitä 55 tuntia luen-toihin ja 17 tuntia seminaareihin ja keskusteluihin. Kurssien ohjaajana oli järjestäjä K. F. Christiansson. Kursseille oli ilmoittautunut 21 oppilasta, mutta saapui niille lopuksi 17 oppilasta sentakia, että neljälle tuli voittamattomat esteet.

Seuraavat liitot olivat edustettuna kursseilla: Kunnantyöntekijäin liitto 3, Kuljetustyöntekijäin liitto 2, Elintarvetyöläisten liitto 1, Metallityöväen liitto 5, Kutomateollisuustyöväen liitto 1, Kirjatyöntekijäin liitto 1, Puutyöväen liitto 1, Merimies-Unioni 1 ja Liiketyöntekijäin liitto 2 oppilaalla.

Nämä ensimmäiset ruotsinkieliset kurssit, joiden osanottajat olivat suorittaneet lyhyen ennako-opiskelunsa, olivat kaikin puolin onnistuneet. Liitot myönsivät jäsenilleen apurahoja kursseille osallistumista varten ja SAK myönsi apurahat 3 oppilaalle.

11. Ammattiyhdistystiedon ja sosiaalipolitiikan kurssit.

Kertomusvuoden aikana ei SAK:n toimesta järjestetty vuosittaista **Deljän** viikon ammattiyhdistyskoulua lainkaan, johtuen tämä osaksi siitä, että edellisenä kesänä verrattain hyvän työajan vuoksi useat kurssille ilmoittautuneet oppilaat joutuivat peruuttamaan saapumisensa, mikä luonnollisesti vaikeutti koulun työtä. Koska työmarkkinatilanne kertomusvuoden kesällä näytti muodostuvan vilkkaaksi, katsoi Työvaliokunta, että tarkoitustaan vastaavan oppilasaineksen saamisessa kouluun voi jälleen ilmetä vaikeuksia.

Sensijaan ryhtyi Työväen Sivistysliitto toimenpiteisiin erikoisen opinto-ohjaajakurssin järjestämiseksi Työväen Akatemiaan. Näitä kursseja järjestettiin kahdet, kestäen kumpikin kaksi viikkoa. Ensimmäisen kurssin ohjelma sisälsi pääasiassa kunnallistietoa ja toisen kurssin, joka pidettiin 29 p. elokuuta — 10 p. syyskuuta, ohjelma käsitti ammattiyhdistystiedon ja so-

siaalipolitiikan. Viimemainitun kurssin ohjaajina toimivat: *A. Hautamäki*, *E. A. Vuori* ja *E. K. Louhikko*. Kurssilaiset, joita oli kaikkiaan 36 (yksi Ruotsista), olivat kaikki ammatillisesti järjestyneitä.

12. Apurahoja.

Työväen Akatemiassa vuosikurssilla 1937—38 opiskeleville ammatillisesti järjestyneille oppilaille jaettiin entiseen tapaan kevätlukukauden alkaessa v. 1938 tammikuussa 300 mk suuruinen apuraha kullekin. Ammatillisesti järjestyneitä mainitulla vuosikurssilla oli enemmän kuin aikaisemmin eli yhteensä 18, joten SAK:n antamien apurahojen summa oli 5,400 mk.

Edustajakokouksen päätöksen mukaisesti julistettiin seuraavalle Työväen Akatemian vuosikurssille 1938—39 saapuvien ammatillisesti järjestyneitten henkilöitten haettavaksi kaksi apurahaa suuruudeltaan 1,500 mk. Apurahojen hakijoiksi ilmaantuivat Puutyöväen liiton jäsen *Arvo Heino* Raumalta ja Vaatetustyöläisten liiton jäsen *Aili Jokinen* Lahdesta, saaden kumpikin mainitun apurahan.

Rautatieläisten liiton jäsen *R. Tuori* Viipurista opiskeli kertomusvuoden kesällä Ruotsin Ammattijärjestön 3-kuukauden ammattiyhdistyskoulussa Brunnsvikissa ja sai hän tätä varten pienehkön lisäapurahan SAK:lta.

13. Ammattiosastojen toiminta.

Perusjärjestöjen toiminta on kertomusvuoden aikana eri liittojen piirissä jatkunut hyvinkin vilkkaana. Toiminta palkkatason kohottamiseksi, palkkaliikkeet ovat tietysti osaltaan vaikuttaneet toimintaan. Erikoista eloa ja vilkkautta perusjärjestöjen toimintaan on antanut urheilu- ja retkeilytoiminta. On syytä myöskin mainita jäsenhankintakilpailut, joita osastot ovat järjestäneet sekä osaston jäsenten keskeisinä että useampien osastojen ja koko paikallisjärjestön osastojen keskeisinä kamppailuina. Tulokset jäsenhankintakilpailuista ovat monin paikoin olleet erinomaiset, esim. Kotkassa liittyi kilpailun aikana osastoihin uusia jäseniä yli puolen tuhatta.

14. Ammatilliset paikallisjärjestöt.

Ammattiyhdistysliikkeen kasvu on lisännyt myöskin paikallisjärjestöjen työtaakkaa, ja varsinkin suuremmilla paikkakunnilla onkin paikallisjärjestöjen toiminta ollut hyvin vilkasta. Suoranaisesti SAK:n alaisina valistus-työeliminä ovat paikallisjärjestöt huolehtineet m.m. työnjuhlien, ammatillisen valistusviikon y.m. juhlien, kokousten ja tilaisuuksien järjestelystä. Eräitten paikallisjärjestöjen alaisina on toiminut m.m. naisjaosto, työttömyysjaosto, jotka ovat olleet yhteydessä SAK:n asianomaisten elinten kanssa. Helsingin Ammatillisen Paikallisjärjestön toimeenpanemista suurim-

mista juhlista mainittakoon työnjuhla stadionilla sekä Messuhalliin järjestetty suurjuhla 25 päivänä syyskuuta. Juhla, johon oli kerääntynyt palkkatyöväkeä avara Messuhalli täyteen, muodostui Helsingin ammattiyhdistysväelle syystoimintakauden voimakkaaksi alkumerkiksi.

15. Liittojuhlat ja retkeilyt.

Liittojuhlat, joiden alkuunpanijana nykyisessä muodossaan oli Kutomateollisuustyöväen liitto, ovat osoittautuneet erittäin onnistuneeksi toimintamuodoksi. Jo edellisenä vuonna toimeenpanivat useat liittomme onnistuneita juhlia, mutta kertomusvuoden aikana vietetyt liittojuhlat muodostuivat suorastaan suurtapauksiksi.

Helluntaipyhät ovat muodostuneetkin vähitellen ammattiyhdistysväen juhla- ja retkeilypäiviksi, jolloin ammatillisten järjestöjen jäseniä on liikkeellä tuhatmäärin. Helluntaipyhinä viettivät liittojuhlaansa Helsingissä Liiketyöntekijäin liitto, Kunnantyöntekijäin liitto ja Kuljetustyöntekijäin liitto sekä Tampereella Kutomateollisuustyöväen liitto. Näistä oli erikokoisesti Liiketyöntekijäin liiton juhla ja retkeilypäivät onnistuneet, sillä liiton maaseutujäsenistöä oli saapunut Helsinkiin toistatuhatta, joten voidaan sanoa noin kolmanneksen liiton maaseudulla s.o. Helsingin ulkopuolella olevasta jäsenistöstä lähteneen liikkeelle.

V. Yhteistyö kotimaisten järjestöjen kanssa.

1. Kotimaiset järjestöt.

SAK:n ja KK:n kesken voimassaolleen sopimuksen, joka viimeksi uusittiin v. 1936 alussa, voimassaoloaika päättyi sopimuksen mukaan helmikuun 1 päivänä 1939, jatkuen kuitenkin siitä edelleen vuoden kerrallaan ellei sopimuksia irtisanota kolmea kuukautta ennen sopimuskauden päättymistä.

SAK:n edustajakokous oli v. 1937 käsitellyt mainittuja sopimuksia sekä edistysmielisen osuuskauppaliikkeen ja ammattiyhdistysliikkeen välisiä suhteita sekä evästännyt Työvaliokuntaa ryhtymään toimenpiteisiin sopimusten uusimiseksi. Tämän perusteella Työvaliokunta teki SAK:n Valtuuston varsinaiselle kokoukselle esityksen SAK:n ja KK:n välisten sopimusten irtisanomisesta.

Valtuuston kokous päättikin valtuuttaa Työvaliokunnan aikanaan irtisanomaan SAK:n ja KK:n väliset sopimukset, sekä esittämään KK:lle ehdotukset uusiksi sopimuksiksi.

Edustajakokouksen sekä Valtuuston päätösten mukaisesti sopimukset irtisanottiin ja SAK:n taholta jätettiin esitys muutoksiksi n.s. pääsopi-

mukseen. Sensijaan työriitojen sovittamista koskevaan sopimukseen sekä siihen liittyvään ohjesääntöön ei muutoksia esitetty. Neuvottelut sopimusten johdosta jatkuivat v. 1939 puolelle, johtaen myöhemmin sopimusten uusimiseen ja allekirjoittamiseen.

Kertomusvuoden aikana on SAK:n ja KK:n väliseen Sovittelulautakuntaan alistettu kolme sellaista palkka- ja sopimusliikettä, joissa ei ole paikallisissa neuvotteluissa enempää kuin Helsingissä asianomaisen ammatti-liiton ja KK:n kanssa käydyissäkään neuvotteluissa päästy tyydyttävään tulokseen.

Jo edellisen vuoden lopussa oli Sovittelulautakuntaan alistettu Ok. Mäki-Matin konttori-, myymälä-, varasto- ja kuljetustyöntekijöiden sopimusta koskeva riita-asia. Sovittelulautakunta käsitteli kysymyksen kertomusvuoden alussa ja sai aikaan arvovaltaisen lausunnon, jonka sekä SAK että KK hyväksyivät. Kertomusvuoden keväällä ilmoitti Liiketyöntekijäin liitto Sovittelulautakunnan käsiteltäväksi Oulun Ok:n varasto- ja kuljetustyöntekijäin sopimusta koskevan riidan, joka koski paikkamääriä. Sovittelulautakunta ei saanut asiassa aikaan arvovaltaista lausuntoa, vaan kummannkin puolen ehdotukset saivat lautakunnassa yhtä paljon kannatusta. Käsiteltäessä palkkaliikettä edelleen pyysi asianomainen ammattiosasto ja Liiketyöntekijäin liitto asiassa lakkolupaa, jonka SAK myönsikin. Jatkuneissa neuvotteluissa saatiin kuitenkin aikaan KK:n, SAK:n ja Liiketyöntekijäin liiton kesken välitysehdotus, jonka ammattiosasto sittemmin hyväksyi. Kertomusvuoden syksyllä alisti Kuljetustyöntekijäin liitto Sovittelulautakuntaan Ol. Elannon leivänlaskijain työehtosopimusta koskevan riitakysymyksen, jossa riidanalaisena olivat palkkamäärittelyt. Sovittelulautakunta ei asiassa saanut aikaan arvovaltaista lausuntoa, sillä kummannkin asiapuolen ehdotukset, saivat yhtä paljon kannatusta. Tämän jälkeen sai Kuljetustyöntekijäin liitto vielä neuvottelut käyntiin Ol. Elannon kanssa, jolloin saatiin aikaan välitysehdotus, minkä työntekijät sittemmin hyväksyivät.

Kansainväliset tapahtumat ovat asettaneet ammattiyhdistysliikkeelle ja SAK:lle osaltaan eräitä yhä lisääntyneitä velvollisuuksia ja tehtäviä.

Espanjan hädänalaisten, naisten ja lasten avustamiseksi, toimeenpantiin kertomusvuoden lopulla jälleen työväen keskusjärjestöjen yhteinen maata-käsittävä julkinen keräys. Keräyksen toimeenpanijoina olivat samat keskusjärjestöt kuin edellisenäkin vuonna ja oli keräykseen yhdistetty nyt myöskin Tshekkoslovakian hädänalaisten avustaminen. Keräyksen tulos nousi suunnilleen samaksi kuin aikaisemminkin. SAK:n edustajana keräystoimikunnassa on ollut A. Sumu.

Sudeettialueen valtauksen jälkeen muodostui pakolaisprobleemi erääksi kansainvälisen työväenliikkeen pulmakysymykseksi. Prahaan pakeni tältä alueelta satoja tuhansia pakolaisia, jotka joutuivat uhan alaisiksi tulla karkoitetuiksi jälleen Saksaan. Näistä monia odotti melko varma kuolema

tai keskitysleiri. Kansainvälisen Ammattiyhdistysliiton ja Skandinavian maiden kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen saapui Suomeen n. 50 pakolaista, joiden huoltoa varten SAK ja Sosialidemokraattinen Puolue asettivat yhteisen pakolaiskomitean käsittelemään näitä kysymyksiä. Tämä komitea on käsitellyt myöskin muita, lähinnä Baltian maista saapuneita pakolaisia koskevia kysymyksiä. Pakolaishuoltoa on suoritettu osaksi edellämainitun keräyksen tuottamien varojen, osaksi muiden avustusten turvin. Pakolaiskomitean jäseninä ovat olleet *E. A. Vuori* ja *A. Sumu*.

2. Kotimainen edustus.

Työläisliiton edustajakokouksessa 27 päivänä helmikuuta edustivat SAK:a *Eero A. Vuori* ja *K. F. Christiansson*.

Sos.-dem. Sanomalehtimiesliiton kokouksessa 12 päivänä maaliskuuta edusti SAK:a *Eero A. Vuori*.

Lasiteollisuustyöväen liiton edustajakokouksessa 16—17 päivänä huhtikuuta edusti SAK:a *Eero A. Vuori*.

Muurarien liiton edustajakokouksessa 15—16 päivänä toukokuuta edusti SAK:a *E. K. Louhikko*.

Merimies-Unionin edustajakokouksessa 26—27 päivänä toukokuuta edusti SAK:a *E. K. Louhikko*.

Paperiteollisuudentyöntekijäin liiton edustajakokouksessa 5—6 päivänä kesäkuuta edusti SAK:a *Eero A. Vuori*.

Liiketyöntekijäin liiton edustajakokouksessa 7—8 päivänä kesäkuuta edusti SAK:a *Eero A. Vuori*.

Kunnantyyntekijäin liiton edustajakokouksessa 16—18 päivänä lokakuuta edusti SAK:a *Eero A. Vuori*.

Kulutusosuuskuntien Keskusliiton edustajakokouksessa 30 päivänä toukokuuta edusti SAK:a *Erkki Härmä*.

Sosialidemokraattisen Raittiusliiton edustajakokouksessa 5—6 päivänä kesäkuuta edusti SAK:a *Aku Sumu*.

3. Edustus eräissä toimi- ja lautakunnissa.

Ammattienedistämislaitoksen säätöön hallintoneuvotossa ovat olleet vakinaisina edustajina *E. K. Louhikko* ja *E. Aittola* sekä varaedustajana *T. Bryggari*.

Työaikalautakunnassa on ensimmäisenä vakinaisena jäsenenä ollut *A. J. Hällström* sekä hänen varamiehinään *J. Virtanen*, *J. Hakulinen* ja toisena vakinaisena jäsenenä *T. Bryggari* ja hänen varamiehinään *E. Saveri*, *T. Kuukkanen*.

Työttömyysneuvostossa on työntekijäin edustajana ollut *U. Nurminen*.

Vakuutusneuvostossa ovat työläisedustajina olleet *A. Valta* ja *Hj. Uuras-tahti* sekä näiden varamiehinä *J. Virtanen*, *H. Nurminen*, *T. Bryggari*, *H. Lehti*, *A. Kuusisto*, *S. Nurmi*.

Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston johtokuntaan ovat kuuluneet vakinaisina jäseninä *E. Härmä* ja *K. R. Saarnijärvi* sekä varajäsenenä *T. Bryggari*.

Työnvälitystoimiston henkisen työntekijäin osaston toimikuntaan ovat kuuluneet vakinaisina jäseninä *J. Hakulinen* ja *E. Laine* sekä varajäseninä *Lempi Lehto* ja *F. Järvinen*.

Työnvälitystoimiston nuoriso-osaston toimikuntaan ovat kuuluneet vakinaisina jäseninä *K.-A. Fagerholm* ja *A. Sumu* sekä varajäseninä *K. Kukkonen* ja *R. Paasio*.

Työnvälitystoimiston maatalousosaston toimikunnassa ovat olleet vakinaisina jäseninä *H. Lehti* ja *Ragni Karlsson* sekä varajäseninä *J. E. Saveri* ja *H. Puukko*.

Ammattikasvatusneuvostossa ovat vakinaisina jäseninä olleet *U. Nurminen* ja *E. Aittola*.

Työaikalakikomiteassa ovat jäseninä olleet *E. Härmä* ja *E. K. Louhikko*.

Loman käyttökomiteassa on jäsenenä ollut *E. A. Vuori*.

Pohjoismaisen työntekijävaihdon suomalaisessa lautakunnassa on SAK:n edustajana ollut *E. A. Vuori*.

Tapaturmatorjuntayhdistyksessä on edustajana ollut *E. K. Louhikko*.

SAK:n ja KK:n väliseen Sovittelulautakuntaan ovat kuuluneet puheenjohtajana *Eero A. Vuori* ja jäseninä *E. Härmä* ja *A. Valta*, varajäseninä ovat olleet *T. Bryggari* ja *A. J. Hällström*.

Kansaneläkelaitoksen lisättyyn hallitukseen on vakinaisena jäsenenä kuulunut *E. Härmä* ja varajäsenenä *A. Sumu*.

VI. Kansainväliset suhteet.

1. Kansainvälinen edustus.

Kansainvälisen Työjärjestön konferenssissa kesäkuussa Genevessä oli työntekijäedustajana SAK:n sihteeri *E. K. Louhikko* ja hänen tulkkinaan ja asiantuntijana maisteri *Reino Oittinen*.

Maaliskuun 4—5 p:nä Tukholmassa pidetyssä pohjoismaisten ammattijärjestöjen neuvottelukokouksessa edusti SAK:a puheenjohtaja *Eero A. Vuori*.

Toukokuun 15—17 p:nä Oslossa pidetyssä Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokouksessa edustivat SAK:a puheenjohtaja *Eero A. Vuori* ja työvaliokunnan jäsen *K.-A. Fagerholm*.

Toukokuun 17—21 p:nä Oslossa pidetyssä Kansainvälisen Ammattiyhdistysliiton pääneuvoston sääntömääräisessä kokouksessa edusti SAK:a puheenjohtaja *Eero A. Vuori*.

Marraskuun 9—10 Pariisissa pidetyssä Kansainvälisen Ammattiyhdistysliiton pääneuvoston ylimääräisessä kokouksessa edusti SAK:a puheenjohtaja *Eero A. Vuori*.

Pohjoismaisten ammattijärjestöjen asettaman yhteisen valtuuskunnan matkaan Tallinaan joulukuussa osallistui SAK:n edustajana puheenjohtaja *Eero A. Vuori*.

2. Kansainvälinen Työkonferenssi.

Kansainvälisen Työjärjestön 24:s konferenssi pidettiin Genevessä kesäkuun 2.—22. päivinä. Edustettuna oli 49 valtiota, näillä yhteensä 156 edustajaa, joista hallitusten edustajia 89, työnantajien 34 ja työntekijäin 33. Teknillisiä neuvonantajia oli edustajilla yhteensä 254. Osanottajia yhteensä 410.

Suomen edustajina olivat konferenssissa hallituksen puolesta sosiaaliministeri *K.-A. Fagerholm* ja esittelijäneuvos *Niilo A. Mannio*, sekä heidän teknillisinä neuvonantajinaan Suomen asiansihteeri *Genevessä H. M. Hellström*, ylitarkastaja *Eljas Kahra* ja lähetystösihteeri *J. Nyyssönen*, työnantajain edustajana Suomen Työnantajain Keskusliiton toimitusjohtaja, varatuomari *A. Hackzell* sekä hänen teknillisenä neuvonantajanaan maisteri *W. Sjöberg*, sekä työntekijäin edustajana Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton sihteeri, toimittaja *E. K. Louhikko* ja hänen teknillisenä neuvonantajanaan maisteri *R. Oittinen*.

Konferenssin käsittelemistä asioista mainittakoon;

Teknillinen opetus ja ammattikasvatus sekä oppilaskysymys.

Tämä asia esitettiin työkonferenssin käsiteltäväksi pääasiassa sen vuoksi, että siihen kiinnitettäisiin huomiota ja eri tahoilla esiintyvät mielipiteet saataisiin esiin ja keskustelun kohteeksi. Työtoimistonkaan taholla ei asiaa pidetty sellaisena, että siinä voitaisiin saada aikaan kansainvälinen sopimus. Mutta sensijaan suositusten laatimista pidettiin erittäin tärkeänä, ja saman kannan omaksui työkonferenssikin. Tarkoituksena on eri maissa saatujen kokemusten perusteella laatia yleinen suunnitelma teknillisen ja ammatillisen kasvatuksen järjestämiseksi sekä määritellä ne yleiset periaatteet, joiden noudattamista olisi pidettävä tärkeänä sekä ammatilliselta että sosiaalipoliittiselta kannalta.

Yleinen kanta oli se, että kaikissa maissa olisi teknillistä ja ammatillista kasvatusa tehostettava kehittämällä valtion ja yksityisten omistamia laitoksia, jotka toimivat tällä alalla, sekä perustamalla eräänlainen neuvonantava elin valvomaan tätä toimintaa.

Työtoimisto piti raportissaan tärkeänä myös sitä, että hallitusten mielistä tiedusteltaisiin siitä, miten se suhtautuu toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on järjestellä niitä seikkoja, jotka koskevat työnantajain ja ammattioppilaiden välisiä suhteita. Konferenssi yhtyi työtoimiston kantaan, mutta määritteli valiokunnan ehdotuksen mukaisesti tarkemmin ne seikat, joista hallitusten lausuntoa pyydetään.

Työtoimiston raportissa käsiteltiin myös kysymystä työttömien ammatillisesta jatkokoulutuksesta. Tämä kysymys päätettiin kuitenkin erottaa varsinaisesta ammattikasvatuksesta ja käsitellä erillisenä. Työtoimisto velvoitettiin valmistelevaan asia uudelleen esiteltäväksi työkonferenssille. Työkonferenssi päätti niinkään, että Työtoimiston on valmistettava esitys ammattivalinnan ohjauksesta jollekin myöhemmälle konferenssille.

Teknillinen opetus ja ammattikasvatus sekä ammattioppilaskysymys tulevat esille vuoden 1939 työkonferenssissa.

Siirtomaiden alkuasukas työvoiman sopimuksien sännosteleminen

oli asia, johon siirtomaa-valtioiden edustajain taholta kiinnitettiin melkoisen suurta huomiota. Asia tulee uudelleen käsiteltäväksi vuoden 1939 konferenssissa. Työtoimiston suunnitelmien toteuttaminen tulee uudelleen käsiteltäväksi vuoden 1939 työkonferenssissa. Työtoimiston suunnitelmien toteuttaminen tulee merkitsemään melkoista parannusta alkuasukastyöläisten työoloihin.

Muuttavan työväestön pestaus, työvälitys ja työehdot.

Tämäkin asia tulee uudelleen esille vuoden 1939 työkonferenssissa. Nyt määriteltiin ainoastaan ne seikat, joista hallitusten lausuntoa pyydetään.

Maantieliikenteen ammattimaisten kuljettajien (ja näiden apulaisten) työ ja lepoajan säännöstely.*

Konferenssi päätti ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi vuoden 1939 konferenssissa ja kehoitti työtoimistoa pyytämään hallituksilta lausuntoa seuraavista asioista: kansainvälisen säännöstelyn muoto, säännöstelyn laajuus, normaalityöaika, työajan pidentäminen, päivittäinen lepoaika, säännösten voimaantulo, erikoistoimenpiteet tietyissä maissa ja määräysten noudattamisen valvonta.

Työajan lyhentämisen yleistäminen (40 tunnin työviikko)

oli niinkään konferenssin työjärjestyksessä, mutta senkin käsittely siirrettiin vuoteen 1939. Asian yksityiskohdista päätettiin vielä pyytää hallitusten lausuntoa. Kaivos- ja kuljetustyöläisten työaikaa koskevat kysymykset päätettiin erottaa pääkysymyksestä erikseen käsiteltäväksi. Kaivostyöläis-

ten työaikakysymys koetetaan saada lopullisesti ratkaistuksi vuoden 1939 työkonferenssissa. Kuljetustyöläisten työaikakysymystä oli asianomaisen valiokunnan mielestä käsiteltävä ennen lopullista ratkaisua vielä valmistavissa kokouksissa, joihin eri asianosaisten järjestöjen edustajain olisi osallistuttava.

Työaika- ja työpalkkatilasto.

Kyseessäoleva tilasto on suunniteltu koskevaksi kaivostyötä, eräitä teollisuusaloja, m.m. rakennustoimintaa sekä maataloutta. Asia oli konferenssissa lopullisessa käsittelyssä, ja siinä hyväksyttiin hallituksille esitettävä sopimusehdotus.

Päätöslauselmat: Työkonferenssin työ ei rajoitu ainoastaan työjärjestyksessä olevien asioiden käsittelyyn, vaan sen on tehtävä ratkaisu myös konferenssissa olevien edustajain aloitteista. Näistä on ennenkaikkea mainittava Ruotsin työläisedustajan *G. Anderssonin* laatima ehdotus metsätyöläisten olojen tutkimisesta ja parantamisesta. Konferenssi hyväksyi ehdotuksen ja kehoitti työtoimistoa toimittamaan asiassa tutkimuksen sekä päätti ottaa asian esille jossakin myöhemmässä kokouksessa.

Johtajan raportti. Työtoimiston johtaja valmistaa vuosittain katsauksen maailman taloudelliseen ja sosiaalipoliittiseen tilanteeseen, ja tämä on myös konferenssin tarkastettava. Erikoisesti kiinnitti johtaja *H. Butler* vuoden 1938 raportissa huomiota trooppilisen Aasian teollisuudessa vallitseviin oloihin sinne tekemänsä tutkimusmatkan perusteella. Raportin johdosta käyty keskustelu muodostui suurelta osalta Butlerin työn arvioimiseksi, sillä se oli viimeinen hänen valmistamansa raportti, *H. Butler* näet erosi Kansainvälisen Työjärjestön palveluksesta vuoden 1939 alussa. Hänen seuraajakseen valitsi työkonferenssi amerikkalaisen *I. Winantin*.

3. Kansainvälinen Ammattiyhdistysliitto.

KAL:n pääneuvoston kokouksessa Oslossa muodosti keskeisimmän kysymyksen kysymys Neuvostoliiton ammattijärjestön liittymisestä KAL:oon. Kysymyksen käsittely suoritettiin KAL:n toimeenpanevan komitean ehdotuksen pohjalla, jonka mukaan ne ehdot, jotka venäläiset olivat Moskovassa v. 1937 käydyissä neuvotteluissa liittymiselleen asettaneet, oli hylättävä. Pääneuvosto päättikin hylätä nämä ehdot, 16 äänellä 4 vastaan Norjan ammattijärjestön edustajan pidättyessä äänestämästä. SAK:n edustaja äänesti enemmistön kannan puolesta. Niinikään päätti pääneuvosto hyväksyä Hollannin, Belgian, Puolan, Sveitsin ja P-A:n Yhdysvaltain ammattijärjestöjen tekemän ehdotuksen, jonka mukaan neuvotteluja venäläisten kanssa ei ole jatkettava. Paitsi sääntömääräisiä asioita käsiteltiin pääneuvostossa vielä kysymystä taistelusta sotaa ja fascismia vastaan sekä kysy.

mystä KAL:n talouspolitiikasta ja erikoisesti toiminnasta 40-tuntisen työviikon puolesta.

KAL:n pääneuvoston ylimääräisessä kokouksessa marraskuussa olivat esillä pakolaiskysymys, joka Tshekkoslovakian jaon jälkeen oli tullut entistä vaikeampaan vaiheeseen sekä Espanjan tilanne, rauhan puolesta käytävän taistelun tehostaminen ja eräät vähäisemmät kysymykset.

4. Pohjoismaisten työväenjärjestöjen yhteistyö.

Maaliskuussa Tukholmassa koolla olleessa neljän pohjoismaan ammattijärjestöjen edustajain neuvottelukokouksessa keskusteltiin alustavasti Neuvostoliiton ammattijärjestön internationaaliin liittymistä koskevasta kysymyksestä.

Toukokuussa Oslolla koossa olleessa Pohjoismaisessa Yhteistyökomiteassa, jossa edustettuina olivat pohjoismaiden ammattijärjestöt ja sosiaali-demokraattiset puolueet, oli esillä kansainvälinen tilanne, pohjoismaiden suhtautuminen kansainliittoon, pakolaiskysymys sekä erinäiset järjestölliset kysymykset.

Pohjoismaisen ammatillisen valtuuskunnan joulukuussa Tallinnaan tekemän matkan tarkoituksena oli kaikin puolisesti tutustua Viron ammattiyhdistysliikkeen nykyvaiheeseen.

VII. SAK:n esityksiä ja lausuntoja virastoille.

Kertomusvuoden aikana on SAK:ita pyydetty lausuntoa ainoastaan yhdessä tapauksessa poikkeusoikeuksien saamiseksi leipomolle leipomotyölain 3 §:n perusteella. SAK:n lausunto asiassa oli kielteinen. Edellisinä kertomusvuosina pyydettiin mainitunlaisia lausuntoja SAK:ita vuosittain yli puolen sadan. Muutos asiassa on johtunut Sosiaaliministeriön omaksumasta kannasta, jonka mukaan poikkeusoikeuksia leipomoille ei mainitun pykälän perusteella enää myönnetä.

SAK on pyydettyä antanut lausuntonsa myöskin hakijain sopivaisuudesta eräisiin ammattientarkastajain toimiin. Siten on lausunnot annettu hakijoista Helsingin kaupungin ensimmäisen ammattientarkastajan sekä yhden kunnallisen ammattientarkastajan toimiin, Lahden piirin työläistarkastajan, Siilinjärven kunnallisen ja Elimäen kunnallisen ammattientarkastajan toimiin.

SAK on kertomusvuoden aikana antanut eri virastoille seuraavat lausunnot tai esitykset: Kirjelmä Sosiaaliministeriölle ammattientarkastuksessa ilmenevistä puutteellisuuksista, lausunto salanimi-ilmoittelusta, kirjelmä Sosiaaliministeriölle ammattitautiasiansa, lausunto työttömyyskassa-asetuksen muuttamisesta, lausunto vuosilomalakiehdotuksesta, kirjelmä So-

siaaliministeriölle itsenäisyyspäivän palkkakysymyksessä, lausunto Kansaneläkelaitoksen palkanpidätyslomakkeista, lausunto leimaverolakikomitean mietinnöstä, esitys Työnantajain Keskusliitolle kansaneläkemaksujen suorittamisesta, lausunto ammattitautilakiehdotuksesta, lausunnot Sosiaaliministeriölle v. 1939 Kansainvälisen Työkonferenssin kyselykaavakkeista, jotka koskevat työajan lyhentämisen yleistämistä teollisuudessa, kaupassa ja toimistoissa, sekä teknillistä ja ammattiopetusta sekä oppilaskasvatusta, lausunto Sosiaaliministeriölle ammattientarkastajain luvusta virantoimitusalueista ja asemapaikoista.

Annetuista tärkeimmistä lausunnoista mainittakoon seuraavaa:

1. Kirjelmä ammattientarkastuksen tehostamisesta.

SAK:n kirjelmä ammattientarkastuksessa ilmenevistä puutteellisuuksista ja tarkastuksen tehostamisesta sisälsi seuraavaa:

Sen johdosta, että käytännössä on jatkuvasti esiintynyt ammattientarkastuksen valvonnan alaisten työväen suojelulakien loukkaamista, jonka vuoksi ammattientarkastusta olisi entisestään tehostettava, samoin kuin että ammattientarkastajien valvontatyössä on ilmennyt lukuisia työntekijäin kannalta valitettavia puutteellisuuksia, on S. Ammattiyhdistysten Keskusliiton Työvaliokunta päättänyt kääntyä Sosialiministeriön puoleen pyytäen saada kunnioittaen esittää seuraavaa.

Työntekijäin luottamusta ammattientarkastuslaitosta kohtaan on ollut omansa vähentämään se, että ammattientarkastajat eivät toiminnassaan ole riittävässä määrässä turvautuneet varokeinoihin, joiden avulla suojattaisiin tarkastuksen täysi puolueettomuus ja jotka takaisivat työntekijöille täyden turvan siinä tapauksessa, että nämä työpaikalla tai muuten kääntyvät valituksineen ammattientarkastajain puoleen. Korjauksen aikaansaamiseksi pitäisi ammattientarkastajain tarkastuksia toimittaessaan ja epäkohtia tutkiessaan käyttää lain heille suomia oikeuksia ja toimittaa tarkastuksensa mikäli mahdollista yksin eikä työnantajan tai tämän edustajan läsnäollessa sekä huolehtia siitä, etteivät työntekijät tämän toiminnan vuoksi joudu työnantajan painostuksen alaisiksi esim. sen kautta, että työnantaja on saanut tietoonsa valitusten tekijät. Tarkastuskäynneillään olisi ammattientarkastajain asetuttava yhteyteen myöskin nimenomaan työpaikan työntekijöiden kanssa.

Myöskin olisi ammattientarkastuksen tehokkuuden kannalta välttämätöntä, että ammattientarkastajat valituksia heille tehtäessä enemmän kuin nykyisin henkilökohtaisesti tutustuisivat itse työpaikoilla osoitettuihin puutteellisuuksiin ja rikkomuksiin tyytymättä pelkästään työnantajan suulliseen tai kirjeelliseen selitykseen. Rikkomusten korjaamisen tarkkaileminen olisi myöskin tärkeätä ammattientarkastuksen tehokkuuden kannalta.

Ammattientarkastuksessa olisi päästävä siihen lain edellyttämään menettelyyn, että kukin asianomainen työpaikka tulisi vähintään kerran vuodessa tarkastetuksi. On ilmennyt tapauksia, joissa näin ei ole tapahtunut.

Mitä muihin ammattientarkastuksessa esiintyneisiin puutteellisuuksiin tulee, pyydämme saada kiinnittää Sosialiministeriön huomiota vielä sii-

hen, että asianmukaisia luetteloita työajasta on havaittu puuttuvan ja että yleensäkin työaikaa koskevien säädösten noudattamiseen olisi kiinnitettävä nykyistä tarkempi huomio. On myöskin ilmennyt, että eräillä valtion työpaikoilla — esim. rautatierakennuksilla — ei riittävässä määrässä ole tarkastuksia suoritettu.

Kaikkeen esitettyyn viitaten rohkenemme toivoa, että Sosiaaliministeriö ryhtyisi asianmukaisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin edellä koskettujen tapaisten puutteellisuuden ja epäkohtien korjaamiseksi samoin kuin ammattientarkastuksen tehostamiseksi yleensäkin.

SAK:n kirjelmän perusteella Sosiaaliministeriö kiinnitti asiaan huomiota ja ammattienylitarkastaja T. Pöyry lähetti kaikille ammattientarkastajille erikaisen kiertokirjeen, joka sisälsi seuraavaa:

Sosiaaliministeriölle osoittamassaan kirjelmässä 12 päivältä viime tammi-kuuta on Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto r.y. viitaten eräisiin seikkoihin, jotka Keskusliiton käsityksen mukaan ovat olleet omiaan vähentämään työntekijäin luottamusta ammattientarkastajain toimintaan, pyytänyt ministeriön toimenpiteitä asiain tilan auttamiseksi. Kun ammattientarkastajain työn menestymiselle on välttämätöntä, että työntekijät työoloja koskevissa asioissa luottamuksellisesti suhtautuvat tarkastusviranomaisiin, on sosiaaliministeriö pitänyt tärkeänä kiinnittää ammattientarkastajain huomiota seuraaviin seikkoihin.

Ammattientarkastajain on kaikessa toiminnassaan noudatettava asiallisuutta ja ehdotonta puolueettomuutta ja sitä varten tarkoin tutustuttava kunkin työpaikan työoloihin. Asianomaisille on selitettävä suojelu- ja huoltotoimenpiteiden tarkoitusta ja hyötyä, missä se osoittautuu tarpeelliseksi, ja toisaalta tinkimättä ryhdyttävä päättäviin toimenpiteisiin tapauksissa, joissa esiintyy niskoittelua tai uhmaa kysymyksessä olevien säännösten noudattamiseen nähden.

Mitä erityisesti tarkastusviranomaisten suhtautumiseen työntekijöihin tulee, on tarkastajain tarkastuskäynneillä aina varattava työntekijöille tilaisuus keskustella tarkastajain kanssa vapaasti ja luottamuksellisesti työpaikalla vallitsevista työoloista, jolloin työntekijät voivat ilmoittaa ammattientarkastajille havaitsemistaan epäkohdista ja puutteellisuuksista ilman että työnantaja tai hänen edustajansa saa näistä ilmoituksista tietää. Milloin työpaikan työntekijät ovat valinneet keskuudestaan luottamusmiehen, on hänen kanssaan tarkastuskäynneillä otettava yhteys.

Jotteivät työntekijät joutuisi kärsimään siitä, että he ovat antaneet tarkastajille tietoja, on ammattientarkastajan, ennenkuin hän ryhtyy enempiin toimenpiteisiin tällä tavoin saamiensa tietojen perusteella, koetettava mahdollisuuksien mukaan muullakin tavalla vakuuttautua niiden paikkansapitävyydestä. Hänen velvollisuutensa ammattientarkastuslain toimeenpanopäätöksen 5 §:n mukaan on olla ilmoittamatta työntekijään nimeä, joka on hänelle tehnyt työoloja koskevan ilmoituksen, ellei laki sitä määrää tai työntekijä itse ole antanut siihen suostumustaan.

Kun ammattientarkastajalle on tehty valitus tai ilmoitus jollakin työpaikalla vallitsevista puutteellisuuksista tai epäkohdista tai siellä tapahtuneista lainrikkomuksista, on tarkastajan henkilökohtaisesti tutkittava valituksen tai ilmoituksen aiheellisuus kysymyksessä olevalla työpaikalla. On edelleen tärkeätä, että milloin puutteellisuus tai epäkohta on todettu ja siitä huomautettu, myöskin aina valvotaan, että se tulee korjatuksi. Milloin ammattientarkastajalle on tehty valitus tai ilmoitus kirjallisesti tai

muuten ja sen tekijä on pyytänyt tietoa tarkastajan toimenpiteistä asiassa, on ammattientarkastajan annettava asianomaiselle pyydetty selvitys heti, kun hän voi sen tehdä. (Katso ammattientarkastuslain 5 §:n 3 mom. ja sen toimeenpanopäätöksen 5 §:n sekä 2 lain 11 §:n 2 mom.)

Aihetta on myöskin huomauttaa, että ammattientarkastajain tulee tarkoin seurata työaikaa koskevien säännösten noudattamista ja valvoa, että työpaikoille on julkipantu kaikki ne lait, hallinnolliset säännökset ja luettelot, jotka työväensuojelua koskevien lakien mukaan on tällä tavoin määrätty julkipantaviksi. Kun on osoittautunut, että eräät työpaikat, varsinkin kunnallisten tarkastajain lähimmän valvonnan alaisena olevat tilapäistyöpaikat, ovat jääneet tarkastamatta tai että tarkastus on ollut puutteellista, on ammattientarkastajan toimittava niin, että tarkastus tulee näihinkin nähden asianmukaisesti suoritetuksi.

Kun tämän vuoden alusta millään leipomolla ei enää ole sellaista lupaa, joka oikeuttaisi aloittamaan eräät valmistelutyöt ennen kello 5:ttä aamulla, jolloin varsinainen leipomotyö lain mukaan saa alkaa, kehoitetaan ammattientarkastajia tarkoin valvomaan, että leipomotyölain säännöksiä noudatetaan. Tässä suhteessa on huomattava, että ammattientarkastuslain toimeenpanopäätöksen 4 §:n 3 momentin mukaan on työpaikka, joissa tehdään yötyötä, myöskin öisin tarkastettava.

2. Kirjelmä itsenäisyyspäivän palkasta.

Kertomusvuoden alussa lähetettiin Sosiaaliministeriölle kirjelmä, jossa esitettiin niitä epäkohtia, joita oli ilmennyt SAK:n jäsenliitoille saapuneitten valitusten mukaan, itsenäisyyspäivän palkan maksussa. Kirjelmä sisälsi seuraavaa:

Siitä huolimatta, että uuden itsenäisyyspäivän viettämistä koskevan lain säätämisellä pyrittiin työntekijöille turvaamaan palkallinen lepopäivä on sanotun lain soveltamisessa ilmennyt kuitenkin osaksi sellaista sekavuutta, osaksi mielivaltaisuutta, mikä on ollut omansa vähentämään niitä etuja, joita lainsäätäjä ilmeisesti on sanotulla lailla pyrkinyt työntekijöille takaamaan. Seuraavassa esitämme eräitä sellaisia tapauksia.

1. Sellaisissa töissä, joissa työntekijöille kuuluu työvelvollisuus myöskin pyhäpäivinä ei ole haluttu työntekijöille maksaa koroitettua palkkaa itsenäisyyspäivältä. Näin on varsinkin pyritty menettelemään niiden työntekijöiden suhteen, jotka työskentelevät kuukausipalkalla. Siten on tapahtunut m.m. ravintola-alalla, raitiotiellä ja eräillä muilla samaan tapaan järjestetyillä työaloilla.

2. Työnantaja ei ole ollut halukas maksamaan itsenäisyyspäivältä palkkaa urakkatyökunnalle siihen nojautuen, etteivät työkunnan jäsenet hänen mielestään ole sellaisessa työsuhteessa varsinaiseen työnantajaan, että tämä olisi velvollinen puheenalaista korvausta maksamaan.

3. Urakkatöissä on suoritettu itsenäisyyspäivän palkka tuntipalkan perusteella, vaikka laki selvästi sanoo, että palkka on laskettava keskimääräisen päivänsion mukaan.

4. Eräässä liikkeessä, jossa työskentelee oman auton omistavia kuorma-auton kuljettajia, jotka itse palkkaavat apumiehen ja jotka saavat palkkansa joko tunti- tai päiväpalkan perusteella ei ole maksettu korvausta itsenäisyyspäivältä näille autonkuljettajille.

5. Itsenäisyyspäivän palkan suorittamisen välttämiseksi työnantaja on

katkaissut tarkoituksellisesti työsuhteen joko päivää tai paria ennen itsenäisyyspäivää.

6. Työnantaja on katkaissut työsuhteen kohdassa 5 mainitulla tavalla, mutta ottanut heti itsenäisyyspäivän jälkeen työntekijöitä töihinsä toiselle, teettämälleen työmaalle. Nämä tapaukset ovat olleet lukuisia metsätyömailla.

7. Myöskin on esitetty laista sellainen tulkinta, että itsenäisyyspäivän palkka on suoritettava vain siinä tapauksessa, että työsuhde jatkuu myöskin itsenäisyyspäivän jälkeen vaikkakin lainsäätäjän tarkoituksena on ilmeisesti ollut se, että itsenäisyyspäivän viettäminen palkallisena lepopäivänä on riippuvainen vain työsuhteesta ennen itsenäisyyspäivää.

Pyydämme saada kunnioittaen edellämainitut kokemukset itsenäisyyspäivän viettämisestä v. 1937 annetun lain soveltamisesta Sosiaaliministeriön tietoon mahdollisten toimenpiteiden varalta.

3. Lausunto leimaverolakikomitean mietinnöstä.

Kertomusvuoden aikana pyysi Valtiovarainministeriö SAK:lta lausuntoa leimaverolainsäädännön uudistamista tutkimaan asetetun komitean mietinnöstä. SAK:n lausunto asiassa oli seuraavanlainen:

Valtiovarainministeriön pyydettyä Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton (SAK) r.y. lausuntoa leimaverolainsäädännön uudistamista varten asetetun komitean mietinnöstä, saa Keskusliitto lausuntonaan kunnioittaen esittää seuraavaa:

Leimaverojen luonteesta johtuen koskevat tämän lainsäädännön määräykset hyvin moninaisia ja erilaisia julkisen elämän aloja ja toimia. Täten lausunnon antaminen komitean mietinnöstä paisuisi laajaksi, mikäli siinä kosketeltaisiin useampia yksityiskohtia, ja kun lain monet säädökset koskevat sellaisia toimia, jotka varsinaisesti eivät kuulu keskusliittomme toiminta-alaan, pyydämme lyhyesti kosketella vain seuraavia kysymyksiä.

Lakiehdotuksen kolmannen luvun 12 §:n 9 kohta sisältää määräyksen, että milloin rekisteröidylle aatteelliselle yhdistykselle myönnetään lupa toimeenpanemansa huvitilaisuuden yhteydessä järjestää nuolen- tai renkaanheittoa tahi muuta siihen verrattavaa ajanvietettä, ei tällaisesta päätöksestä kanneta leimaveroa. Keskusliitto pitää komitean esitystä tältä osaltaan oikeaan osuneena, sillä aatteellisten yhdistysten kesäjuhliinsa järjestämät mainitunlaiset huvitukset eivät ole verrattavissa n.s. tivolihuvien yhteyteen järjestettäviin peleihin, joista kannetaan lupapäätöksestä leimaveroa. Kun komitean esityksen mukaan (lakiehdotuksen 20 § 5 momentti) ei mainitunlaisten huvien pääsylipuista myöskään kanneta leimaveroa, tulisivat ne siis lupaan samoin kuin pääsylippuihinkin nähden olemaan verovapaita.

12 §:n 5 ja 7 kohtien mukaan tulisi otteiden leimavero sekä työntekijäin apukassarekisteristä että yhdistysrekisteristä pysytettäväksi ennaltaan eli 15 markkana kultakin arkilta. Keskusliitto ei halua tässä kohden huomautustaan esittää, joskin vähävaraisille yhdistyksille otteet voivat merkitä rasitusta, mutta toisaalta niiden antama työ rekisteriviranomaisille lienee siksi suuri, että esityksen suuruinen vero on kohtuullinen.

Kolmannen luvun 13 §:n 12 mom. kohta sisältää määräyksen osakekirjasta, josta komitea on ehdottanut n.s. ilmaisosakkeiden ollessa kyseessä, suoritettavaksi 10 % siitä osasta osakkeen nimellisarvoa, joka annetaan

yhtiön omilla varoilla. Muuten on leimamaksu osakekirjasta 2 % nimellisarvosta. Komitea ehdottaa siis ilmaisosakkeiden verotuksen säilytettäväksi sellaisena joksi eduskunta sen äskettäin muutti. Keskusliitto katsoo, että on oikein ja kohtuullista, että osakeyhtiöiden harjoittamaa menettelyä, jossa antamalla vapaaosakkeita koetettiin välttää ulospäin näkyvää korkeitten osinkojen jakamista, veroitetaan täten ainakin viisikertaisesti tavalliseen osakekirjan verotukseen nähden. Keskusliitto katsoo, että ellei ilmaisosakkeiden veroprosenttia vielä tästä koroiteta olisi se säilytettävä ainakin ehdotetussa suuruudessa.

Lain 9 §:n 1 kohdan, joka sisältää määräykset ammattimaisesti järjestettyjen huvien pääsylipuista kannettavasta leimaverosta, ehdottaa komitea säilytettäväksi ennallaan, mikäli se koskee säädettyä prosenttimäärää. Julkisen sanan palstoilla lienee ollut keskustelua n.s. ammattinyrkkeilykilpailujen veroprosenttimäärästä ja on huomautettu tällaisten kilpailujen kannattamattomuudesta Suomessa korkean veroprosentin vuoksi. Kysymys mainitunlaisten kilpailujen tarpeellisuudesta yleensä sekä niiden edistämisestä alentamalla veron määrää on harkinnanalainen kysymys, ja koska varsinaisilta urheilujärjestöiltä lienee pyydetty lausuntoja komitean mietinnön johdosta ja ne täten ilmeisesti tulevat esittämään näkökantansa tältä osalta, ei Keskusliitto halua kysymykseen lähemmin puuttua.

19 §:n toiseen kohtaan esittää komitea muutosta, jonka mukaan tanssiaisten pääsylipuista kannetaan veroa 40 % paitsi rekisteröidyn aatteellisen yhdistyksen toimeenpanemasta, josta vero olisi 20 %. Aatteelliset yhdistykset, jotka nykyaikaisessa yhteiskunnassa merkitsevät hyvin paljon, saavat useimmiten kamppailla suuria taloudellisia vaikeuksia vastaan. Niiden pääasiallisimman tulolähteen muodostavatkin usein huvitilaisuudet ja tanssit, joiden kautta ne koettavat hankkia veroja varsinaisen työnsä ja toimintansa ylläpitämiseksi. Tämän vuoksi on kohtuullista, että näitä yhdistyksiä koetetaan helpottaa toiminnassa, sillä nehan eivät ole verrattavissa varsinaisiin ammattimaisiin tanssiaisten järjestäjiin. Valtion osalta taasen nämä tulot eivät merkitse kovin suuria, joskaan mitään erillisiä tilastoja ei liene huviverojen tuotosta tältä osalta käytettävissä. Mainittujen järjestöjen elämälle ja toiminnalle tämä helpoitus sensijaan merkitsee enemmän ja sen vuoksi Ammattiyhdistysten Keskusliitto pitää komitean ehdotusta oikeaan osuneena ja tyydyttävänä.

20 §:n 4 kohta sisältää muutoksen aikaisempaan verraten, sillä rekisteröidyn aatteellisen yhdistyksen tai yksinomaan yleishyödyllisiä tarkoituksia palvelevan yhteisön tai laitoksen toimeenpanemasta huvitilaisuudesta, jonka pääasiallisena ohjelmana on puheita, esitelmää, lausuntaa, laulu- ja soittoesityksiä, näytelmiä tai muuta niihin verrattavaa, lisäksi saa ohjelman päätyttyä olla enintään kahden tunnin ajan tanssia, ilman että huvitilaisuuden pääsylipusta kannetaan leimaveroa. Samoin sellaisesta huvitilaisuudesta, jonka ohjelmassa on näytelmä ja sen päätyttyä yksi tunti tanssia, ei leimaveroa pääsylipuista kanneta. Keskusliitto pitää komitean esityksiä tältäkin osaltaan oikeaan osuneina niiden näkökohtien perusteella, jotka asiassa on komitean mietinnön erikoisperusteluissa esitetty. Kuitenkin, koska elokuvatuotanto on viime aikoina suuresti kehittynyt ja useat aatteelliset yhdistykset, varsinkin keskusjärjestöt, ovat hankkineet itselleen elokuvakoneita sekä elokuvaohjelmistoa, jona käytetään suurimmalta osalta lyhyitä, n.s. kapeafilmiä, olisi 20 §:n 4 kohdan sisältämässä ohjelma-luettelossa mielestämme mainittava tällaisena sekaohjelmistoon kuuluvana myös lyhyet elokuvat.

Kuten komitea mietinnössään toteaa, vallitsee huvitilaisuuksien sekä järjestelyyn että niitä koskevaan lainsäädäntöön nähden eräänlainen

sekava tilanne. Maaseudulla järjestettäviä julkisia huveja koskeva asetus on kuusi vuotta vanhempi kuin kaupungeissa ja kauppaloissa järjestettäviä huveja koskeva asetus. Lisäksi poliisiviranomaiset tulkitsevat lakia ja asetuksia eri paikkakunnilla eri tavoin aiheuttaen täten epävarmuutta huvien järjestelyyn. Keskusjärjestön taholta on usein vaikeata antaa järjestöille varmoja ohjeita juhliin nähden syystä, että paikallisten viranomaisten menettelytavat ovat näin erilaisia.

Joskaan nyt esilläolevan mietinnön yhteyteen eivät nämä kysymykset varsinaisesti kuulu, haluaa Ammattiyhdistysten Keskusliitto lopuksi korostaa sitä, että julkisia huveja koskevat lait ja asetukset saataisiin määräyksiltään tarkemmiksi ja yhdenmukaisiksi. Leimaverolakikomitean ehdotuksetkin osaltaan tähtäävät siihen, että nämä kysymykset vuorostaan tulevat käsiteltäviksi ja saatettaviksi yhdenmukaisemmiksi.

4. Lausunto vuosilomalakiehdotuksesta.;

Sosiaaliministeriön valmistettua esityksen laiksi työntekijäin vuosilomasta, pyydettiin lakiehdotuksesta myöskin SAK:n lausuntoa. SAK:n lopullinen lausunto asiassa jätettiin seuraavansisältöisenä:

Sosiaaliministeriön pyydettyä allekirjoittaneelta järjestöltä lausuntoa ministeriön ehdotuksista laiksi työntekijäin vuosilomasta ja laiksi työsopimuslain 14 §:n muuttamisesta pyydämme saada kunnioittaen viitata v. 1937 Kansainvälisen Työjärjestön hyväksymän, vuosilomaa koskevan sopimusehdotuksen johdosta antamaamme lausuntoon, jossa jo esitimme sen kannan, että vuosiloma olisi yleisesti — t.s. jo yhden vuoden palveluksen jälkeen — annettava 12 työpäivän pituisena, ja jossa samoin esitimme sen käsityksen, että nuorten työntekijäin ryhmän ikäraja olisi korotettava 18 vuoteen. Tämän, jo aikaisemmin esittämämme kannan mukaisesti pitäisimme suotavana, että tämänmukaiset määräykset sisällytettäisiin nyt säädettävään lakiin työntekijäin vuosilomasta.

Samalla kun toteamme, että Ministeriön laatimaan lakiehdotukseen nyt sisältyy määräyksiä, jotka antavat lomaoikeuksia sellaisille työntekijäryhmille — kuten kausiluontoisissa töissä työskenteleville — joiden lomansaanti on ollut voimassaolevan lain epämääräisen sanonnan vuoksi hyvin epätasaista ja epävarmaa, siten asettaen epäoikeutettuun asemaan laajat työntekijäryhmät ja antaen kohtuuttomia etuja sellaisille työnantajille, jotka laajemmassa mitassa käyttävät palveluksessaan enemmän tai vähemmän tilapäistä työvoimaa, pidämme kuitenkin tarpeellisena korostaa, että kun puheenaoleva ehdotus yleensä pyrkii yhdistämään saman lain puitteisiin kaikki vuosilomaa koskevat määräykset, niin olisi myöskin merimiehiä koskevat lomamääräykset sisällytettävä tähän lakiin. Myöskin pyydämme saada Sosiaaliministeriön huomiota kiinnittää niihin työntekijäryhmiin, jotka joutuvat työskentelemään valtion ja kuntain työttömyystöissä ja joiden suhteen on ilmennyt erilaista käytäntöä ja varsinkin sellaista, että kuntien varatoissa olleet eivät ole päässeet osallisiksi lomaoikeudesta. Tässäkin suhteessa olisi lainsäädäntöön siis saatava tarpeellinen ja työntekijäin oikeuksia turvaava selvennys, mikä käsittääksemme parhaiten käy päinsä nyt yleistä vuosilomalakia säädettäessä.

Näiden yleisten huomautusten lisäksi pyydämme saada lakiehdotuksen eräistä yksityiskohdista esittää seuraavaa:

1 §:n 2 momentin määrittely työkunnista on mielestämme tarkoituksen-

mukainen, jos asia voidaan käsittää niin, että myöskin varsinaisen urakkasopimuksen teon jälkeen myöhemmin työkuntaan liittyneet tulevat kuulumaan lain alaisuuteen. Sanat »työnantajan suostumuksella» olisi mielestämme kuitenkin poistettava.

Edellyttäen, että työntekijäin piiri laajenee alussa esittämässämme mielessä, olisi 1 § vastaavasti muutettava.

2 §:n 1 mom. kohta 2) muuttuisi vastaavasti, jos edellä esittämämme periaate 12 päivän vuosilomasta sisällytettäisiin lakiin. Toisesta momentista olisi mielestämme poistettava sanat »taikka sellaista työtä, jota yleensä tehdään vain kesä kautena», koska tämä määritelmä voi antaa aihetta erilaisiin tulkintoihin m.m. sellaisilla työaloilla, joita kaupungeissa suoritetaan yleensä läpi vuoden, mutta maaseudulla yhä edelleen kesäkausitöinä.

3 §:ssä mainitun »kuusi työpäivää» esitämme muutettavaksi »seitsemän työpäivää», koska olemme sitä mieltä, että nuorille työntekijöille yleensä olisi turvattava huomattavasti pitempi loma.

4 §:n tarkoittamaa työntekijäin piiriä olisi mielestämme välttämättä laajennettava niin, että se riidattomasti käsittäisi nekin liikealan työntekijöihin täysin verrattavissa olevat työntekijäryhmät, kuten teollisuuslaitosten toimistoissa työskentelevät kirjoitus-, lasku- ja piirustustehtävissä työskentelevät sekä työnjohtoon osallistuvat, samoin kuin parturi- ja kähertäjäliikkeissä työskentelevät, jotka nykyisin ovat lomansaantiin nähden useissa tapauksissa epäedullisemmassa asemassa kuin liikealan työntekijät. Samoin olisi niille liikealan työntekijöille, jotka suorittavat työtään yrityksen ulkopuolella, myönnettävä sama lomaetu. Täten tulisivat kauppamatkustajat, vakuutus- y.m. asiamiehet sekä edustajat oikeutetuiksi pitempään lomaan.

Koska mitään vaikeuksia ei pitäisi syntyä siitä, että vuosiloma järjestettäisiin varsinaisena kesälomana, olisi loma annettava toukokuun 15 p:n ja syyskuun 15 p:n välisenä aikana. Ehdottaisimme siis 5 §:n 1 momentin muutettavaksi tämän mukaisesti.

Sen johdosta, että työnantaja — varsinkin sellainen, joka käyttää paljon tilapäistä työvoimaa — pyrkii työsuhteen tarkoitukselliseen keskeyttämiseen tai purkamiseen jonkin aikaa ennen loma oikeuden saavuttamista, olisi tältä varalta lakiin otettava tarpeellinen määräys. Sen vuoksi pitäisimmekin tarpeellisena, että 6 §:n 2 momenttiin sen ohessa, mitä Sosiaaliministeriön ehdotuksessa lausutaan, sisällytettäisiin määräys, että kun on ilmeistä, että työnantaja vapautuakseen antamasta työntekijälle vuosilomaa, on irtisanonut työntekijän, rangaistakoon häntä sakolla ja olkoon velvollinen suorittamaan lomakorvauksen.

3 §:ään esittämämme muutoksen mukaisesti olisi 8 §:n 1 mom. 2) kohdassa sanat »kuudelta työpäivältä» vaihdettava »seitsemältä työpäivältä». Pidämme 8 §:n 2 momentin määräyksiä muuten oikeudenmukaisina, mutta katsoen siihen eroon, mikä syntyisi neljä kuukautta mutta ei vielä kuutta kuukautta työsuhteessa olleiden ja yli kuusi kuukautta työsuhteessa olleiden loma oikeuksiin, esittäisimme, että puheenalaisen asteikkoon lisättäisiin vielä määräys, että kun työsuhde on jatkunut viisi kuukautta, lomakorvaus laskettaisiin viideltä työpäivältä.

Koska on tärkeätä, että lakiin sisältyisi myös se määräys, että sopimus, jolla työntekijä vähentää loma oikeuksiaan, on mitätön, pitäisi tämäntapainen määräys mielestämme sisällyttää 9 §:ään. Myöskin olisi tärkeätä, että työntekijät ylipäättään pitäisivät loman todella lomana, minkä vuoksi pitäisimme tarpeellisena, että samaan pykälään sisällytettäisiin määräykset, joiden mukaan työntekijä ei saisi, 8 §:ssä mainittuja ryhmiä lukuunottamatta, vaihtaa lomansa rahakorvaukseen, samoin kuin määräys sellaisen

käytännön estämiseksi, että työntekijä käyttää loma-aikansa tilapäiseen työhön toisen työnantajan palveluksessa.

Lain noudattamisen valvonnan tehostamiseksi olisi tarpeellista lakiin sisällyttää samanluontoinen määräys työntekijäin luottamusmiesten tai valtuutettujen oikeudesta, kuin mikä sisältyy m.m. kahdeksan tunnin työajasta annetun lain 7 §:ään. Tämän vuoksi pitäisimme tarpeellisena, että lakiehdotuksen 11 §:n 2 momenttiin lisättäisiin määräys, että vuosilomaluetelo on näytettävä myöskin työntekijäin valitsemalle luottamusmiehelle.

Mielestämme sosiaalisissa laeissa esiintyvät rangaistusmääräykset ovat yleensä sellaisia, etteivät ne peloita tekemästä lainrikkomuksia. Tämän vuoksi olisi vuosilomaa koskevassakin laissa tiukennettava rangaistusmääräyksiä siten, että lain 13 §:ään sisällytettäisiin lisäksi ajatus, että kun asianhaarat ovat raskauttavat, olisi lakia rikkonutta työnantajaa rangaistava enintään kuuden kuukauden vankeudella. Sama rangaistusuhka olisi sisällytettävä saman pykälän 2 momenttiin. Koska ehdotuksen mukaisen 9 §:n 3 momentti antaisi varsinaiselle työnantajalle mahdollisuuden välttää lain tarkoittamasta rangaistuksesta — m.m. siten, että syytteesen pantaisiin varsinaisen työnantajan sijasta hänen edustajansa, jolle tulevat sakkomäärät muodostuisivat huomattavasti vähäisemmiksi kuin varsinaisen työnantajan, ja työnantajat voisivat täten määrätyillä järjestelyillä suurimmaksi osaksi tehdä merkityksettömäksi lain määräämät, sen rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset — olisi tämä kolmas momentti sanotusta pykälästä kokonaan poistettava.

Mitä tulee ehdotukseen työ sopimuslain 14 §:n muuttamisesta, ei allekirjoittaneella järjestöllä todetessaan, että kysymys ei ole enempää työ sopimuslain kuin sanotun pykälänkään asiallisesta muuttamisesta vaan ainoastaan toisen ehdotukseen sisältyvän, vuosiloman antamista koskevan lain säätämisen aiheuttamista muodollisista muutoksista, ole sen johdosta huomauttamista.

5. Esitys Työnantajain Keskusliitolle kansaneläkemaksuista.

Kertomusvuoden aikana teki SAK Suomen Työnantajain Keskusliitolle esityksen, että mainittu keskusliitto kehoittaisi jäseninään olevia työnantajia suorittamaan työntekijänsä koko vakuutusmaksun. SAK:n esitykseen lähetti työnantajaliitto myöhemmin kielteisen vastauksen. SAK:n kirjelmä asiassa sisälsi seuraavaa:

Kuten tunnettua astuu Kansaneläkelaki voimaan vuoden 1939 alusta lukien, joten sanotusta vuodesta lähtien tullaan suorittamaan lain määräämiä vakuutusmaksuja. Kuten Kansaneläkelain 8 §:ssä määrätään on työnantaja velvollinen suorittamaan puolet työntekijän palkkaan kohdistuvasta vakuutusmaksusta. Saman pykälän toisessa momentissa varataan työnantajalle mahdollisuus, mikäli hän niin haluaa, suorittaa myöskin työntekijälle tuleva vakuutusmaksun osa, jolloin lain määräämää palkanpidätystä ei toimiteta.

Viiden ensimmäisen vuoden aikana on vakuutusmaksu yksi sadalta, joten työnantajan suoritettavaksi tulisi lain mukaan % % työntekijän palkasta. Jos oletetaan, että työnantaja suostuisi maksamaan koko vakuutusmaksun, lisääntyisivät hänen menonsa edelleen työntekijää kohden y_2 %:lla työntekijän palkasta laskettuna. Suurtenkin työntekijäjoukkojen kysymyksessä

ollessa näin koituvaa lainmäärää maksun lisäksi tuleva lisämeno ei käsitäksimme muodostuisi voittamattoman rasittavaksi työnantajille. Toisaalta se, että työnantajat suorittaisivat koko maksun erillistä palkanpidäystä suorittamatta, tietäisi käytännössä ilmeisesti huomattavasti yksinkertaisempaa suoritustapaa, joten sekin osaltaan käsitäksimme korvaisi työnantajille näin koituvia lisämenoja. Kolmanneksi tietäisi se työntekijöillekin määrätynlaista etua, jolle työntekijät varmaan olisivat valmiit antamaan huomattavan arvon.

Näihin seikkoihin viitaten rohkenemme esittää Teille, että Keskusliiton kehoittaisi jäseninään olevia työnantajia suorittamaan ainakin lain toimeenpanon ensimmäisessä vaiheessa t.s. ensimmäisen viiden vuoden aikana koko vakuutusmaksun erillistä palkanpidätystä toimittamatta. Tämä järjestyneiden työnantajain omaksuma asenne vaikuttaisi epäilemättä myöskin järjestymättömiin työnantajiin kehoittavasti.

6. Lausunto ammattitauteja koskevasta lakiehdotuksesta.

Uuden, ammattitautilakiehdotuksen valmistuttua, pyysi Sosiaaliministeriö siitä SAK:n lausuntoa, joka jätettiin ministeriölle seuraavansisällöisenä:

1

Pydyttynä lausuntona Sosiaaliministeriössä laaditusta ehdotuksesta uudeksi ammattitautilaki saamme vastaten Sosiaaliministeriön kirjelmään N:o 549 kunnioittaen esittää seuraavaa:

Todeten, että nyt laaditussa esityksessä on varsin laajassa mitassa otettu huomioon niitä näkökohtia, joita m.m. Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto on esittänyt aikaisemmin Sosiaaliministeriölle lähetetyssä kirjelmässä ja että nyt valmistunut lakiesitys merkitsee parannusta nykyään voimassa-olevaan lainsäädäntöön, pyydämme saada kuitenkin edelleen korostaa sanotussa kirjelmässämme esitettyä periaatetta, että terveydellisesti vaarallisten aineiden käyttö olisi pyrittävä ylipäättään kieltämään ja niiden aineiden suhteen, joiden käyttöä ei voida teknillisistä syistä välttää, määrättäisiin, että kaikkien niiden aiheuttamista sairauksista suoritettaisiin korvausta samoin kuin että olisi pyrittävä siihen, että kaikista sekä vahingollisten aineiden että muiden syiden aiheuttamista ammattitaukeista suoritetaan korvausta, mikä edellyttää, että ammattitaudin käsite olisi määrättävä niin laajaksi, että todella kaikista ammattitaukeista työntekijäin työalaa katso-
matta annettaisiin korvausta.

^

7. Lausunto ammattientarkastajat luvusta ja virantoimitusalueista.

Sosiaaliministeriön pyynnöstä annettiin SAK:n puolesta kertomusvuoden aikana eräistä valtion ammattientarkastukseen liittyvistä seikoista seuraava lausunto:

Pydyttynä lausuntona ehdotuksesta valtioneuvoston päätökseksi valtion ammattientarkastajain luvusta ja virantoimitusalueista sekä ehdotuksesta ammattientarkastajain asemapaikoiksi saamme kunnioittaen vastaten

Sosiaaliministeriön kirjelmään joulukuun 10 p:ltä (N:o 10119) esittää, että mitä tarkastuspiireihin ja tarkastajain asemapaikkoihin tulee, ei allekirjoittaneella järjestöllä ole niiden suhteen huomauttamista, mutta mitä ammattientarkastajain lukumäärään tulee, haluaa allekirjoittanut järjestö korostaa sitä aikaisemmin eri yhteyksissä esittämänsä kantaa, että ammattientarkastajain luvun tulisi tarkastuksen tehokkuutta silmälläpitäen olla riittävä ja että erityisesti työläistarkastajain lukumäärän pitäisi olla riittävän suuri ja että työläistarkastajia olisi riittävästi myös erikseen kussakin tarkastuspiirissä. Allekirjoittanut järjestö toteaa, että kysymyksessä oleva ehdotus Valtioneuvoston päätökseksi ei sisällä työläistarkastajain luvun lisäämistä. Vastaisuutta ajatellen allekirjoittanut järjestö pyytää saada kiinnittää Sosiaaliministeriön huomiota siihen, että tarkastajain ja erityisesti työläistarkastajain lukumäärää pyrittäisiin jatkuvasti lisäämään pitämällä silmällä uusien teollisuuskeskusten syntymistä eri puolille maata.

Muista annetuista lausunnoista mainittakoon seuraavaa:

Lausunto salanimi-ilmoittelusta, Sosiaaliministeriön tiedusteltua SAK:n lausuntoa siitä onko avoimia työpaikkoja nimimerkillä sanomalehdissä ilmoitettaessa ilmennyt epäkohtia, samoin kuin olisiko nimimerkillä ilmoittamiseksi katsottava myöskin sellaiset ilmoitukset, joissa vastausta pyydetään määrättyyn puhelinnumeroon. SAK:n lausunnossa esitettiin, että ministeriö ryhtyisi toimenpiteisiin sellaisen lainsäädännön aikaansaamiseksi, että avoimia työpaikkoja koskevat vain nimimerkillä tai puhelinnumerolla varustetut ilmoitukset kiellettäisiin.

Vastaukset v. 1939 työkonferenssin kyselykaavakkeisiin, jotka koskivat työajan lyhentämisen yleistämistä teollisuudessa, kaupassa ja toimistoissa, sekä teknillistä ja ammattiopetusta ja oppilaskasvatusta, jätettiin Sosiaaliministeriölle erittäin laajoina ja yksityiskohtaisina lausuntoina. Koska nämä lausunnot ovat siksi laajat ja niissä viitataan toisaalta laajojen kyselykaavakkeiden asianomaisiin kohtiin, eivät vuosikirjan rajoitetut tilat salli näiden lausuntojen julkaisemista.

VIII. Liittojen toimintaselostukset.

Suomen Työläisliitto

Liiton osastot ja jäsenistö.

Tammikuun 1 päivästä ryhtyivät Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liitto ja Vaatetustyöläisten liitto toimimaan itsenäisinä liittoina. Tämän jälkeen jäi Työläisliittoon 10 osastoa, joissa oli yhteensä 243 jäsentä. Vuoden aikana on uusia osastoja perustettu 9, joista kumminkin 2 osastoa lopetti toimintansa. 17 toimivasta osastosta oli 4 yleisiä, 4 kemiateollisuuden, 4 talonmiesosastoja, 3 kylvettäjäin osastoja, 1 pesijäin ja 1 sekatyöväen osasto. Jäseniä oli vuoden lopussa 479.

Liiton asioiden hoito.

Maaliskuun 1 päivästä alkaen siirtyi liiton hoito SAK:lle, siten, että konttorityöstä on huolehtinut SAK:n henkilökunta ja luottamusmiehen tehtävistä on huolehtinut SAK:n vakinainen järjestäjä.

Palkkaliikkeet.

Vuoden aikana solmittiin kaksi työehtosopimusta kylvettäjiä varten, nimittäin Helsingissä ja Tampereella, Helsingin sopimus toukokuussa ja Tampereen joulukuussa. Muitakin tavallisia palkkaneuvotteluja on ollut, joista on sovittu neuvottelujen kautta. Avonaisia työ- ja palkkariitoja ei liitolla ole ollut.

Liiton taloudellinen asema.

Liiton taloudellinen asema vakiintui toimintavuotena sikäli, että liitto kykeni tekemään asianomaiset poistot tileistään sekä maksamaan SAK:lle velkansa. Jonkun verran liikenä myös varoja valistustoimintaan. M.m. julkaisi liitto oman lentolehtisen ammatillisen valistusviikon aikana.

Suomen Liiketyöntekijäin liitto.

Jäsenmäärä.

Liiton jäsenluku oli vuoden 1938 alussa 4,177. Osastoja oli liitossa 100. Uusia jäseniä kertomuskautena liittyi yhteensä 1,378. Kun samaan aikaan tapahtui eroamisia ja kuolemantapauksia, niin jäsenmäärä lisääntyi 640 eli vuoden lopussa oli liitossa jäseniä 4,817. Osastoja oli 110. Liitto on nyt suurimmillaan kuin milloinkaan ennen.

Palkkaliikkeet.

Palkkaliiketoiminta jatkui koko vuoden erittäin vilkkaana. Kertomusajana solmittiin 37 työehtosopimusta, joista 20 sopimusta oli uusia ja 17 uusittuja sopimuksia. Vuoden lopussa oli voimassa 60 työehtosopimusta ja niiden suojaamien työntekijäin luku oli 5,977 henkeä. Liiton jäsenistä oli sopimuksella suojattuina 3,586 eli 74.4 %:a.

Suurimmat palkkaliikkeet käytiin Ol. Elännössä, Ol. Tarmolassa, Viipurin Osuusliikkeessä ja Kymnlaakson Osuusliikkeessä. Palkat kohosivat 5—10:n %:n välillä ja koskivat ne lähes 2,000 työntekijää.

Valistustyö.

Liiton valistustyötä on vuoden aikana edelleen tehostettu. Liitolla on ollut kaksi järjestäjää, joista toinen on erikoistunut Helsingin, Turun, Tampereen ja Viipurin valistustyöhön, toisen järjestäjän toimiessa maaseutuosastoissa.

Vuoden aikana on järjestetty neuvottelu- ja opintopäiviä, yhteisiä juhlia ja retkiä. Liiton toimesta julkaistiin myös useita lentolehtisiä, joiden yhteen painos oli 12,000 kpl. Liiton äänenkannattaja »Liiketyöläinen» on ilmestynyt 10 kertaa vuodessa ja sen levikki on ollut keskimäärin 5,400 kpl.

Huomattavin tapaus liiton valistustyössä oli helluntaina pidetyt liiton ensimmäiset liittojuhlat Helsingissä, joihin osallistui 60 osastosta yhteensä n. 1,000 henkeä.

Avustustoiminta.

V. 1938 aikana maksetut avustukset jakaantuvat seuraavat:

Työttömyysavustusta	10 jäsenelle.	3,184: —
Matka-avustusta	103 »	7,720: 50
Sairausavustusta	97 »	27,353: —
Opintoavustusta	11 »	8,191: —
Hautausavustusta	10 »	5,600: —
Yhteensä	231 jäsenelle,	52,048: 50

Muita asioita.

Liiton kahdeksas edustajakokous pidettiin välittömästi liittojuhlan jälkeen. Kokous oli erittäin rakentava. Edustajakokouksessa korotettiin liiton jäsenmaksuja, perustettiin edustajakokous- ja taistelurahastot sekä hyväksyttiin laajat valistustyötä tehostavat suuntaviivat.

Suomen Kutomateollisuustyöväen Liitto.**Yleistilanne.**

Kutomateollisuuden työmarkkinatilanne ei enää jatkunut v. 1938 yhtä suotuisana kuin edellisenä vuonna. Varsinkin vuoden keskivaiheilla useat kutomatehtaat supistivat tuntuvasti tuotantoaan, vähensivät työvoimaansa ja muutamat siirtyivät lyhennettyyn työviikkoon. Osittain tämä lienee johtunut todellisesta markkinatilanteen huonontumisesta ja osittain hallituksen eduskunnalle jättämästä uudesta tullitariffiesityksestä ja tämän aiheuttamasta jälleenmyyjien varovaisuudesta. Nämä toimenpiteet lakkasivat kuitenkin heti sen jälkeen, kun alkoi selvetä minkälaisen muodon uusi tullitariffi tulee eduskunnassa saamaan. Kokonaisuutena katsoen kutomateollisuus työskenteli maassamme v. 1938 ehkä keskinkertaista paremmissa olosuhteissa.

Palkkaliikkeet.

V. 1938 aikana oli liiton hoidettavana 12 palkkaliikettä, käsittäen n. 7,500 työläistä. Mikään näistä ei johtanut avoimeen taisteluun. Korkein saavutettu palkankorotus oli 20 ja alin 5 %:tia. Sitäpaitsi saatiin eräissä tehtaissa työehtoihin tuntuvia parannuksia. Syksyllä jättivät liiton osastot, sekä liitto kutomatyönantajain liitolle kirjelmät, joissa pyydettiin työnantajia suorittamaan myöskin työläisten osuuden kansaneläkelaitoksen vakuutusmaksuita. Yhtä poikkeusta lukuunottamatta, kaikki muut työnantajat vastasivat kielteisesti tehtyyn esitykseen.

Liiton osastot ja jäsenistö.

Kertomusvuoden aikana perustettiin uudet osastot Seinäjoelle ja Järvenpään ja purettiin 1 osasto Turussa, liittämällä sen jäsenistö paikkakunnalla toimivaan toiseen osastoon. Osastojen luku oli vuoden lopussa 27. Uusia jäseniä liittyi liittoon v. 1938 1,099 ja erosi 1,985, joten liiton jäsenistö väheni 886 jäsenellä, ollen liiton jäsenmäärä vuoden lopussa 4,912 täysin maksanutta jäsentä. Jäsenmäärän laskuun lienee vaikuttanut epämääräinen työtilanne kutomateollisuudessa ja tästä johtunut järjestyneiden kutomateollisten joukkosiirtymiset muille aloille.

Valistustyö.

Valistus- ja kasvatustyöhön on liitto koettanut kiinnittää entistä suurempaa huomiota. Tässä mielessä on toimeenpantu opastuskursseja ja neuvottelukokouksia osastoissa ja muulla tavoin tuettu näiden valistustyötä. SAK:n suomenkielisille ammattiyhdistyskursseille liitto myönsi 2 ja Siuntiossa pidetyille ruotsinkielisille ammattiyhdistyskursseille 1 jäsenelle apurahat. 'Palkkatyöläinen' on tilattu liiton kustannuksella kaikille sitä haluaville jäsenille ja julkaistu siinä säännöllisesti liiton palsta. Osastojen välinen toimintakilpailu on edelleenkin ollut hyvässä vireessä. Tavanmukaiset liittouhlat ja retkeilypäivät pidettiin helluntaina Tampereella ja oli niillä retkeilijöitä ulkopuolelta Tampereen eri osastoista n. 300. Valistusviikon aikana liitto julkaisi erikoissivun 'Palkkatyöläisessä' ja jaettiin tätä numeroa ilmaiseksi liiton kustannuksella järjestymättömille kutomatyöläisille. Sihteeri Syrjänen on ollut matkoilla 8 päivää ja hänen jälkeensä sihteeri E. Huononen, toukokuun 1 päivä vuoden loppuun, 96 päivää, sekä liiton taloudenhoitaja Elina Salmi 17 päivää.

Avustukset.

V. 1938 aikana on liitto myöntänyt jäsenilleen sairausavustuksina 27,229 mk, hautausavustuksina 2,575 mk, oikeusavustuksina 1,801 mk ja lakkoavustuksina 492 mk.

Suomen Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto.

Osastot ja jäsenet.

Liiton osastojen lukumäärä oli vuoden 1938 alussa 36. Uusi osasto perustettiin Ouluun, mutta Tolkisten osaston lakattua toiminnasta pysyi osastojen luku muuttumatta.

Jäsenluku oli vuoden alussa 1878, uusia jäseniä liittyi vuoden kuluessa 479 ja erosi 466. Jäsenluku oli vuoden lopussa 1,891, joista naisia 427 ja miehiä 1,464.

Palkkaliikkeet.

Liiton ja osastojen yhteistoimin käymät palkkaliikkeet rajoittuivat seuraaviin tapauksiin. Maaliskuun 14 päivänä jätti *Enson* osasto liiton luvalla ja yhteistoiminnassa paikkakunnan toisten ammattiosastojen kanssa työnantajalle esityksen työpalkkojen korottamiseksi siten, että alle 4: — tuntipalkkoja korotettaisiin 25 %, 4: — 6: — 15 %; 6—8: — 10 % ja yli 8: — tuntipalkkoja 5 %. Tuloksena oli 10—25 pennin korotus tuntia kohti. *Turun* osasto jätti maaliskuun 28 päivänä työnantajalle anomuksen, että kaikki alle 3: — tuntipalkat korotettaisiin 1: 50, 3—5: — korotusta 1: —, 5—7: — korotusta —: 75 ja yli 7: — korotusta 50 p. tunnilta. Korotusta saatiin vaihdellen 25—50 penniä tunnilta sekä urakkapalkkaan 7—8 %. Huhtikuun 11 päivänä esitti *Nokian* osasto palkankorotusesityksen, jossa pyydettiin palkkoja korottamaan 50—75 penniä ja 1 mk tunnilta ja alimmiksi palkoiksi naisille 4 mk ja miehille 5: 50 tunnilta. Korotuksia ei saatu. *Porin* osasto teki tuloksettoman palkankorotusanomuksen toukokuun 8 päivänä. Pyydettiin alimmiksi palkoiksi naisille 4 mk ja miehille 6 mk

tunnilta, ollen esitetty korotus keskimäärin 50 penniä tunnilta. Niin hyvin' Nokialla kuin Porissakin keskusteltiin palkkaliikkeen jatkamisesta, mutta vallinnut epävarma tilanne johti siinä suhteessa kielteiseen päätökseen. Myöskin Äänekoskella jätettiin osaston toimesta anomus työpalkkojen korottamisesta niin, että alimmat palkat olisivat naisilla 4: — ja miehillä 6: — muissa paitsi lastaustöissä 6: 50 tunnilta. Tuloksesta ei liitolla ole ilmoitettu.

Valistustyö.

Valistustyön harjoittamisessa liitto on ollut yhteistyössä SAK:n sekä S_r Puutyöväen Liiton kanssa. Liiton palveluksessa on kertomusvuonna ollut, paitsi liiton puheenjohtajaa, joka on matkustanut luento- ja opastustyössä osastojen keskuudessa, syyskuun 15 päivästä alkaen yksinomaan valistus-työhön kiinnitetty toimitsija. Puutyöväen Liiton kanssa yhteinen järjestäjä on kertomusvuonna ollut toimestaan n. kahdeksan kk. Myöskin liiton taloudenhoitaja on matkustellut osastojen toimeenpanemissa kokouksissa ja juhlissa puhumassa.

Palkkatyöläinen oh tilattu edelleen kaikille jäsenille, jotka sitä varten osoitteensa liiton toimistoon antavat. Myöskin 54 järjestymättömälle työläiselle Raumalla tilattiin Palkkatyöläinen kevätkaudella. Lisäksi tilattiin ammatillisella valistusviikolla Palkkatyöläistä 2,000 kpl. jaettavaksi järjestymättömille paperityöläisille ja julkaistiin paperityöläisille omistettu erikoissivu. Palkkatyöläisen tilausmäärä oli 1,900 vsk.

Opintoapurahoja on myönnetty yhdelle jäsenelle TSL:n ammattiyhdistys-kursseille ja Työväen Akatemiaan, sekä kahdelle osastolle opintokerhon toiminnan avustuksena.

Avustukset.

Liitto maksoi kertomusvuonna jäsenilleen sairausavustusta 21,488: — ja 15 kuolemantapauksessa hautausavustusta 4,750: —. Työttömyyskassa maksoi työttömyysavustuksia jäsenilleen 16,825: — ja matka-avustuksia 621: —. Kaikki avustukset yhteensä olivat 43,684: —.

Suomen Jalometallityöntekijäin liitto.

Yleiskatsaus.

Työmarkkinat jalometallialalla jatkuivat erittäin vilkkaana. Aikaisempien vuosien oppilaskasvatuksen laiminlyönnistä johtuneena ilmeni vuoden kuluessa ammattitaitoisen työvoiman puutettakin. Yhä kehittynyt koneellinen tuotantotapa on kuitenkin antanut mahdollisuuden korvata tätä puutetta ammattitaidottomalla työvoimalla. Niinpä teollisuuden palvelukseen on virrannut runsaasti nuorta työläisainesta.

Edellisen vuoden toiminnasta johtuneena saatiin työntekijöille myönnettyihin kesälomiin osittaisia parannuksia. Samanlaista kehitystä on havaittavissa työntekijäin palkkauksessakin.

Pääasiallinen toiminta on kuitenkin kohdistunut koko maata käsittävän työehtosopimuksen aikaansaamiseen. Työnantajaliiton kanssa on tästä asiasta oltu vilkkaassa mielipiteitten vaihdossa. Tämä hyvä yritys jäi kuitenkin vielä toteuttamatta. Syynä epäonnistumiseen on mainittava riittävän joukkovoiman ja yhteishengen puute työläisten keskuudessa.

Osastot ja jäsenmäärä.

Liiton alaisia osastoja on ollut edelleenkin 6:ssa kaupungissa. Sitäpaitsi kuului liittoon n.s. irtojäseniä kahdelta paikkakunnalta. Yhteinen jäsenluku oli vuoden päättyessä 371, joista miehiä 261 ja naisia 110. Jäsenmäärän lisäys on 28.

Valistustyö.

Liiton taholta suoritettu valistustyö on rajoitettu pääasiassa vaan kirjalliseen toimintaan. Tässä toiminnassa on Palkkatyöläinen ollut tärkeä tekijä. Sen palstoilla on liiton taholta julkaistu kirjoituksia tärkeistä, ajan-kohtaisista kysymyksistä. Seurauksena tästä on ollut, että jäsenten mielenkiinto lehteä kohtaan on huomattavasti lisääntynyt.

Suomen Lasiteollisuustyöväen liitto.**Osastot ja jäsenistö.**

Vuoden aikana perustettiin kaksi uutta osastoa ja yksi lopetti toimintansa, joten vuoden päättyessä liitossa oli 10 osastoa.

Jäsenmäärä, joka vuoden alussa oli 695, kohosi vuoden päättyessä 756 jäseneen.

Palkkaliikkeet ja työriidat.

Huhtikuun 20 p:nä esitti Hangon osasto työnantajalle 10—20 % palkan-korotusesityksen. Palkkaliike saatiin sovituksi neuvottelujen avulla huhti-kuun 30 p:vään mennessä. Työnantaja suostui korottamaan työläisten palkkoja 25 p. — 1: — mk tunnilta ja työntekijät puolestaan hyväksyivät tämän tarjouksen.

Kesäkuun 15 p:nä esitti Helsingin osasto Helsingin Lasityönantajain yhdistykselle ja yksityisille työnantajille, että heinäkuun 10 p:nä päättyvä työnantajain antama palkkasitoumus uusittaisiin siten muutettuna, jotta työläisten tuntipalkat kohoaisivat 1: — mk — 1: 50 tunnissa. Urakkatyöhintoihin esitettiin 8—10 % korotusta. Samoin esitettiin sitoumuksen eräitten muiden kohtien muuttamista. Useimmat yksityiset työnantajat suostuivat esitettyihin muutoksiin ja palkkojen korotuksiin. Lasityönantajain yhdistys sitävastoin teki vastatarjouksen, jonka mukaan tuntipalkkat olisivat nous-seet 50 pennillä.

Kun käydyt neuvottelut eivät johtaneet tuloksiin, aloittivat lasinleik-kaajat lakon 10 p:nä heinäkuuta. Lakon kestäessä käytyjen neuvottelujen tuloksena oli, että työnantajain yhdistys suostui antamaan palkkasitoumuksen, jonka mukaan tuntipalkkat nousivat 1:— mk ja urakkapalkkat 8—10 %. Lisäksi saatiin sitoumukseen muitakin parannuksia. Lakko päättyi 30 p:nä heinäkuuta.

Elokuun 8 p:nä esitti Lahden osasto Lahden Lasitehdas Oy:lle, että työ-läisten palkkoja koroitettaisiin 5—10 %. Kun työnantaja ei antanut osas-tolle mitään vastausta, uusi osasto esityksen uhkavaatimusluontoisena. Tähänkään ei työnantaja antanut osastolle vastausta, mutta työläisten palkkoja koroitettiin lähes siihen määrään mitä osasto oli esittänyt. Kokouk-sessaan työläiset päättivät tämän johdosta luopua enemmistä vaatimuksista.

Valistustyö.

Valistustyön tehostamiseksi otettiin kahden kuukauden ajaksi liitolle järjestäjäksi tov. H. Ahokanta. Järjestäjä teki matkoja jokaiseen osastoon. Myöskin liiton sihteeri teki järjestelymatkoja.

Palkkatyöläinen on lähetetty vapaasti kaikille sitä haluaville liiton jäsenille.

Avustustoiminta.

Vuoden aikana liitto suoritti työtaisteluavustusta 2,544: — mk. Hautausavustusta suoritettiin 900: — mk. Muita avustuksia 2,779: 40 mk.

Suomen Rautatieläisten Liitto.**Jäsenmäärä ja osastot.**

Jäsenmäärä, joka vuoden alussa oli 2,024, lisääntyi 258 jäsenellä, ollen 31/12 — 38 2,282 jäsentä. Lisäys 12.7%. Edellisenä vuonna lisääntyi jäsenmäärä 32 %:lla.

Vuoden varrella perustettiin Kotkaan ratatyöläisten osasto ja oli osastojen luku vuoden päättyessä 21. Eräiden osastojen yhteyteen muodostui myöskin uusia työhuonekuntia, joista huomattavin oli Riihimäen osaston yhteyteen perustettu VR:n lennätintyömiesten työhuonekunta.

Palkkaliikkeet.

Edellisen vuoden lopulla aikaansaatu konepajatyöntekijäin urakkahintojen korotus saatettiin yleisemmin VR:n konepajoissa voimaan vasta tänä vuonna. Aina vuoden 1937 joulukuuhun saakka olivat urakkatyöstä saadut palkkatulot vain n. 25—30 % tuntipalkkatuloja suuremmat, kertomusvuoden päättyessä ne olivat 40—50 % yli tuntipalkka-ansion. Kun rautateiden konepajoissa n. 80 % työntekijöistä tekee suurimman ajan vuodesta urakkatyötä, niin on näille työntekijöille edellisen vuoden aikana käydyn palkkaliikkeen kautta saavutettua ja nyt käytäntöön saatua tulosta pidettävä tyydyttävänä. Yksinomaan tuntityötä tekevien konepajatyöläisten palkoissa on kohoaminen kuluneena vuonna ollut edelliseen vuoteen verraten vähäisempi. Työntekijöitä on VR:n konepajoissa n. 3,000.

Helsingin, Pasilan ja Sörnäisten asemien alueilla työskentelevät ratatyöläiset saavuttivat liiton toimenpiteiden kautta huomattavan tuntipalkan korotuksen, joka kuitenkin saatiin yleisesti kaikilla mainituilla työpaikoilla voimaan vasta elokuun lopussa ja syyskuussa. Korotukset olivat —: 50 — 1: 50 tunnille. Syyskuun lopussa oli ratatyömiesten alin tuntipalkka 7: 65. Työntekijäin lukumäärä vaihtelee näillä työmailla 150—250:n. Vakinaiemmin ratatöissä olevien keskuudessa on järjestyneisyys n. 80 %.

Myöskin Kotkan ja Lahden ratatyöläisille saatiin vuoden lopulla tuntipalkkojen korotuksia. Nämä korotukset koskevat n. 200 työntekijää.

Rautateiden polttoainevarastojen työläiset saivat vuoden aikana liiton ja asianomaisten osastojen toimenpiteiden kautta parannuksia urakkatyöhintoihin.

Kerrotuista palkkojen korotuksista osallisiksi pääsevien rautatien työntekijöiden luku on n. 3,500—4,000.

Valistustyö.

Liiton toimesta suoritettu varsinainen valistustyö on pääasiallisemmin tapahtunut siten, että liitto on kustantanut osastojen yhteydessä työskenteleville opiskeluryhmille TSL:n kirjekursseja. Jäsenten opiskelutyön tukemiseksi on myönnetty kolme apurahaa ulkomaisia opiskelutilaisuuksia varten ja yksi apuraha kotimaiseen opiskelutilaisuuteen, mutta viimeksimainittua ei haettu. Paitsi kerrottua valistustoiminnan avustamista on myöskin liiton sihteeri osastoissa käyden tehnyt valistus- ja järjestelytyötä.

Avustustoiminta.

Avustuksina on liiton jäsenille osastojen kautta suoritettu: sairausavustuksia mk 23,648: 75, hautausavustusta mk 18,700: — ja työttömyysavustuksia mk 988: 50. Yhteensä mk 43,937: 25, . . . i . . . -fK, . . . *

Suomen Metallityöväen liitto.**Osastot ja jäsenmäärä.**

Vuoden kuluessa perustettiin 1 uusi osasto ja 3 osastoa lopetti toimintansa, joten vuoden päättyessä oli 88 osastoa.

Uusia jäseniä liittyi vuoden kuluessa 3,630. Jäsenmäärä vuoden lopussa oli 12,411, jossa lisäystä edellisen vuoden vastaavaan aikaan verraten 79 jäsentä.

Palkkaliikkeet.

Metallityöläiset olivat kertomusvuonna vilkkaassa toiminnassa työ- ja paikkaehtojensa parantamiseksi. Palkkaliikkeitä käytiin 63 ja koskivat ne 447 työnantajaa sekä n. 17,000 työntekijää. Lakko puhkesi kolmessa tapauksessa ja saarto yhdessä, kun sensijaan muut järjestyivät sovinnoisesti. Pisin lakko oli Tampereen peltiseppäin lakko, joka kesti kolmatta kuukautta.

Palkkaliikkeet päättyivät, kolme lukuunottamatta, työväelle myönteisesti, palkkojen korotusten vaihdella 5—20 %:iin entisiin palkkoihin verrattuna.

Työehto- tai palkkasopimuksia taikka palkkasitoumuksia oli liitolla kertomusvuoden päättyessä 24, käsittäen ne n. 3,700 työläistä.

Valistustyö.

Liiton palveluksessa on koko kertomusvuoden ajan ollut kaksi vakinaista järjestäjää, joiden lisäksi liiton puheenjohtaja on tehnyt matkoja liiton osastoihin. SAK:n järjestäjä on liiton lukuun suorittanut valistustyötä ruotsinkielisten metallityöläisten keskuudessa.

Liiton jäsenet saavat 'Palkkatyöläisen' vapaasti liiton laskuun, ollen lehden tilaajamäärä liitossa ensimmäisellä neljänneksellä keskimäärin 9,554 toisella 10,225, kolmannella 10,264, ja neljännellä neljänneksellä 9,494. 'Metallarbetaren'-lehteä on liiton ruotsinkielisille jäsenille jaettu vapaasti 350 kpl. viikossa, minkä ohella 'Arbetsbladet'-lehteä on liiton laskuun jaettu järjestymättömille metallityöläisille.

Avustustoiminta.

Liiton rahastosta maksettiin kertomusvuonna seuraavat määrät erilaisia avustuksia jäsenille:

Sairausavustusta.....	— •.....	49,272: —
Hautausavustusta		45,400: —
Oikeudenkäyntiavustusta.....		3,826: —
Työtaisteluvavustusta.....		2,387: —

Yhteensä mk 100,883:

Liitto sai SAK:lta sääntöjen nojalla työtaisteluvavustusta mk 1,193: 50. Liiton jäsenten keskuudessa toimii *Suomen Metallityöväen Työttömyyskassa*, joka kertomusvuonna maksoi jäsenilleen työttömyys- ja matkaavustusta yhteensä mk 34,642: 50 ja sai valtion apurahaa avustuksia varten mk 16,232: 95.

Suomen Rakennustyöläisten liitto.

Liiton toiminta kehittyi vuoden kuluessa edelleen suotuisasti. Uusia osastoja perustettiin ja jäsenmääräkin lisääntyi. Palkkaliikkeitä oli runsaammin kuin edellisellä vuonna.

Osastot.

Vuoden alussa oli liitossa toimivia osastoja 132. Uusia perustettiin vuoden kuluessa 9 ja vanhoista lopetti toimintansa 5, joten lisäys osastojen määrässä oli 4, ollen toimivia osastoja vuoden lopussa 136.

Jäsenmäärä.

Jäseniä oli vuoden alussa 6,744, ensitilityskauden päättyessä 6,869, toisen 7,805, kolmannen 7,543, neljännen 7,635, viidennen 8,187 ja vuoden lopussa 8,703. Jäsenmäärän nousu oli 1,959 eli 29 %ia.

Uusia jäseniä liittyi vuoden kuluessa yhteensä 5,257. Kun lisäys oli vain 1,959 niin erosi vuoden kuluessa jäsenyydestä 3,298.

Jäsenistä oli vuoden kuluessa vapautettu maksujen suorittamisesta työttömyyden, sotapalveluksen, sairauden y.m. syiden perusteella:

1	tilityskaudella.....	2,206	eli	32.2	%:ia
2	».....	1,695	»	22.8	»
3	».....	781	»	10.4	»
4	».....	796	»	10.5	»
5	».....	844	»	10.4	»
6	».....	1,620	»	18.8	»

Vapaaajäseniä oli liitossa vuoden alussa 168 ja lopussa 182.

Keskimäärin oli maksuista vapautettu koko vuonna 17.5 %:ia jäsenistä. Edellisellä vuonna oli vapautettujen määrä 31.5 %:ia, joten vähennys edelliseen vuoteen oli siis 14 %:ia.

Palkkaliikkeet.

Palkkaliikkeitä oli liitolla vuoden aikana runsaammin kuin edellisenä vuonna. Yhteensä oli palkkalii kkeitä 83, lukuunottamatta erinäisiä pienempiä esityksiä, Palkkaliikkeisiin osallistui noin 25,000 työntekijää. Lakkoja oli vuoden kuluessa 14 ja 65 palkkaliikettä sovittiin neuvottelutietä. Palkat kohosi vuoden kuluessa keskimäärin 10 %:lla.

Yhteisiä rakennusalan palkkaliikkeitä oli 21, maalarien palkkaliikkeitä oli 17, kivityöntekijäin palkkaliikkeitä 15 ja eri alojen palkkaliikkeitä 30.

Valistustyö.

Valistus- ja järjestämistyötä on vuoden kuluessa edelleen pyritty tehostamaan. Liiton toimitsijat ovat tehneet lukuisasti matkoja eri osastoihin. Yhteinen matkapäivien luku toimitsijoilla oli 384. Tämän lisäksi oli n.s. paikallisia järjestäjiä Hrgissä, Turussa ja Tampereella sekä Kotkassa tilapäisesti syksyllä.

Palkkatyöläistä on vuoden aikana lähetetty liiton jäsenille. Keskimäärin 80 %:lle jäsenistä meni lehti kotiin vuoden aikana. Työväen Sivistysliiton järjestämällä opinto-ohjaajakursseilla oli liiton jäseniä 3, Yrjö Sillanpää Seinäjoelta, Tauno Kyröläinen Kotkasta ja Leevi Mandolin Maariasta.

Avustukset.

Avustuksia on vuoden kuluessa maksettu jäsenille seuraavasti:

Sairausavustusta	33,049: 50
Hautausavustusta	11,925: —
Oikeusavustusta.....^	16,731: —
Työttömyysavustusta	64,997: 50
Työtaisteluvavustusta	39,796: 50
Yhteensä 166,499: 50	

Taloudellinen tilanne vuoden aikana vahvistui huomattavasti. Jäsenmaksutulot lisääntyi edelliseen vuoteen verraten 35 %:lla ja liittymismaksutulot 8.4 %:lla. Vaikkakin avustusmenojen yhteisumma lisääntyi myös vuoden aikana niin oli tulojen lisäys kuitenkin huomattavampi, joten tilinpäätös jäi melkoisen edulliseksi. Työttömyyskassan talous vuoden aikana oli myös voitollinen.

Liiton toimintaan ja saavutettuihin tuloksiin voidaan suurin piirtein katsoen olla tyytyväisiä.

Suomen Muurarien liitto.

Kertomusvuoden aikana maassamme vallinnut verraten vilkas rakentelu vaikutti sen, että liitto voi toimia myönteisissä olosuhteissa. Tästä johtui myöskin, että liittoon yhtyi suhteellisen runsaasti uusia ammattilaisia, nimittäin yhteensä 543 uutta jäsentä. Vuoden lopussa oli liitossa 2,663 jäsentä jakautuen ne 40 liiton alaiseen osastoon. Kertomusvuoden aikana perustettiin liittoon kaksi uutta osastoa ja jäsenistön lisäys edelliseen vuoteen verraten oli 363. Järjestyneisyys liiton toimialalla on noin 70—80 %.

Palkkaustoiminta.

Sen johdosta, että työnantajajärjestöt yleensä eivät vielääkään ole suostuneet järjestämään työ- ja palkkausehtoja työehtosopimuksilla, on suurin osa liiton osastoista järjestänyt palkkauksensa omilla päätöksillä. Niinkään koko maaseudulla on ollut voimassa liiton toimikunnan vahvistamat työehdot muuraus-, rappaus, uuni ja laattatöissä. Edellisen vuoteen verraten korotettiin näissä hinnoitteluissa työpalkkoja noin 8—10 %.

Työnantajajärjestöjen palkkalupaushinnoitteluja oli kertomusvuotena voimassa Helsingissä, Tampereella ja Viipurissa sekä palkkasopimuksia Turussa ja Lahdessa. Kaikissa näissäkin hinnoittelu uudistuksissa korotettiin kertomusvuotena ennen voimassa olleita palkkoja noin 7—10 %.

Muita avonaisia työtaistelulta ei ollut, kuin Tampereella, jossa liittomme sikäläinen osasto melkein koko jäsenistöineen joutui kannatuslakolla tukemaan muiden rakennustyöläisten lakkotaistelua. Kannatuslakko kesti 10 viikkoa.

Avustukset.

Kertomusvuoden aikana maksoi liitto sairausavustusta 127 jäsenelle 3,947 päivästä 34,293 mk ja hautausavustusta 24 kuolleen jäsenen oikeudenomistajalle 11,815 mk. Lakkoavustusta maksettiin Tampereen kannatuslakon johdosta 2,164 päivältä 22,969 mk. Oikeusavustusta 2,855 mk ja pakolaisavustusta 5,000 mk eli kaikki avustukset yhteensä 76,932 mk.

Liiton taloudellinen asema.

Liiton taloudellinen asema vaurastui huomattavasti kertomusvuotena.

Liiton kahdeksas edustajakokous pidettiin kertomusvuoden toukokuussa ja sujui se mitä suuremman yksimielisyyden merkeissä. Samassa yhteydessä pidettiin Helsingissä, liiton toimiessa isäntänä Muurarien Skandinavisen rahaston vuosikokous.

Suomen Kirjatyöntekijäin liitto.

Yleiskatsaus.

Liiton toiminta v. 1938 aikana muodostui voimakkaaksi eteenpäin menoksi ja kaikin puolin tulosrikkaaksi. Kirjateollisuusosalalla vallitsi koko vuoden vilkkaat työmarkkinat siitä aiheutui välillisesti että työttömien määrä prosentuaalisesti laski tehden keskimäärin 2 %.

Kertomusvuoden toiminta liitossa ja sen eri osastoissa keskittyi huomattavalla tavalla työehtosopimusuudistuksiin, joita koskevat valmistelut eri puolilla maata aloitettiin jo kevättalvella. Sitä koskevat esitykset jätettiin asianomaisille työnantajaliitoille ja sopimussuhteessa oleville yksityisille työnantajille lokakuussa. Esityksien johdosta aiheutuneet työehtosopimusneuvottelut siirtyivät seuraavalle vuodelle.

Liiton jäsenistö.

Liiton jäsenmäärä osoitti tasaista nousua pitkin vuotta ja uusia jäseniä liittyi liittoon 851, mikä on tavallaan ennätysmäinen luku, sillä aikaisemmin ei näin runsasta uusien jäsenten mukaan tuloa yhtenä vuotena ole todettu. Liiton jäsenmäärä vuoden päättyessä oli 4,690 ja liiton jäsenosastojen lukumäärä oli 39.

Apurahoja.

Pääkaupungissa suoritettavaa jäsenhankintatyötä varten myönsi liitto Helsingin Kirjatyöntekijäin Yhdistykselle 7,000 mk, Turun Kirjatyöntekijäin Yhdistykselle valistustyöhön 1,000 mk ja Turun Litografien kerholle 200 mk kirjekurssia varten. HKY:n painajaosasto sai 2,000 mk osallistumista varten pohjoismaiseen painajakokoukseen. Liiton jäsenille myönnettiin runsaasti apurahoja osallistumista varten erilaisille kursseille koti- ja ulkomailla.

Liiton äänenkannattaja.

»Kirjatyö-Bokarbete» on ilmestynyt entiseen tapaan kaksi kertaa kuukaudessa ja jaettu liiton jäsenistölle. Painosmäärä on kasvanut jäsenmäärän kasvaessa.

Avustukset.

Avustuksia jakoi liitto jäsenilleen kertomusvuoden aikana n. 152,000 mk. Suurin avustusmuoto oli sairausavustus, johon käytettiin 112,000 mk.

Suomen Puutyöväen liitto.**Osastot ja jäsenmäärä.**

Uusia osastoja perustettiin kertomusvuoden aikana kaikkiaan 29. joista yksistään metsä- ja uiittotyöläisten keskuuteen 19. Kun vuoden ajalla 5 osastoa lopetti toimintansa, niin osastojen luku lisääntyi vain 24:llä, joten vuoden alussa ollut osastojen luku 131 kohosi vuoden päättyessä 155reen.

Liiton jäsenmäärä oli vuoden alussa 5,976 ja vuoden päättyessä 5,975, joten jäsenmäärä jäi jokseenkin ennalleen. Uusia jäseniä tosin liittyi vuoden ajalla huomattavan runsaasti, eli tarkemmin sanottuna 3,207, joten jäsenten »vuotamista» on pidettävä kohtuuttoman suurena.

Erinäisten syiden johdosta maksuista vapautettuja jäseniä oli prosenteissa laskettuna seuraavasti: työttömiä 6.6 %, sairaita 2.1 %, vapaajäseniä 2.6 %, asevelvollisia 2.5 % sekä erinäisten muiden syiden johdosta 0.6 %, eli maksuvapaita jäseniä liiton koko jäsenmäärästä yhteensä 14.4 %.

Palkkaliikkeet.

Osittain heikontuneesta työmarkkinatilanteesta johtuen ei palkkaliikkeitä ollut liiton toiminta-alueella yhtä runsaasti kuin esim. vuotta aikaisemmin. Myöskin vireillä olleissa palkkaliikkeissä ilmeni työläisten taholta huomattavassa määrin epäröintiä, joten useita palkkaliikkeitä tuloksettomina raukesi. Vuoden ajalla oli palkkaliikkeitä kaikkiaan 25, joista avoimia työtaisteluita vain 2. Palkkaliikkeet ilman työnseisausta käsittivät 217 työnantajaa ja 8,317 työläistä, joista järjestyneitä 2,126, sekä avoimet työtaistelut 19 työnantajaa ja 180 työläistä, joista järjestyneitä 80. Työtaisteluissa menetettiin yhteensä 6,455 työpäivää ja työpalkoissa noin 322,750 markkaa. Saavutetut palkkojen korotukset vaihtelivat 12—50 markan välillä työläistä ja viikkoa kohden, eli keskimäärin noin 27 mk. Palkkaliikkeiden avulla kohosivat palkat välittömästi 4,565 työläiselle, ollen näistä järjestyneitä 1,351. Työehto- ja palkkasopimuksia oli liiton toiminta-alueella vuoden päättyessä 19 eri paikkakunnalla voimassa kaik-

kiaan 27, käsittäen sopimukset 305 työnantajaa ja 3,088 työläistä, joista järjestyneitä 1,347.

Valistus- ja järjestämistyö.

Kertomusvuoden aikana uhrattiin liiton taholta entistä enemmän varoja ja voimia valistus- ja järjestämistyön suorittamiseen. Sen lisäksi, mitä liiton varsinaiset toimitsijat tässä suhteessa tekivät, työskenteli Paperiteollisuudentyöntekijäin liiton kanssa yhteisesti palkkaama järjestäjä tov. O. Karttaavi noin 8 kuukauden ajan suuremmilla puu- ja paperiteollisuuspaikkakunnilla eri puolilla maata. Samoin liiton yksistään palkkaamana järjestäjänä työskenteli noin 5 kuukauden ajan tov. Toivo Friman etupäässä Perä-Pohjolan metsä- ja uittotyöläisten keskuudessa.

Liiton elokuvakone oli myös ahkerasti vuoden ajalla käytännössä, noutten esitystilaisuuksien luku 41:een ja katsojain yhteinen lukumäärä 8,760:een.

»Palkkatyöläistä», jota lehteä lähetettiin edelleen vapaasti sitä haluaville liiton jäsenille, tilattiin suhteellisesti enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Liitto kustansi 12,000 kpl. suuruisen painoksen metsä-, uitto- ja sahattyöläisille osoitettua lentolehteä, jota vuoden varrella jaettiin mainittujen alojen työläisille kaikkialla maassa.

Avustustoiminta.

Liitto sekä työttömyyskassa suorittivat jäsenilleen eriluonteisina avustuksina kertomusvuoden ajalla seuraavat määrät:

Liiton avustuskassoista:

Työtaisteluavustusta	19,374: —	
Sairausavustusta	35,733: —	
Hautausavustusta	10,400: —	
Oikeusavustusta	2,027' 75	
Ylim. avustusta	2,365:—	69,899:75

Työttömyyskassasta:

Työttömyysavustusta	27,572: —	
Matka-avustusta	1,234:—	28,806: —
Yhteensä mk 98,705: 75		

Suomen Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto.

Kulunut toimintavuosi on ollut liitolle tasaista toiminnan aikaa. Erikoidusti on kuitenkin mainittava, että vuoden lopulla uusittiin työehtosopimus Työväen Kustannusliikkeiden Liiton kanssa ja sopimukseen saatiin nyt joitakin parannuksia edelliseen verrattuna.

Liittotoimikuntaan ovat kuuluneet: Eino Kilpi puheenjohtajana, Jussi Raitio varapuheenjohtajana, Atte Pohjanmaa sihteerinä ja Kalle Lehmus taloudenhoitajana sekä lisäksi Kalle Manninen ja Osvald Fager.

Liitto järjesti viime kesänä ruotsalaisten sos.-dem. lehtimiesten retkeilyn maassamme ja se onnistui erinomaisesti. Retkeilijät osallistuivat retken päätyttyä liiton 30-vuotisjuhlaan, joka pidettiin Helsingissä.

Työttömyys- ja sairausavustuksia ei kuluneena vuonna jaettu.

SAK:n valtuustossa on liittoa edustanut Eino Kilpi, varamiehenään Atte Pohjanmaa.

Liiton jäsenmäärä oli vuoden lopussa 68.

Liitto kustansi viime joulukuun »Työväen Joulualbumin», jonka tulot käytetään liiton jäsenten työttömyys-, sairaus- ja matka-apurahoiksi.

Suomen Kunnantyöntekijäin liitto.

Osastot ja jäsenmäärä.

Kertomusvuoden aikana perustettiin 7 varsinaista uutta osastoa. Sen lisäksi yksi osasto, Turun Raitiotiealaisten yhdistys, liittyi vuoden alusta liittoon. Toisaalta Kotkan Nupukivityöntekijäin a.o. yhtyi Kotkan Kunnantyöntekijäin ammattiosastoon, joten osastojen luku kasvoi kertomusvuonna 7:llä. Vuoden päättyessä oli liitossa 40 osastoa ja neljä osastojen muodostamaa keskusjärjestöä, nim. Helsingissä kaksi sekä Tampereella ja Turussa yksi.

Uusia jäseniä liittyi vuoden kuluessa 1,921 ja erosi 611, nettolisäys siis 1,310. Liiton jäsenmäärä oli vuoden lopussa 5,411 eli n. 32 % suurempi kuin v. 1937 päättyessä.

Työehtosopimukset ja palkkaliiketoiminta.

Voimassaolevista työehtosopimuksista jatkuivat *Kotkan* ja *Tampereen* kunnantyöntekijäin sekä *Helsingin* nuohoojain osastojen sopimukset irtisanomatta, kun sitävastoin *Rantaperkiön* sekatyöväen ammattiosaston sopimus, jolla on järjestetty Tampereen kaupungin palveluksessa olevien Hatanpään kartanon maatyöläisten työehdot, irtisanottiin osaston toimesta elokuussa. Käytyjen neuvottelujen jälkeen saatiin lokakuussa hyväksytyksi uusi sopimus, jolla parannettiin jossain määrin siihen sisältyviä palkka- ja muita työehtomääräyksiä.

Vuoden aikana saatiin vahvistetuksi entisten lisäksi vain yksi työehtosopimus, nim. *Lauritsalan* kunnantyöntekijäin osaston ja kauppalan välillä. *Oulun* kaupunginvaltuusto, muuten ensimmäisenä porvarillisenemistöisenä kuntana, hyväksyi tosin helmikuussa työehtosopimuksen tekemisen Oulun kunnantyöntekijäin osaston ja kaupungin kesken, mutta eräitten porvarivaltuutettujen valitettua päätöksestä maaherralle ja sen jälkeen korkeimmalle hallinto-oikeudelle, ei sopimus ole voinut tulla vielä käytäntöön.

Lahden kunnantyöntekijäin työehtosopimus, jonka kaupunginvaltuusto edellisen vuoden joulukuussa hyväksyi, viipyi myös valituksen johdosta ylemmissä oikeusasteissa.

Palkankorotusesityksiä jätti liitto ja osastot kuntien hallintoelimille yhteensä 20. Useimmat näistä johtivat myönteiseen tulokseen ilman välittömiä neuvotteluja. Kolmessa tapauksessa ratkaisu siirtyi seuraavalle vuodelle ja vain yhteen esitykseen tuli täysin kielteinen vastaus.

Ensimmäisen kerran liiton toiminta-aikana syntyi 30/6 työtaistelu *Jyväskylässä*, kun kaupunginvaltuuston kokoomus- ja ikl-jäsenet vastustivat kunnantyöntekijäin palkkojen vähäistäkin korottamista. Kuusi viikkoa kestäneen lakon jälkeen valtuusto myönsi 175,000 mk työntekijäin palkkojen korottamista varten kulumassa olleen vuoden ajaksi. Kun vielä oli neuvottelemalla saatu takeita palkkojen alimmista nousuista, päätti osasto 18/8 pitämässään kokouksessa lopettaa lakon. Palkat kohosivat 50 p a 1 mk 50 p tunnilta.

Liiton palkkaliiketoiminnan tuloksena kohosivat palkat n. 9,000 kunnan-työläiselle ja alemmalle toimenhaltijalle yhteensä 14 milj. mk vuotta kohden laskettuna.

Valistustyö.

Marraskuun 20 p:stä alkaen on liiton palvelukseen otettu järjestäjä, jonka tehtävänä on lähinnä ollut käydä osastoissa valistus- ja järjestämistyötä suorittamassa sekä tarvittaessa avustaa liiton sihteeriä tämän tehtävissä.

Kirjallista valistustyötä on tehostettu mm. siten, että Palkkatyöläisessä on julkaistu kuukausittain liiton erikoissivu, johon on pyritty saamaan kirjoituksia osastojen toiminnasta ja yleensä kunnantyöntekijäin ammattiyhdistystoiminnan erikoiskysymyksistä. Ruotsinkielisille jäsenille on edelleen jaettu 550 kpl. kerran kuussa ilmestyvää Kommunalarbetaren-aikakauslehteä, jota Ruotsin Kunnantyöntekijäin liitto julkaisee.

Valistustoiminnan kannalta oli myös merkittävä liiton retkeilypäivien järjestäminen helluntaipäyhinä Helsingissä. Niille osallistui yli 300 vieraspaikkakuntalaista. Liiton aloitteesta järjestettiin myös juhannuksen aikana liiton jäsenille matka Tukholmaan, jolla oli mukana 25 henkilöä.

Avustustoiminta.

Liiton avustustoiminta muodostui kertomusvuonna melko huomattavaksi, sillä sääntömääräisiä sairausavustuksia maksettiin jäsenille 42,419: — ja työtaisteluvavustusta 27,957: —, hautausavustusta jäsenten omaisille 12,000: —, työttömyysavustusta liiton työttömyyskassan osakkaille 28,713: — ja samaten matka-avustusta 72: — eli yhteensä erilaisia avustuksia 111,161: —.

Suomen Elintarvetyöläisten liitto.

Osastot ja jäsenmäärä.

Liiton osastojen luku oli vuoden 1938 alussa 50 ja vuoden lopussa 64. Uusia osastoja perustettiin 12 ja vanhoja nukuksissa olleita osastoja herätettiin toimintaan 2. Jäseniä oli vuoden alussa 2,552, joista miehiä 948 ja naisia 1,604 ja vuoden lopussa 3,140. Näistä oli miehiä 1,130 ja naisia 2,010. Jäsenmäärän lisäys oli vuoden kuluessa 588, eli 23 %.

Palkkaliikkeet ja työehtosopimukset.

Liiton piiriin kuuluvilla työaloilla oli kuluneena vuonna edelleen runsaasti palkkaliikkeitä, ollen niitä yhteensä 49, jotka koskivat n. 2,550 työläistä. Työehtosopimuksia sekä palkkasopimuksia uusittiin ja tehtiin 39. Näistä oli uusia 17. Tehdyt sopimukset koskivat: leipomo-, mylly-, ravintola-, juomateollisuus- ja makkaratyöalan työläisiä usealla eri paikkakunnalla maassa. Täten tuli työehtosopimusten sekä palkkasopimusten kautta palkat kohoamaan n. 1,300 työläiselle keskimäärin 10 %:lla. Ja lisäksi saatiin palkankorotusesitysten kautta palkkoja kohoamaan eri puolilla maata n. 1,200 työläiselle keskimäärin 50 pennillä tunnissa.

Kaikki kuluneena vuonna vireille pannut palkkaliikkeet saatiin selvitettyksi neuvottelutietä.

Jo edellisen vuoden joulukuun alussa alkanut Helsingin Meijeriliikkeen leipomotyöläisten lakko jatkui vielä kuluneen vuoden kesäkuun 29 päivään saakka, jolloin se liiton ja SAK:n toimesta katsottiin parhaaksi lopettaa, kun ensin oli yritetty saada neuvotteluja aikaan Helsingin Meijeriliikkeen johdon kanssa kirjallisen sopimuksen aikaansaamisesta valtion välitysmiehen välityksellä. Mutta liikkeen pääjohto, Voinvientiliike Valio, joka k.o. liikkeen omistaa, kieltäytyi ryhtymästä asian johdosta neuvotteluihin. Kun lakossa olleille työläisille oli saatu järjestetyksi kaikille työtä, niin lakko sitten liiton puolesta lopetettiin, sillä liitto oli käytännöllisestikin lakkoa hoitanut koko lakkoajan. Ammattiyhdistyksen kokous sitten puolestaan hyväksyi liiton ja SAK:n toimenpiteet asiassa.

Työehtosopimuksia oli liiton alaisilla järjestöillä voimassa vuoden lopussa 66. Näiden sopimusten alaisena työskenteli n. 4,000 työläistä.

Valistamis- ja järjestämistyötä

harjoitettiin liiton piiriin kuuluvien työläisten keskuudessa enemmän kuin muina edellisinä vuosina. Liitolla oli alkupuolella vuotta neljän kuukauden aikana järjestäjä ja sitten taas lokakuun alusta alkaen hän jatkoi toimintaansa. Järjestäjä on tehnyt matkoja kautta maan kaikille niille paikkakunnille, joissa liitolla on ollut osastoja toiminnassa tai joille paikkakunnille on nähty mahdollisuuksia perustaa liiton osasto. Lisäksi on liiton sihteeri muiden töidensä ohella ollut matkoilla eri paikkakunnilla palkka- y.m. asiain takia. Kirjallista valistustyötä on tehty kiertokirjeiden ja »Palkkatyöläisen» välityksellä. Marraskuun valistusviikon »Palkkatyöläisen» numeron kustannettiin liiton puolesta erikoinen sivu, missä käsiteltiin liiton piiriin kuuluvain työläisten palkka- ja työasioita.

Avustustoiminta.

Liiton puolesta maksettiin avustuksia kuluneen vuoden aikana seuraavasti: Työttömyysavustusta 1,506, sairausavustusta 12,403, hautausavustusta 3,600, oikeusavustusta 3,717: 15 ja työtaisteluvavustusta 39,637: 75. Yhteensä mk 60,863: 90.

Suomen Merimies-Unioni.

Jäsenistö.

Huonontuneet työmarkkinat eivät ole vastaavasti vaikuttaneet jäsenistöön, vaan on Unionin jäsenmäärä edelleen noussut. Uusia jäseniä liittyi v. 1938 yhteensä 2,303, vastaten 2,422 vuotta aikaisemmin ja 1,544 vuonna 1936. Jäsenmäärän absoluuttinen lisäys oli kuitenkin vain 524, sillä ammatista jäi pois suurin osa siihen vuoden kuluessa tulleista. Kun laivoissa olevista miehistöön kuuluvista käytännöllisesti katsoen melkein kaikki kuuluvat Unioniin, lukuunottamatta huonommin järjestynyttä naispuolista keittiöväkeä, niin ei ammatissa pysyvistä kukaan ole eronnut Unionista.

Unionin jäsenmäärä on viime vuosina vaihdellut seuraavasti: 1935 1,345, v. 1936 2,209, v. 1937 3,308 ja v. 1938 3,832. Kun monet laivat purjehtivat vain ulkomaisten satamien välillä tai muuten ovat pitkillä matkoilla niin mikäli sellaisilla laivoilla ei ole omaa asiamiestä, jää monille pitkäaikaisia jäsenmaksurästejä, jonka vuoksi sellaiset jäsenet eivät tule ollenkaan tilastoon. Tällaisia jäseniä on aina n. 500. Kun hekin maksavat

aina jäsenmaksunsa:; niin on todellinen jäsenmäärä jonkun verran suurempi kuin tilasto osoittaa. Ulkomaanliikenteen konevoimaisten laivojen miesten järjestyneisyys on n. 95 %.

Palkkaliikkeet.

Kun syksyllä 1937 laivanvarustajani kanssa tehdyssä palkkasopimuksessa nimenomaan määrättiin, että sopimus koski ainoastaan palkkoja, niin keuhvällä 1938 esitettiin laivanvarustajille vaatimus työajan lyhentämisestä ja eräistä muistakin korjauksista työoloihin. Huhtikuun lopulla ryhdyttiin vaatimuksista neuvottelemaan valtion työriitojen sovittelijan välityksellä. Laivanvarustajain taholta koetettiin selittää Unionin vaatimuksia voimassa olevan sopimuksen rikkomiseksi, mutta sellaiseen tulkintaan ei edes välitysmies yhtynyt. Lopulta päästiin sopimukseen siitä, että työaika laivan satamassa ollessa lyhennetään vähintään y_2 tunnilla, ja juhla-aattoina 4 tunnilla sekä keittiöväen työaika 10 tuntiin, kun se ennen oli 12 tuntia, ja keittiöväen matkustajalaivoilla merellä oltaessa 12 tuntiin, kun se ennen on ollut rajaton. Samoin saatiin vapaa-aika asuntojen puhdistamista varten ja määrättyksi ylityökorvaus n.s. satamatuhkan poistamisesta.

Elokuun lopulla ryhdyttiin taas neuvottelemaan uudesta sopimuksesta, koska entinen sopimus päättyi elokuun 31 päivänä. Rahtimarkkinain huonontumisesta johtui, että palkankorotusvaatimuksista täytyi luopua, mutta sen sijaan saatiin uuteen sopimukseen muita parannuksia. Miehistön työaika satamassa lyheni edelleen y_2 tunnilla eli 8 tuntiin vuorokaudessa, päivämiesten työaika määrättiin myös merellä 8 tunniksi vuorokaudessa, korvaus sairausajalta (korkeintaan 6 viikkoa), sopimuksen vastaisesta erottamisesta palkan lisäksi 30 mk päivässä kaupungissa ja maaseudulla 25 mk päivää kohti, keittiöväelle rahtilaivoilla korvaus tilapäisistä matkustajista, miehistölle makuupatjat ja tyynyt j.n.e. Sopimus on voimassa vuoden.

Turun seudun rannikkolaivoilla saatiin palkat nousemaan 100 mk kuukaudessa. Myös Tampereen vesistöalueella saatiin palkkoja nousemaan, vaikka O/Y Näsin kohdalla jouduttiin lakkoon muutamaksi päiväksi. Valtion välitysmiehen ehdotuksen pohjalla lakko lopetettiin ja saivat miehet palkan myös lakon ajalta. Palkkaliike Viipurin rannikkoseudun matkustajaliikenteessä johti sopimukseen, jonka mukaan palkat nousivat keskim. 150 markalla kuukautta kohti. Paraisten Kalkkivuori O/Y:n laivoilla olevien palkat saatiin myös neuvotteluilla nousemaan keskim. 100—200 markalla kuukaudessa. Eräissä tapauksissa oli nousu 50 mk, mutta eräissä taas jopa 300 mk.

Yleistä.

Unionin välityksellä toimitettiin merimiehille v. 1938 kuluessa erinäisinä korvauksina yli 65,000 mk.

Espanjan lasten ja merimiesten leskien avustamiseen on Unioni v. 1938 käyttänyt yli 18,000 mk.

Suullisesta valistustyöstä ovat huolehtineet pääasiassa asiamiehet ja toimitsijat. Asiamiehiä on ollut 18 kotimaan ja 3 ulkomaan satamassa. Kotimaassa oli 6 vakinaisella palkalla olevaa asiamiestä. Lisäksi on ollut asiamiehiä n. 100 laivalla. Kirjallinen valistustyö on edelleen tapahtunut »Merimies—Sjömannen»-nimisen lehden kautta, joka suomen- ja ruotsinkielisenä on ilmestynyt kerran joka kuukausi 24-sivuisena tai suurempana.

Suomen Kuljetustyöntekijäin Liitto.

Osastot ja jäsenmäärä.

Osastoja oli liitossa vuoden alussa 42 ja vuoden lopussa 52, joten uusia osastoja on vuoden aikana perustettu 10.

Jäsenmäärä vaihteli vuosineljänneksittäin herkästi työsuhdanteiden mukaisesti osoittaen laskua kahden neljänneksen aikana. Vuoden päättyessä jäsenmäärä kuitenkin kohosi. Vuoden alussa oli jäsenmäärä 4,192 ja vuoden päättyessä 4,558. Vuoden aikana liittyi uusia jäseniä kaikkiaan 2,340, joka ei kuitenkaan merkinnyt jäsenmäärän kasvamiselle muuta kuin 366 jäsentä, joten suurin osa liittyneistä on vain käynyt jäsenyydessä ja jättänyt jäsenvelvollisuutensa suorittamatta.

Avustukset.

Sääntömääräisiä sairausavustuksia on suoritettu 56 jäsenelle yhteensä 7,607:50 ja hautausavustuksia 20, yhteensä 7,100:—.

Taisteluvastuksia on suoritettu kaikkiaan mk 6,559: 50.

Palkkaliikkeet.

Lukuunottamatta pienempiä palkankorotusesityksiä on liitolla ollut palkkaliikkeitä kaikkiaan 23, joista avoimeen taisteluun kehittyi vain 3 ja niiden lisäksi Tampereen kuorma-autoilijoiden palkkaliike, joka yhdistyi rakennustyöläisten palkkaliikkeeseen ja sen mukana lakkoon, sekä Vaasan satamatyöläisten palkkaliike, joka esitysvaiheessa provosoitiin korpilakkoon. Palkkaliikkeet tuottivat korotuksia palkkoihin 5—20 % välillä ja korotuksiin osallistui noin 4,000 työntekijää.

Työehtosopimuksia on voimassa kaikkiaan 6 ja niiden alaisissa töissä työskentelee noin 400 työntekijää. Kirjallisia maksulupauksia on kaikkiaan 8 ja muut palkankorotukset perustuvat lupauksiin, jotka ovat työehtosopimuksen luontoisia.

Valistustyö.

Ammattiyhdistysväen äänenkannattaja Palkkatyöläinen on lähetetty liiton kustannuksella kaikille sitä haluaville jäsenille. Lisäksi on käytetty liiton julkaisemia lentolehtisiä.

Ruotsinkielisille jäsenille on toimitettu Arbetarbladetin ammatillista numeroa kerran kuukaudessa. Lisäksi on Ruotsin Kuljetustyöntekijäin liitto lahjoittanut liitolle 150 kpl. julkaisuaan. Nämä on toimitettu ruotsinkielisille osastoille jäsenille jaettavaksi.

Suullisessa valistustyössä on liiton taloudenhoitaja Fr. Hiilos käyttänyt suurimman osan työajastaan ja samalla toiminut liiton kiertävänä järjestäjänä. Liitto on myöskin osallistunut Helsingissä toimineen paikallisjärjestäjän palkkaamiseen. Mainittuna paikallisjärjestäjänä on toiminut F. Koskinen ja on häntä vuoden aikana käytetty muillakin paikkakunnilla m.m. Turussa ja Porvoossa. Lisäksi on liiton sihteeri tehnyt paljon matkoja valistustyötä varten, joskin huomattava osa hänen työstään on muodostunut palkkaliikkeiden hoitamiseksi.

Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto.

Vuosi 1938 oli liitolla ensimmäinen toimintavuosi ja tämä huomioonottaen voidaan kertomusvuoden tuloksiin olla suurin piirtein tyytyväisiä.

Vuoden alussa oli liiton jäsenmäärä 1,395 ja vuoden lopulla 1,569, joten jäsenmäärän lisäys on vuoden aikana ollut 174. Uusia jäseniä on vuoden aikana liittynyt kaikkiaan 826. N.s. »läpijuoksevia» jäseniä on siis ollut tavattoman runsaasti.

Uusia osastoja perustettiin vuoden aikana 4, nim. Turkuun, Korkeakoskelle, Orivedelle ja Nokialle, ollen toiminnassa olevien osastojen lukumäärä vuoden lopulla 24.

Työolot.

Työtilanne nahka-, jalkine- ja kumiteollisuuden alalla on kertomusvuoden aikana kuten muutamina edellisinäkin vuosina ollut melko hyvä, mitään varsinaista työttömyyttä ei ole esiintynyt, lukuunottamatta sesongin taitekohtia, jolloin työtilanne on aina hiljaisempi, mutta tämä on tavallinen ilmiö n.s. hyvinäkin vuosina.

Palkkaliikkeet.

Palkkaliikkeitä on vuodenaikana ollut vireillä kaikkiaan 14 joista 11 on johtanut kirjalliseen joko työehto- tai palkkasopimukseen. Kolmessa tapauksessa oli tyydyttävä vain suulliseen lupaukseen.

Sopimuksien avulla saadut palkankorotukset ovat olleet hyvin erilaiset, mutta keskimääräisenä palkankorotuksena voitaneen pitää 10 %. Sopimukset koskevat kaikkiaan noin 1,400 työntekijää.

Lisäksi on vielä syytä mainita, että liitto on nyt onnistunut solmiamaan sopimuksia myöskin eräissä kenkätehtaissa, joissa edellisinä vuosina ei minkäänlaisia sopimuksia ole hyväksytty.

Valistustyö.

Valistus- ja järjestäytymistyöhön on koetettu kiinnittää huomiota siinä määrin kuin olosuhteet ovat myöten antaneet. Kun liiton taloudellinen asema on toistaiseksi pysynyt hyvin heikkona, on valistus- samoin kuin muussakin järjestely- ja kurssitoiminnassa täytynyt tehdä tuntuja rajoituksia. Valistustyö on pääasiassa rajoittunut liiton toimitsijan osastoissa käynteihin ja puhetilaisuuksiin. Osastojen kanssa on yhdessä toimien koetettu löytää menettelytapoja jäsenjoukon lisäämiseksi ja ennenkaikkea siihen miten jäsenistö saataisiin liitossa vakiintumaan.

Osastojen järjestämiä valistustilaisuuksia on koetettu tukea sikäli kuin siihen on mahdollisuuksia ollut.

Palkkatyöläinen on lähetetty vapaasti kaikille liiton jäsenille samoin Sivistysliiton julkaisemaa Työläisopiskelijaa yksi kappale kaikille osastoille. SAK:n viime syksynä järjestämille kursseille asetettiin jäsenten haettavaksi kaksi 500 mk suuruisia apurahaa, mutta apuraha-anomuksia saapui kuitenkin vain yksi, jolle apuraha myöskin myönnettiin.

Avustukset.

Avustuksia on kuluneen vuoden aikana myönnetty seuraavasti: työtaisteluavustuksia 28,444: 30, sairausavustuksia 8,950: —, hautausavustusta 1,800: — ja muita avustuksia 690: — eli yhteensä 40,284: 30.

Suomen Vaatetustyöläisten Liitto.

Yleistä.

Vuotena 1937 syyskuulla pidetyn perustavan kokouksen päätöksen mukaan alkoi liiton toiminta 1 p:nä tammikuuta 1938. Tämä ensimmäinen toimintavuosi jälleen syntyneestä omasta liitosta vaatetustyöläisten keskuuteen on osoittanut sen, että päätös oli hyvin tarkoituksen mukainen.

Työmarkkinani tila tehdastuotannon alalla ei kertomuskaudella ollut yhtä suotuisa kuin edellisellä vuotena. Siinä oli havaittavissa huomattavaa heikentymistä. Mutta sitä vastoin miesten tilatuntyöntekijöistä oli monin paikoin kysyntääkin.

Palkkaliikkeet ja työehtosopimukset.

Palkkaliikkeitä oli liitolla kertomuskaudella 12, jakautuen 5:lle eri paikkakunnalle, päättyen kaikki työläisten voittoon. Tulokset käsittivät molemmin puoliset kirjalliset palkka- ja työehtosopimukset, työpalkkojen kohotessa 10—20 %:lla. Ainoastaan kahdessa tapauksessa tarvittiin yhden viikon kestänyt lakko, jotka käsittivät yhteensä 25 työnantajaa ja 376 työläistä. Kirjallisia palkka- ja työehtosopimuksia oli kertomusvuoden lopussa liiton valvottavina 17.

Osastot ja jäsenluku.

Kertomuskauden alussa oli osastoja 22. Uusia osastoja perustettiin 5. Toimintansa lopetti 3. Liiton jäsenluku kertomuskauden alussa oli 2,099. Uusia jäseniä liittyi vuoden ajalla 715. Kuoleman kautta erosi 9 ja jäsenmaksujen laiminlyönnin takia 985. Liiton jäsenluku vuoden lopussa oli 1,820, joista naisia 1,397 ja miehiä 423.

Valistus- ja järjestämistyö.

Ammattiyhdistysväen äänenkannattaja »Palkkatyöläinen» on lähetetty maksuvapaasti kaikille liiton jäsenille.

Liiton siht. A. J. Luostarinen on kertomusvuodella tehnyt liiton toimialueella puhuja- ja järjestelymatkoja yht. 57 matkapäivää.

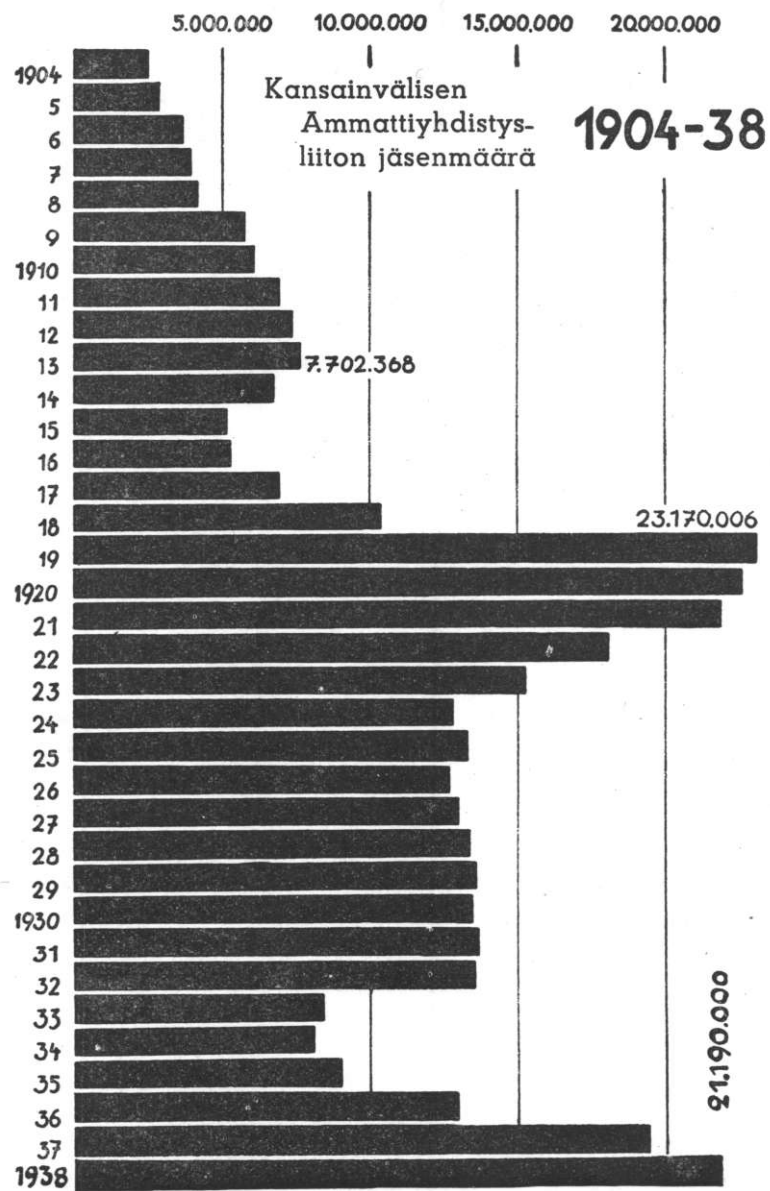
S. Ammattiyhdistysten Keskusliiton järjestämille Ammattiyhdistystiedon opastuskurssien osaa-ottaneille liiton jäsenille myönnettiin 2 apurahaa.

Avustustoiminta.

Kertomuskaudella on liiton varoista maksettu jäsenille erilaisina avustuksina seuraavat määrät:

Oikeusavustusta . . . i	mk	1,103;
Työtaisteluvastusta »		105
Sairausavustusta »		5,899
Hautausavustusta »		2,900
Pakolaisavustusta »		500
Yhteensä mk		10,507:

IX. Tilasto-osasto.

Liittojen jäsenluku vv. 1930—1938.

Liiton nimi	Jäsenluku vuoden päätyessä								Lisäys tai vähennys v. 1937 verraten	Lisäys tai vähennys v. 1937 verraten %
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	
Työläisliitto	8,403	2,817	1,161	1,353	2,362	3,071	2,284	243	479	+ 236
Liiketoimintajien liitto	2,375	2,230	2,185	2,210	2,515	3,007	3,528	4,177	4,817	+ 640
Kutomaateollisuustyöväen liitto	1,448	1,351	1,310	1,402	2,228	2,777	3,503	5,798	4,912	+ 886
Paperteollisuustyöntek. l. ...	1,382	1,142	1,035	1,049	1,165	1,083	1,346	1,874	1,891	+ 17
Jalometallityöntekijäiliitto ...	285	252	211	254	263	273	278	342	371	+ 29
Lasiteollisuustyöväen liitto ...	218	148	290	281	403	431	616	695	756	+ 61
Rautatieläisten liitto	856	763	720	747	1,209	1,345	1,533	2,024	2,282	+ 258
Metallityöväen liitto	—	3,198	3,002	3,167	4,005	5,516	8,104	12,332	12,411	+ 79
Rakennustyöläisten liitto	—	1,820	1,787	1,966	2,844	3,370	4,773	6,744	8,703	+ 1,959
Muurarien liitto	—	851	680	681	850	1,570	1,830	2,300	2,663	+ 363
Kirjatyöntekijäin liitto	—	3,372	3,311	3,327	3,392	4,006	3,827	4,161	4,690	+ 529
Puutyöväenliitto	—	1,376	1,611	1,606	2,797	3,145	4,179	5,976	5,975	+ 1
Sos.-dem. Sanomalehtimiesl. ...	—	70	70	60	65	65	65	71	68	+ 3
Kunnantyöntekijäin liitto	—	—	617	901	1,024	1,852	2,551	4,101	5,411	+ 1,310
Elintarvetoimintajien liitto	—	—	940	843	1,079	1,303	1,946	2,552	3,140	+ 588
Merimies-Unioni	—	—	—	—	959	1,069	2,209	3,308	3,832	+ 524
Kuljetustyöntekijäin liitto	—	—	—	—	—	—	1,953	4,192	4,558	+ 366
Nahka-, Jalkine- ja Kumiit. l. ...	—	—	—	—	—	—	—	1,395	1,569	+ 174
Vaatetustyöläisten liitto	—	—	—	—	—	—	—	2,099	1,820	+ 279
Yhteensä	14,967	19,390	18,930	19,847	27,160	33,883	44,525	64,384	70,348	+ 5,964
										+ 9

Liittojen jäsenluku neljännesvuosittain v. 1938.

Liiton nimi	I neljännes			II neljännes			III neljännes			IV neljännes		
	Miehiä	Naisia	Yht.	Miehiä	Naisia	Yht.	Miehiä	Naisia	Yht.	Miehiä	Naisia	Yht.
Työläisliitto	146	143	289	172	143	315	160	138	298	356	123	479
Liiketyöntekijäin liitto	2,107	2,193	4,300	2,093	2,207	4,300	1,973	2,327	4,300	2,340	2,477	4,817
Kutomateoll.työväen liitto	1,438	4,112	5,550	1,377	3,993	5,370	1,295	3,679	4,974	1,301	3,611	4,912
Paperiteoll. työnt. liitto	1,517	436	1,953	1,516	420	1,936	1,486	403	1,889	1,464	427	1,891
Jalometallityönt. liitto	281	64	345	292	62	354	253	105	358	261	110	371
Lasiteoll.työväen liitto	562	193	755	522	226	748	517	162	679	589	167	756
Rautateoll.työväen liitto	1,754	45	1,799	1,877	31	1,908	1,967	40	**2,007	2,252	30	2,282
Metallityöväen liitto	12,058	654	12,712	11,961	624	12,585	11,747	547	12,294	11,759	632	12,411
Rakennustyöläisten liitto	6,576	293	6,869	7,234	309	7,543	7,326	309	**7,635	8,318	385	8,703
Muurarien liitto	2,300	—	2,300	2,326	—	2,326	2,430	—	2,430	2,663	—	2,663
Kirjatyöntekijäin liitto	2,704	1,574	4,278	1,601	2,766	4,367	2,751	1,659	4,410	2,864	1,826	4,690
Puutyöväen liitto	5,466	739	6,205	5,210	720	5,930	5,257	681	5,938	5,326	649	5,975
Sanomalehtimies liitto	64	4	68	64	4	68	64	4	68	64	4	68
Kunnantyöntekijäin liitto	3,645	1,055	4,700	3,775	1,329	5,104	3,911	1,363	5,274	4,026	1,385	5,411
Elintarvike- ja elintarvike- liitto	1,018	1,745	2,763	1,750	1,015	2,765	996	1,774	2,770	1,130	2,010	3,140
Merimies-Unioni	3,198	132	3,330	3,269	136	3,405	3,671	139	3,810	3,711	121	3,832
Kuljetustyöntekijäin liitto	3,648	177	3,825	3,848	199	4,047	3,621	226	3,847	4,272	286	4,558
Nahka-, jalkine- ja kumit. liitto	849	637	1,486	808	629	1,437	762	598	1,360	876	693	1,569
Vaatetustöyöläisten liitto	302	1,727	2,029	299	1,573	1,872	308	1,549	1,857	423	1,397	1,820
Yhteensä	49,633	15,923	65,556	49,994	16,386	66,380	50,495	15,703	66,198	53,995	16,353	70,348

*) helmik. lopussa.

**) elok. —, —

Liittojen maksavat ja vapautetut jäsenet v. 1938.

L i i t t o	Maksavia jäseniä			Vapautettuja jäseniä						
	I lk.	II lk.	III lk.	Yhteensä	Työttöm.	Sairaus	Vapaaajäs.	Sotap.	Muu syy	Yhteensä
Työläisliitto	234	220	—	454	17	4	6	2	1	30
Liiketoimintajien liitto	659	1,458	2,490	4,607	24	62	52	56	16	210
Kutomateoll. työväen liitto	443	669	3,331	4,443	102	133	80	42	112	469
Paperiteoll. työnt. liitto	415	771	412	1,598	117	54	157	34	6	368
Jalometallityönt. liitto	137	90	107	334	1	14	13	11	1	40
Lasteoll. työväen liitto	364	110	191	665	8	27	20	11	2	68
Rautatieväestön liitto	571	865	704	2,140	5	13	100	15	9	142
Metallityöväen liitto	7,806	—	3,489	11,295	192	212	379	301	32	1,116
Rakennustyöväestön liitto	3,034	3,432	617	7,083	1,184	119	182	125	10	1,620
Muurarien liitto	2,113	285	—	2,398	1,276	25	173	18	10	1,502
Kirjatyöntekijäin liitto	1,628	897	1,189	3,714	91	206	293	103	283	976
Puutyöväen liitto	1,714	—	3,635	5,349	1,209	211	160	178	21	1,779
Sanomalehtimiesliitto	64	—	—	64	—	—	4	—	—	4
Kunnantöytäjäin liitto	1,226	1,732	2,058	5,016	233	93	42	26	1	395
Elintarvikeväestön liitto	433	512	2,067	3,012	30	29	39	26	4	128
Merimies-Unioni	1,131	346	1,365	2,842	756	63	1	144	26	990
Kuljetustyöntekijäin liitto	2,174	—	699	2,873	772	80	42	53	750	1,697
Nahka-, Jalkine- ja Kumi- liitto	84	381	723	1,188	234	39	8	24	—	305
Vaatetustyöväestön liitto	359	428	934	1,721	615	46	30	2	—	693
Yhteensä	24,589	12,196	24,011	60,796	6,866	1,430	1,781	1,171	1,284	12,532

Huomautus: Selitysteksti vuosikirjan sivulla 30—31.

Tietoja SAK:oon kuuluvien liittojen työttömyys-

Liiton nimi	Kassan osakasten lukumäärä	T u l o t			
		Osakas- maksaja	Valtiolta	Korkoja	Yhteensä
		mk	mk	mk	mk
Liiketyöntekij. liitto ...	4,431	42,368: 50	4,886: —	3,998: 40	51,252: 90
Kutomateoll. työv. liitto	4,912	50,796: 90	701: 20	8,999: 50	60,497: 60
Paperiteoll. työnt. liitto	1,891	23,980: —	7,050: 15	3,130: —	34,160: 15
Metallityöväen liitto	3,050	144,524: 60	16,232: 95	5,696: 90	166,454: 45
Rakennustyöläist. liitto	8,703	170,941: 60	35,942: 95	10,238: —	217,122: 55
Kirjatyöntekij. liitto ...	4,690	135,684: 30	27,822: 75	12,632: 15	176,139: 20
Puutyöväen liitto	5,975	110,490: 95	33,715: 60	5,876: 15	150,082: 70
Kunnantyönt. liitto	5,411	107,775: 60	10,895: 15	5,118: 80	123,789: 55
Yhteensä	39,0631	786,562: 45	137,246: 75	55,689: 90	979,499: 10
Edell. vuonna	48,936	745,865: 20	93,504: 30	37,391: 90	876,761: 40

Liittojen jäsenistön jakautuminen sukupuolen mukaan v. 1938.

Liiton nimi	miehiä	%	naisia	%	Yhteensä
Työläisliitto	356	74	123	26	479
Liiketyöntekijäin liitto	2,340	49	2,477	51	4,817
Kutomateollisuustyöväen liitto	1,301	26	3,611	74	4,912
Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto	1,464	77	427	23	1,891
Jalometallityöntekijäin liitto	261	70	110	30	371
Lasiteollisuustyöväen liitto	589	78	167	22	756
Rautatieläisten liitto	2,252	99	30	1	2,282
Metallityöväen liitto	11,759	95	652	5	12,411
Rakennustyöläisten liitto	8,318	96	385	4	8,703
Muurarien liitto	2,663	100	—	—	2,663
Kirjatyöntekijäin liitto	2,864	61	1,826	39	4,690
Puutyöväen liitto	5,326	89	649	11	5,975
Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto	64	94	4	6	68
Kunnantyöntekijäin liitto	4,026	26	1,385	74	5,411
Elintarvetyöläisten liitto	1,130	36	2,010	64	3,140
Merimies-Unioni	3,711	97	121	3	3,832
Kuljetustyöntekijäin liitto	4,272	94	286	6	4,558
Nahka-, Jalkine- ja Kumityöv. liitto..	876	56	693	44	1,569
Vaatetustyöläisten liitto	423	23	1,397	77	1,820
Yhteensä	53,995	77	16,353	23	70,348

ja matka-apukassojen varojen hoidosta v. 1938«

M e n o t				Varat	Velat	
Työttöm.- avustusta	Matka- avustusta	Hoitokus- tann. y.m. menoja	Yhteensä	Yhteensä	Velkoja	Puhdas omaisuus
mk	mk	mk	mk	mk	mk	mk
3,184: — 1,787: 70 16,825: — 32,460: — 63,483: 50 10,639: 50 27,572: — 28,713: —	7,500: 50 621: — 2,182: 50 1,514: — 450: — 1,234: — 72: —	13,965: — 23,994: 20 5,657: 50 48,286: 15 19,530: — 78,629: 85 31,542: 25 20,815: —	24,649: 50 25,781: 90 23,103: 50 82,928: 65 84,527: 50 89,719: 35 60,348: 25 49,600: —	156,919: 22 265,682: 10 90,776: 75 192,362: 40 394,713: 95 399,937: 85 239,475: 60 190,239: 90	300: — 140,398: 80	156,919: 22 265,682: 10 90,776: 75 192,362: 40 394,413: 95 399,937: 85 99,076: 80 190,239: 90
184,664: 70	13,574: —	242,419: 95	440,658: 65	1,930,107: 77	140,698: 80	1,789,408: 97
132,758: —	8,991: —	182,289: 95	324,038: 95	1,396,134: 82	67,264: 35	1,338,668: 97

Liittojen maksamat avustukset vv. 1930—1938.

Avustuksen laatu	1938	Yhteensä vv. 1930—38
Työttömyys- ja matka-av	202,692: 45	4,492,391: 78
Sairausavustusta	450,764: 25	2,736,028: 95
Hautausavustusta	159,665: —	926,961: 14
Oikeusavustusta	45,709: 05	211,490: 18
Työtaisteluvuustusta	206,290: 55	3,198,929: 05
Muita avustuksia	17,255: 15	627,663: 40
Yhteensä	1,082,376: 45	12,193,464: 51

SAK:n jäsenliittojen maksamat avustukset v. 1938.

Liiton nimi.	Työttömyys- kassan va- roista	L i i t o n v a r o i s t a					Avustuksia yhteensä
		Työtaistelun- avustusta	Sairaus- avustusta	Hautaus- avustusta	Oikeus- avustusta	Muita avustuk- sia	
Työläisliitto	*)1,144: 25	—	3,853: 50	1,400: —	128: —	—	6,525: 75
Liiketyöntekijäin liitto	10,684: 50	—	27,653: —	5,600: —	—	4,034: 75	47,972: 25
Kutomateoll. työvään liitto	1,787: 70	492: —	27,229: —	2,575: —	1,801: —	—	33,884: 70
Paperiteoll. työntekij. liitto	17,446: —	—	21,488: —	4,750: —	—	—	43,684: —
Jalometallityöntekij. liitto	815: —	—	3,220: —	500: —	—	—	4,535: —
Lasiteollisuustyövään liitto	—	2,544: —	—	900: —	—	2,779: 40	6,223: 40
Rautatieväest. liitto	*)988: 50	—	23,648: 75	18,700: —	—	1,000: —	44,337: 25
Metallityövään liitto	34,642: 50	2,387: —	49,272: —	45,400: —	3,826: —	—	135,527: 50
Rakennustyöläisten liitto	64,997: 50	39,796: 50	33,049: 50	11,925: —	16,731: —	—	166,499: 50
Muurarien liitto	—	22,969: —	34,293: —	11,815: —	2,855: —	5,000: —	76,932: —
Kirjatyöntekijäin liitto	11,089: 50	15,120: —	114,046: —	18,500: —	200: —	—	158,955: 50
Puutyövään liitto	28,806: —	19,374: —	35,733: —	10,400: —	395: 90	2,365: —	97,073: 90
Sanomalehtimiesliitto	—	—	—	—	—	—	—
Kunnantyöntekij. liitto	28,785: —	27,957: —	42,419: —	12,000: —	2,080: —	—	113,241: —
Elintarvetyöläisten liitto	*)1,506: —	39,637: 75	12,403: —	3,600: —	3,717: 15	—	60,863: 90
Merimies-Unioni	—	—	—	—	10,463: —	—	10,463: —
Kuljetustyöntekijäin liitto	—	7,064: —	7,607: 50	7,100: —	—	—	21,771: 50
Nahka-, Jalkine- ja Kumiit. liit.	—	28,844: 30	8,950: —	1,600: —	1,106: —	—	40,500: 30
Vaatetustyöläisten liitto	—	105: —	5,899: —	2,900: —	2,406: —	2,076: —	13,386: —
Yhteensä	202,692: 45	206,290: 55	450,764: 25	159,665: —	45,709: 05	17,255: 15	1,082,376: 45

*) Liiton varoista.

Liittojen ja SAK:n keskeiset tilitykset v. 1938.

Liitto	Jäsen- veroa	Palkka- työl.	Kirj. ja toim. välineistä	Ilm. y.m. sekal.	Avust. tshekkil. espanjal.	Kurssi	Lainoja	Liitot suo- rittaneet yhteensä	Sekal.	Lakko- avust.	SAK suo- rittanut yhteensä
Elintarvet. ...	30,367: 05	23,970: 25	4,977: 50	555: —	1,000: —	200: —	—	61,069: 80	—	5,000: —	5,000: —
Jalometallit. .	5,432: 85	3,028: 75	—	520: —	—	—	—	8,981: 60	—	—	—
Kirjatyönt. ..	56,035: 80	200: —	—	150: —	2,500: —	200: —	—	59,085: 80	150: —	2,216: —	2,366: —
Kulj. työnt. ..	49,806: 50	52,078: —	7,571: 75	690: —	2,000: —	400: —	—	112,546: 25	—	1,004: 50	1,004: 50
Kunnant.	68,933: 25	54,741: 75	7,545: —	921: 25	7,000: —	600: —	—	139,741: 25	—	4,043: 25	4,043: 25
Kutomat. ...	47,696: 15	58,561: 25	1,957: 90	940: —	—	200: —	—	109,355: 30	—	—	—
Lasityöv.	10,510: 35	8,695: —	1,825: 80	695: —	1,000: —	—	—	22,726: 15	—	712: —	712: —
Liiketyönt. ...	51,344: 45	2,555: —	1,191: 65	640: —	4,034: 75	400: —	—	60,165: 85	400: —	—	400: —
Merimies.	45,356: 90	425: —	675: —	1,836: 50	—	200: —	—	48,493: 40	350: —	—	350: —
Metalit.	181,511: 25	128,625: 25	11,166: 20	3,222: 50	5,000: —	600: —	—	330,125: 20	—	1,193: 50	1,193: 50
Muurarien. ...	40,797: 75	31,608: 75	969: 70	845: —	5,000: —	—	—	79,221: 20	—	11,467: —	11,467: —
Nahka.	14,203: 65	14,391: —	1,637: 10	5,877: 25	—	—	—	36,109: —	31,886: 50	13,704: —	45,590: 50
Paperit.	23,844: 60	25,688: —	2,597: 50	3,778: 50	500: —	—	24,160: 05	80,568: 65	10,026: 40	—	10,026: 40
Puutyöv.	66,182: 40	73,358: 75	10,884: 90	5,945: 15	1,000: —	200: —	93,470: —	251,041: 20	39,190: 25	4,834: 50	44,024: 75
Rakennus. ...	113,047: 20	82,546: 75	13,590: 10	542: 50	2,000: —	—	—	211,726: 55	—	19,549: 50	19,549: 50
Rautat.	29,790: 70	17,757: 25	2,491: 70	13,529: —	1,000: —	—	—	64,568: 65	—	—	—
Sanomal.	1,497: 60	—	—	650: —	—	—	—	2,147: 60	350: —	—	350: —
Työläis.	4,621: 35	3,487: 25	1,467: 30	30,894: 45	—	—	35,000: —	75,470: 35	17,572: —	—	17,572: —
Vaatetus.	19,219: 40	15,057: 25	3,390: 65	1,655: —	500: —	—	—	39,822: 30	16,103: —	—	16,103: —
Yhteensä mk	860,199: 20	596,775: 25	73,939: 75	73,887: 10	32,534: 75	3,000: —	152,630: 05	1,792,966: 10	116,028: 15	63,724: 25	179,752: 40

Palkkaliikkeet v. 1938.

Liitto	Palkkaliikkeitä kaikkiaan	Avoimia taisteluita	Tuloksellisia palkkaliikkeitä	Ilman tuloksia	Työntekijöiden lukumäärä	Työnantajain lukumäärä	Huomautuksia
Työläisliitto	3	—	3	—	320	90	
Liiketyöntekijäin liitto	40	—	40	—	4,100	50	
Kutomateollis. työväen liitto	12	—	12	—	7,500	12	
Paperiteollis. työntek. liitto	4	—	4	—	4,250	4	
Jalometallityöntekijäin liitto	1	—	—	1	700	—	Esitys maatakasitt. sopimuks.
Lasiteollis. työväen liitto	3	1	3	—	300	14	
Rautatieläisten liitto.....	10	—	10	—	4,000	1	Konepajal. palkkaliikk. v. 1937 tulokset saavutett. vasta v. 1938.
Metallityöväen liitto	63	4	60	3	17,000	447	3 lakkoa ja 1 saarto
Rakennustyöläisten liitto	83	14	79	4	25,000	—	
Muurarien liitto	7	1	7	—	3,450	—	Maaseutuhinnoittelu laskettu yhdeksi palkkaliikkeeksi
Kirjatyöntekijäin liitto.....	6	1	5	1	50	6	Maatakasitt. työehtosopimukset irtisanottiin vuoden lopulla, mutta käsittely siirtyi seuraavalle vuodelle.
Puutyöväen liitto	25	2	13	10	8,500	236	1 saarto, joka jatk. seur. v.
Sanomalehtimies liitto	1	—	1	—	70	15	
Kunnantyöntekijäin liitto	20	1	16	1	10,800	20	3 palkkal. ratk. siirt. seur. v.
Elintarvetyöläisten liitto	49	1	48	1	2,550	80	
Merimies-Unioni	5	1	5	—	4,400	90	
Kuljetustyöntekijäin liitto	23	7	20	3	4,000	160	
Nahka-,Jalkine-ja Kumiit. liitto ..	14	3	14	—	1,260	430	
Vaatetustyöläisten liitto	12	2	12	—	2,600	154	
Yhteensä	381	38	352	24	100,850	1,809	

V. 1938 voimassaolleet kirjallisesti sovitut palka- ja työehdot.

L i i t t o	Sopim. jatkuu tai uusittiin	Uusia so- pimuksia tehtiin	Sopimuk- sia yh- teensä	Sopim. alaisia työnteki- jöitä	Niistä järjesty- neitä	Sopim. alaisia työnanta- jia	Huomautuksia
Työläsliitto	—	2	2	235	93	92	Työehtosopimuksia
Liiketyöntekijäin liitto	40	20	60	5,977	3,586	60	Työehtosopimuksia
Lasiteoll. työväen liitto	1	—	1	50	31	12	Palkkasitoumus
Metallityöväen liitto	—	—	24	3,700	2,000	—	11 sopimusta, 18 sitoumusta
Rakennustyöläisten liitto	—	—	60	14,000	6,000	—	40 sopimusta, 20 hinnoittelua
Muurarien liitto	6	—	6	1,650	1,500	—	2 sopimusta, 4 hinnoittelua
Kirjatyöntekijäin liitto	26	—	26	5,000	4,300	—	4 maatakasitt. sopimusta
Puutyöväen liitto	—	—	27	3,100	1,350	305	22 sopimusta, 5 sitoumusta
Sanomalehtimiesliitto	1	—	1	68	68	15	Maatakasittävä sopimus
Kunnantyöntekijäin liitto	4	1	5	860	780	14	Työehtosopimuksia
Elintarvetyöläisten liitto	49	17	66	4,000	1,750	103	Työehtosopimuksia
Merimies-Unioni	1	1	2	4,400	3,600	90	Palkkasopimuksia
Kuljetustyöntekijäin liitto	—	—	9	470	300	42	Työehto- ja palkkasopim.
Nahka-, jalkine- ja kumit. liitto ..	—	—	14	1,500	550	450	Työehtosopimuksia
Vaatetustyöläisten liitto	—	—	17	3,200	1,500	380	Työehtosopimuksia
Yhteensä	—	—	320	48,210	27,408	1,563	

Osastot ja niiden toiminta v. 1938.

Liiton nimi	Osastojen lukumäärä	Osaston kokouksia	Tällöin merkittiin pöytäkirjaan pykälää	Toimikunnan kokouksia	Tällöin merkittiin pöytäkirjaan pykälää	Agit. kokouksia ja valistusjuhlia	Niihin osallistui	Jäsenmaksujen kantajia	Osastolla oli työpaikkajärjestöjä	Niillä kokouksia
Työläisliitto	16	87	678	84	424	10	1,097	21	—	—
Liiketyöntekijäin liitto	110	386	3,193	365	2,219	44	4,352	152	—	—
Kutomateollisuustyöväen liitto	27	210	1,816	270	1,534	66	13,347	517	14	28
Paperiteollisuustyöntekijäin liitto	36	197	1,637	214	1,203	60	11,498	120	1	—
Jalometallityöntekijäin liitto	6	43	296	41	253	5	300	28	—	—
Lasiteollisuustyöväen liitto	10	64	490	82	434	16	2,003	35	9	3
Rautatieväen liitto	21	103	857	124	678	4	330	104	—	—
Metallityöväen liitto	88	466	3,969	764	4,466	82	17,127	478	23	98
Rakennustyöläisten liitto	136	1,111	8,679	1,129	5,612	129	21,785	315	10	49
Muurarien liitto	40	316	2,353	233	1,300	9	1,545	53	—	—
Kirjatyöntekijäin liitto	39	144	1,263	210	1,459	31	2,947	182	19	46
Puutyöväen liitto	155	679	4,968	700	3,823	107	16,366	349	17	24
Sos. dem. Sanomalehtim. liitto*	39	310	3,169	501	3,387	26	5,527	134	13	24
Kunnantyöntekijäin liitto	64	426	2,979	315	1,671	38	4,836	160	6	28
Elintarvetyöläisten liitto	52	248	1,981	295	1,768	67	10,529	211	—	—
Kuljetustyöntekijäin liitto	24	197	1,300	159	836	13	2,330	61	3	11
Nahka-, jalk. ja Kumi. liitto	24	181	1,451	197	983	26	2,821	63	12	56
Vaateustyöläisten liitto	887	5,168	41,079	5,683	32,050	733	118,740	2,983	127	367
Yhteensä										

*) Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitolla ja Merimies-Unionilla ei ole paikallisia osastoja.

Tietoja ammatillisten paikallisjärjestöjen toiminnasta v. 1938.

Paikkakunta	Osastoja	Jäsenmäärä	Kokoustoiminta				Yleisiä valistus-tilaisuuksia	Niissä osanottajia	Opintokerhoja	Niissä opiskelijoita
			Työvaliok.		Edustajisto					
			Kokouksia	Merkitty pöytäkirj. pykälä	Kokouksia	Merkitty pöytäkirj. pykälä				
Enso	7	369	12	102	3	33	6	4,000	1	12
Forssa	3	550	3	5	8	44	—	—	—	—
Hanko	5	450	5	27	5	27	3	800	—	—
Helsinki	71	15,740	23	324	2	42	11	5,000	2	30
Hyvinkää	9	442	3	24	15	111	3	640	2	32
Hämeenlinna	9	514	16	69	8	72	4	2,500	2	25
Imatra	12	729	—	—	—	—	—	—	—	—
Joensuu	8	200	2	5	4	28	—	—	—	—
Jyväskylä	19	1,546	22	114	2	24	7	7,800	1	16
Karhula	5	602	5	13	18	138	2	900	1	20
Kemi	11	696	14	118	2	23	3	860	1	18
Kerava	4	216	9	49	—	—	1	220	1	12
Kokkola	5	100	—	—	—	—	—	—	—	—
Kotka	21	2,850	18	175	2	33	16	6,000	1	35
Kuopio	16	513	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuusankoski-Voikka ..	8	347	—	—	6	57	3	489	—	—
Lahti	14	928	29	271	2	25	—	—	2	23
Lappeenranta	14	618	—	—	5	32	4	1,150	—	—
Lohja	16	803	12	86	2	24	4	800	1	16
Mikkeli	7	363	—	—	—	—	—	—	—	—
Nokia	3	148	—	—	13	80	2	700	1	15
Oulu	17	1,251	34	182	3	38	14	8,000	1	22
Pietarsaari	9	859	7	46	3	30	12	2,570	—	—
Pori	14	1,840	10	84	3	40	5	2,200	1	18
Rauma	9	588	20	112	4	51	9	1,907	—	—
Riihimäki	4	352	17	140	2	20	3	518	1	12
Salo	6	479	—	—	26	153	5	775	—	—
Savonlinna	5	176	—	—	—	—	—	—	—	—
Seinäjoki	6	158	29	241	4	30	2	56	1	10
Sortavala	7	134	—	—	10	87	3	325	—	—
Tampere	40	4,464	26	307	4	40	8	5,000	2	27
Turku	44	7,000	22	153	2	34	15	16,180	—	—
Uusikaupunki	5	181	4	21	1	13	1	200	1	5
Vaasa	16	911	35	209	2	23	4	1,000	1	5
Varkaus	8	464	8	46	4	8	8	2,020	—	—
Viipuri	27	3,015	11	104	2	32	4	6,000	1	8
Äänekoski	9	540	—	—	—	—	—	—	—	—
	493	51,136	396	3,027	169	1,455	162	78,610	24	361

Liite.

Pöytäkirja Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton (SAK) r.y. Valtuuston sääntömääräisestä kokouksesta, joka pidettiin 8. päivänä toukokuuta 1938 Helsingin Työväentalon E-salissa.

Kokouksen puheenjohtajina toimivat SAK:n puheenjohtaja *Eero A. Vuori* ja varapuheenjohtajana *Väinö V. Salovaara*. Pöytäkirjaa pitivät SAK:n sihteerit *E. K. Louhikko* ja *Aku Sumu*.

Kokouksen alkutoimet.

Kokous aloitettiin laulamalla Työväen Marssista 1. ja 4. säkeistöt.

SAK:n puheenjohtaja *Eero A. Vuori* avasi kokouksen, luoden avauspuheessaan katsauksen talouselämän ja poliittisen tilanteen yleiseen kehitykseen SAK:n Valtuuston viime joulukuussa pidetyn kokouksen jälkeisenä aikana.

Toimitettiin Valtuuston kokouksen laillisuuden toteaminen ja Valtuuston jäsenten nimenhuuto, jolloin todettiin 34 Valtuuston jäsenen olevan saapuvilla. Lisäksi oli saapuvilla lukuisa joukko ammattiyhdistysväkeä: SAK:n Työvaliokunnan jäseniä, liittojen toimitsijoita ja toimikuntien jäseniä.

Työvaliokunnan puolesta ilmoitettiin kokoukselle tässä yhteydessä, että SAK:oon on kuluvan vuoden alusta alkaen hyväksytty jäseniksi kaksi uutta liittoa, nimittäin Suomen Vaatetustyöläisten liitto ja Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liitto, jotka perustettiin jo viime syksynä, mutta aloittivat itsenäisen toimintansa vasta kuluvan vuoden alussa. Täten on Valtuuston edustus Työläisintön sekä näitten uusien liittojen osalta jaettu Työläisliiton v. 1937 viimeisen neljänneksen jäsenmäärän perusteella sen mukaan kuin nämä jäsenet sijoittuivat uusiin liittoihin. Työläisliiton jäsenmäärä v. 1937 lopussa oli 3,737, josta Vaatetustyöläisten liittoon siirtyi 2,099, Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liittoon 1,395 ja Työläisliittoon jäi 243. Näitten jäsenmäärien perusteella on Vaatetustyöläisten liitolle laskettu kaksi edustajaa, Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liitolle yksi ja Työläisliitolle yksi edustaja Valtuustossa, minkä Työvaliokunta esitti kokouksen vahvistettavaksi.

Edustus Valtuustossa mainittujen uusien liittojen ja Työläisliiton osalta vahvistettiin Työvaliokunnan esityksen mukaisesti.

Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Valtuuston jäsenet *J. Karvinen* ja *O. Saarinen*.

Toimintakertomus.

Esiteltiin käsiteltäväksi SAK:n Vuosikirja v. 1937.

Työvaliokunta-otsakkeen kohdalla todettiin, että Työvaliokunnan jäsen *K.-A. Fagerholmin* nimi on jäänyt Työvaliokunnan jäsenluettelosta pois, joten Valtuuston pöytäkirjaan päätettiin merkitä täydennys tältä osalta.

Edustajakokous-kappaleen kohdalla huomautti I. K. Björk, että, edustajakokouksen jälkeen sattui tapaus, joka vaikutti hyvin ikävältä ja jätti epämiellyttävän vaikutelman. Elintarvetyöläisten liiton eräänä edustajana SAK:n edustajakokouksessa ollut O. Mätinki käytti kokouksessa muutamia puheenvuoroja, joissa arvosteli m.m. sen liikkeen eräitä toimenpiteitä, jossa hän oli palveluksessa. Nämä puheenvuorot olivat jotakin tietä menneet vääristeltyinä liikkeen johdon tietoon ja seurauksena oli O. Mätingin erottaminen työstä. Kun tapaukseen puututtiin liiton ja SAK:n taholta pontevasti antaen siitä asianmukaiset tiedot, totesi liike saaneensa väriä tietoja Mätingin käyttämistä puheenvuoroista. Ei ole tietoa siitä mitä tietä nämä perättömät tiedot Mätingin puheenvuoroista olivat liikkeen tietoon menneet, mutta joka tapauksessa juttu oli valitettava.

SAK:n entinen puheenjohtaja Edv. Huttunen selosti sitä selvittelyä, mikä SAK:n osalta käytiin Mätingin asiassa. Koko tapaus oli hyvin valitettava ja kun liikkeen taholla oli todettu, että sen saamat tiedot olivat olleet vääristeltyjä, ilmoitettiin, että Mätingin erottaminen on peruutettu ja häntä pyydettiin ilmoittautumaan takaisin työhön. Mätinki ei tosin palannut takaisin vaan hankki muualta työpaikan itselleen. Työvaliokunnan osalta asia siis selvitettiin ja Mätingille saatiin oikeutta, mitä hän ei kuitenkaan enää halunnut käyttää.

Keskustelu tämän kappaleen kohdalla merkittiin todeten, että SAK:n Työvaliokunta oli asiassa tehnyt voitavansa.

Valistustyötä koskevassa luvussa huomautti kappaleen »suullinen valistustyö» kohdalla Ojala, että järjestäjien olisi syytä tutustua liittojen kiertokirjeisiin, jotta ei kävisi niinkuin kävi erälle järjestäjälle Säynätsalossa. Hän oli näet antanut Puutyöväen liiton osastolle, häneltä asiaa tiedusteltaessa, luvan toimittaa äänestyksen edustajakokousta varten työpaikoilla, vaikka liiton kiertokirjeessä oli nimenomaan sanottu, että äänestys on toimittava osaston kokouksessa.

Edv. Huttunen huomautti, että mainitunlainen äänestysasia olisi pitänyt olla selvä järjestäjälle ilman kiertokirjeen lukemistakin, ja kun hän on mennyt antamaan moisen luvan äänestyksen toimittamiseen, on sellainen menettely hutiloimista.

Keskustelu merkittiin.

Ruotsinkielinen sihteeristö-kappaleen kohdalla lausui Välläri toivomuksen, että SAK:n ruotsinkielinen sihteeristö lähettäisi myöskin liitoille kaikki kiertokirjeensä nähtäväksi.

Toivomus merkittiin.

Vuosikirjan tilasto-osaston sopimustilaston osalta tiedusteli N. Välläri mikä on tilastoa valmisteltaessa pidetty rajana sopimuksen ja sitoumuksen välillä, joita kumpiakin esiintyy tilastossa ja m.m. merimiesten palkkaliikkeen tulos on merkitty sitoumuksella vahvistetuksi.

SAK:n puheenjohtaja E. A. Vuori huomautti, että merimiesten viime syksyn palkkaliikkeen tulos on muodollisesti ja juriidisesti epämääräinen. Valtion työriitojen sovittelijan hallussa olevan neuvottelupöytäkirjan, jolla palkkaliikkeen saavutukset vahvistettiin, sitovaisuus on ehkä epämääräinen. Sitä on pidettävä pikemmin sitoumuksena kuin sopimuksena.

Edv. Huttunen huomautti, että Merimies-Unionin palkkaliikkeitten kirjallisesti vahvistetut tulokset ovat sitoumuksia s.o. työnantajain yksipuolisesti vahvistamia palkkahinnoitteluja, eivätkä sopimuksia, jotka vahvistetaan molemmin puolisella allekirjoituksella olemaan voimassa ja sitomaan kumpaakin asiapuolta. Tämän mukaisesti on myöskin Unionin saavutukset oikein merkitty sitoumuksina tilastoon.

B. Airola huomautti, että Kuljetustyöntekijäin liiton kaikki kirjallisesti

vahvistetut »paperit» ovat tämän mukaisesti työehtosopimuksia eikä palkkasopimuksia, kuten erheellisesti on tilastoon ilmoitettu.

Keskustelu tilastojen osalta merkittiin.

SAK:n Vuosikirja 1937 oli loppuun käsitelty ja Valtuuston kokous päätti yksimielisesti suositaa toimintakertomusta SAK:n edustajakokouksen hyväksyttäväksi.

Toimintaselostus.

Työjärjestyksen mukaisesti otettiin käsiteltäväksi kuluvan vuoden toimintaselostus. Selostuksen esitti puheenjohtaja *E. A. Vuori*.

Toimintaselostuksen johdosta käytti *N. Välläri* puheenvuoron kosketellen siinä Merimies-Unionin kuluvan kevään palkkaliikettä. Huomautti, että huolimatta laivanvarustajain selityksestä ja tulkinnasta, jonka mukaan viime syksynä tehty neuvottelupöytäkirja estäisi Unionia ryhtymästä mihinkään toimenpiteisiin merimiesten palkka- ja työehtojen parantamiseksi ennen syyskuun 1 päivää 1938, teki Unioni esityksen ulkomaanlaivaliikenteen konevoimaisten alusten merimiesten työajan lyhentämisestä aluksen satamassa ollessa sekä eräistä muista työjärjestelyistä. Tämä esitys koski siis vain työaikaa sekä työjärjestelyjä eikä palkkoja, jotka oli määritelty neuvottelupöytäkirjassa. Selosti lähemmin Unionin laivanvarustajille jättämää esitystä. SAK:n Työvaliokunta asettui merimiesten palkkaliikettä käsitellessään liian muodolliselle kannalle, haluten tässä sovelluttaa sitä palkkaliikkeitten tavallista käsittelyjärjestystä, että ensin jätetään työnantajalle esitys, johon odotetaan vastausta. Sitten pitemmän ajan kuluttua ellei tulosta esityksestä ole, jätetään uusi esitys, johon sisällytetään uhka vaatimus, ja vasta ellei sekään johda mihinkään tuloksiin, ruvetaan päättämään taistelutoimenpiteistä. Tällainen menettely, joka on käytännössä muilla aloilla, ei kuitenkaan sovi merimiehille. Siellä täytyy toimia nopeasti ellei esitystietä päästä tulokseen ja Unionin johdon täytyy jo ennakolta saada itselleen valtuudet ryhtyä taistelutoimiin ellei muuten tulokseen päästä. SAK:ssa sensijaan Työvaliokunta piti asiaa pöydällä ja avoimena, päättämättä taisteluluvasta puoleen tai toiseen.

Puheenjohtaja *E. A. Vuori* huomautti Vällärin puheenvuoron johdosta, että kysymys merimiesten palkkaliikkeen käsittelyjärjestyksestä on merkitykseltään laajakantoisempi ammattiyhdistysliikkeemme elimille, koska sillä on merkitystä yleiselle käytännölle näissä asioissa. Työvaliokunta ei merimiesten palkkaliikkeen käsittelyssä yrittänytkaan noudattaa aivan tavallista käsittelyjärjestystä sekä sääntöjen tavallisia määräyksiä, jotka muihin aloihin nähden ovat monimutkaisia ja aikaa vieviä vaan oli valmis jouduttamaan asian käsittelyä. Tätä osoittaa osaltaan se kirjeenvaihtokin, joka Unionin ja SAK:n välillä asiassa käytiin. Selosti lähemmin SAK:n Työvaliokunnan nimissä Unionille lähetetyt kirjeet palkkaliikkeen johdosta. Asia oli siis avoimena, mutta tästä huolimatta Unioni oli lähettänyt saartojulistuksen, jonka mukaan saarron ilmeisesti piti alkaa huhtikuun 21 päivänä, koska sitten saatiin sanomalehdistä lukea Unionin julistus saarron siirtymisestä alkavaksi huhtikuun 27 päivänä. Sekä saartojulistus ja myöskin saartoperuutus oli täten annettu ilman SAK:n lupaa. Voidaan väitellä siitä miten Unionin palkkaliikkeitä on hoidettava ja SAK:n Työvaliokunta ymmärtää hyvin, että merimiesalan palkkaliikkeitten käsittelyssä eivät kaikki ne määräykset sovellu, joita on noudatettava muista palkkaliikkeissä. Mutta toisaalta on huomattava, että SAK:n Työvaliokunta ei lähde antamaan millekään liitolle mitään ennakkovaltuuksia taistelun julistamiseen ennen kuin Työvaliokunnan tiedossa on se lopullinen tilanne ja siinä

vaikuttavat tekijät, jotka ovat olemassa silloin, kun neuvottelut ovat lopullisesti katkenneet ja ajautuneet umpikujaan. SAK:n Työvaliokunta ei ole mikään kankeasti liikuteltava elin, vaan se on kokoonpantui liittojen toimitsijoita, jotka ovat kaikki samassa talossa, niin että Työvaliokunnan kokous voidaan järjestää parissa tunnissa, mikäli asia sitä vaatii. Näin onkin menetelty eräissä kiireellisissä tapauksissa. Tämän voi Merimies-Unionikin huomioida.

N. Välläri mainitsi, että palkkaliikkeen kautta ei pyritty palkkoja muuttamaan, vaan ainoastaan työaikaa. Ja vaikka tämä lyheni, niin samat työt on kuitenkin tehtävä vaikka vain lyhyempänä aikana. Huomautti, että sanomalehdissä julkaistu saartoperuutus saattaa johtaa väärinkäsityksiin, sillä saartokäskyä ei oltu annettu, vaan ainoastaan selvittely menettelystä, jolloin siinä oli mainittu päivämäärä 21 huhtikuuta, ja selvyyden vuoksi täytyi tämä sitten lykätä.

L. Metsämäki huomautti, että Välläri oli itse henkilökohtaisesti saapuvilla ensimmäisessä Työvaliokunnan kokouksessa selvittämässä palkkaliikettä ja hän toi sieltä suoraan tiedon Työvaliokunnan päätöksestä Unionille. Kun Työvaliokunnan kirjelmä tuli, selvisikin, että sen päätös asiassa oli toisenlainen kuin mitä Välläri oli ilmoittanut. Unionin hallitus ei ole halunnut synnyttää ristiriitaa SAK:n kanssa.

Asiassa käyttivät vielä puheenvuoroja *Airola, Salovaara, Kankaanpää, Vuori* ja *Nurminen*, korostaen puheenvuoroissaan pääasiassa niitä näkökohtia, joita oli edellä esitetty. Tämän jälkeen keskustelu julistettiin kysymyksen osalta päättyneeksi ja merkittiin, tekemättä mitään päätöstä asiassa.

Keskustelua kuluva vuoden toimintaselostuksen johdosta jatkettiin, jolloin *T. E. Laakso* puheenvuorossaan mainitsi, että 29 päivänä huhtikuuta ilmestyneessä Palkkatyöläisessä oli julkaistuna kolme julistusta, joista yksi oli Metallityöväen liiton liittovaltuuston julkilausuma. Näiden julistusten otsikot oli esim. päivälehtiin verrattuna, ladotettu liian pienellä kirjaimella. Palkkatyöläisen olisi kiinnitettävä enemmän huomiota julistusten julkaisemiseen. Huomautti myöskin Palkkatyöläisen epäsäännöllisestä saapumisesta, jota voi sattua vanhoille jäsenille, jotka ovat vuosikautia asuneet samassa paikassa. Valituksia tässä suhteessa esiintyy siksi paljon, että olisi tutkittava missä vika on.

I. Saksman ja *J. Pukander* yhtyi Laakson esittämiin ajatuksiin.

E. K. Louhikko huomautti, että Palkkatyöläisen toimitustavassa on sanan paljon puutteellisuksia ja parantamisen varaa, mutta sitä arvosteltaessa on muistettava, että lehdellä ei ole vielä kukaan toimittajaa, joka olisi kaikilta muilta töiltä rauhoitettu yksinomaan lehteä varten. Lehti toimitetaan SAK:n toimistossa sihteerien siitä huolehtiessa riippuen siitä kummalla sattuu olemaan kullakin hetkellä enemmän aikaa sen toimittamiseen muitten töittensä ohessa. Otsikkokirjainten suuruus tai pienuus on enemmänkin makuasia, josta ei kannata liikaa kiistellä. Palkkatyöläinen pienikokoisena lehtenä ei luonnollisestikaan voi käyttää niin suuria kirjasinlajeja kuin päivälehdet. Mitä tulee lehden lähettämiseen ja saapumiseen jäsenille, niin siinä asiassa esiintyy tosiaankin paljon valituksia. Mutta vika ja virhe saattaa olla monella taholla. Liitot poistavat itse rästiläisensä ja tällöin kun kortteja parin viikon sisällä kuljetetaan edestakaisin, ~~saattaa~~ tulla osoitteisiin virheitä. Palkkatyöläisen konttori ei varsinaisesti huolehdi lehden postittamisesta, vaan sen tekee Kustannus Oy. Kansanvallan postitusosasto, joka siis lähinnä vastaa tehdyistä virheistä. Myöskin postilaitoksen osalta voi tulla virheitä ja hyvin usein on valituksen saapuessa todettu ainoana syynä lehden saapumattomuuteen olleen jäsenmaksujen rästiin jäämisen. SAK:ssa on ollut harkittavana m.m. oman osotekoneen hankkiminen, mutta tämä on siksi kallis juttu, että toistaiseksi ole ei voitu sellaista hankkia.

N. Välläri lausui toivomuksen, että Palkkatyöläisessä samoin kuin yleensä Työväen lehdistössä voimakkaammin reagoitaisiin kapitalististen piirien paniikkimieliä ja pulapsykoosia vastaan, jotta ei Työväen piireissä pääse syntymään tarpeetonta paniikkimieliä, jollainen taas vie pohjaa pois palkkaliikkeiltä sekä päinvastoin luo edellytyksiä työnantajain pyrki-
myksille päästä palkkojen alennuksiin.

Keskustelu toimintaselostuksen johdosta julistettiin päättyneeksi ja toimintaselostus sekä sen johdosta käyty keskustelu merkittiin.

Tilikertomukset.

Työjärjestyksen mukaisesti otettiin käsiteltäväksi tilikertomukset, jotka jaettiin kokouksessa.

SAK:n ja Palkkatyöläisen tilikertomusten sekä tilintarkastajain lausunnon johdosta käytettiin ainoastaan kaksi puheenvuoroa.

Tilintarkastaja */ Helo* korosti sitä, että SAK:n talous olisi pyrittävä entistä enemmän saamaan omavaraiseksi. Tosin SAK:n edustajakokous jo teki tähän suuntaan ohjaavan päätöksen koroittamalla jäsen veroja ja lisäksi tässä Valtuuston kokouksessa tulee vielä esille liittojen uusi sijoitus SAK:n maksuluokkiin, joka myöskin pieneltä osaltaan lisää SAK:n tuloja. Mutta SAK:n toiminta ja menot kasvavat myös jatkuvasti ja sen vuoksi on talouden omavaraistamiseen kiinnitettävä huomiota.

O. Suikkanen kannatti Helon esittämiä ajatuksia.

Valtuusto hyväksyi yksimielisesti tilintarkastajain lausunnon perusteella SAK:n ja Palkkatyöläisen tilinpäätökset vuodelta 1937 suositellen niitä edustajakokouksen hyväksyttäväksi.

Oy. Työväentalon tilinpäätös vuodelta 1937 päätettiin yksimielisesti ilman keskustelua hyväksyä esitetyn tilintarkastuslausunnon perusteella.

Liittyminen Työväen matkailuliittoon.

Otettiin käsiteltäväksi SAK:n liittyminen Työväen matkailuliittoon. Asiasta oli jaettu Valtuuston jäsenille kirjallinen alustus sekä Työväen matkailuliiton säännöt.

Syntyneessä keskustelussa kannatettiin yleensä kaikissa puheenvuoroissa SAK:n liittymistä Työväen matkailuliittoon, ainoastaan Elintarveteollisuuden liiton edustajat *I. K. Björk* ja *J. Ahmala* korostivat sitä, että kun ammattiliitoille on myöskin tullut esitys niiden liittymisestä matkailuliittoon ja kun eräät liitot jo ovat siinä suhteessa tehneet periaatteelliset päätöksetkin liittymisestä, tulee ammattiyhdistysliikkeen taholta tapahtumaan monenkertaista liittymistä, jos vielä lisäksi yksityisiä ammattiosastojaakin liittyy matkailuliittotöön.

Keskustelun päätyttyä Valtuusto päätti, että Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto (SAK) r.y. liittyy jäseneksi Työväen matkailuliittoon suorittaen kertakaikkisena liittymismaksuna 6,000 mk.

Eräs vierailu.

Kokoukseen saapui myöskin Ruotsin Paperiteollisuudentyöntekijäin Uiton taloudenhoitaja *Adiels*, joka erään neuvottelun johdosta oli käymässä Helsingissä. Puheenjohtaja *E. A. Vuori* lausui tov. Adielin tervetulleeksi Suomeen ja tähän Suomen ammattiyhdistysliikkeen hallintoelimen, Valtuuston kokoukseen.

Kokous tervehti tov. Adielia vilkain suosionosoituksin.

Tov. *Adiels* lausui tämän jälkeen puheenvuorossaan tervehdyksen Valtuuston kokoukselle Ruotsin Ammattijärjestön ja sen puheenjohtajan August Lindbergin, samoin kuin Ruotsin paperityöläisten ja omasta puolestaan. Toivoi menestystä kokouksen työlle samoin kuin niille neuvotteluille, joita varten hän on Suomeen saapunut.

Jäsenveroperusteet.

Työjärjestyksen mukaan otettiin käsiteltäväksi ehdotus uusiksi, liitoilta SAK:lle tulevien maksujen perusteiksi. Asiasta oli ennakolta jaettu Valtuuston jäsenille kirjallinen alustus.

Esityksen johdosta käytettiin m.m. seuraavat puheenvuorot:

Hj. Lappalainen: On oikein, että korostetaan keskusliiton omavaraiseksi saamista ja pyritään kohentamaan SAK:n taloutta. Mutta olisi tähän samaan pyrittävä myöskin liittojen osalta. Moneen liittoon nähden ollaan omavaraisuudesta vielä kaukana. SAK:n talouden parantamiseksi teki viime SAK:n edustajakokous merkittävän päätöksen korottaessaan jäsenveroja. Tämä tulee vaikuttamaan paljon, joskaan sen vaikutukset eivät vielä ole näkyvissä. Ei olisi lisättävä tällä kertaa enempää suolaa liittojen niskaan, vaan olisi säilytettävä jäsenmaksuluokitus ennallaan. Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto on tähänastisen luokituksen kannalla.

E. Syvänen: Huomautti, että Kuljetustyöntekijäin liitto nykyisin maksaa suhteellisesti enimminkin kaikista liitoista jäsenverotuloistaan veroa SAK:lle eli 18 %. Ellei joku liitto voi pitää korkeita jäsenmaksuja, niin ei liittoa saa siitä rangaista. Kuljetustyöntekijäin liiton osalta on lisäksi huomattava, että sen jäsenhankinta- ja jäsenmaksujen perimiskustannukset tulevat kalliimmiksi kuin monilla muilla liitoilla. Kuljetustyöntekijäin liitto tulee kyllä pyrkimään ensi edustajakokouksessaan jäsenmaksujensa korottamiseen ja toivottavasti siinä onnistuu, mutta nykyisillä jäsenmaksuilla ei esitetty maksuluokkasijoitus ole Kuljetustyöntekijäin liiton osalta oikeaan osunut. Kuljetustyöntekijäin liitto ehdottaakin, että tällä kertaa liiton mallemmat maksuluokat voitaisiin sijoittaa SAKm II maksuluokkaan.

V. Kataja: SAK:n edustajakokouksen päättämät koroitukset riittävät tällä kertaa toimenpiteiksi SAKm talouden parantamiseksi, joten luokitus olisi jätettävä ennalleen, jotta ei liikaa koeteltaisi liittojen kantokykyä.

E. Ojala: Erikoisesti Puutyöväen liitolle, jonka talous tunnetusti on heikko, merkitsee ehdotus tuntuvaa lisärasitusta. Edustajakokouksessa jo korotettiin veroja ja nyt esitetään luokitusta muutettavaksi. Esim. Puutyöväen liiton osalta tämä merkitsee yhdessä edustajakokouksen päättämän korotuksen kanssa n. 58 % lisämenoa liitolta SAK:lle, verrattuna aikaisempaan. Puutyöväen liitto esittää luokituksen pidettäväksi ennallaan.

J. Virtanen: Puutyöväen liiton III jäsenmaksuluokan siirtäminen SAKm I maksuluokkaan tietää liitolle huomattavaa lisämenoa kuten Ojala edellä osoitti. Luokitus olisikin pidettävä ennallaan.

Puheenjohtaja *E. A. Vuori:* Esityksellä jäsenmaksuluokituksen muuttamisesta on kaksi pyrkimystä. Toinen on pyrkimys SAK:n tulojen lisäämiseen ja talouden vakaannuttamiseen. Toinen pyrkimys on tasoittaa eräitä epäsuhteellisuuksia, joita ilmeni muutamien liittojen suorituksissa SAK:lle, johtuen näiden sijoituksista maksuluokissa. Tehtäessä tasoituksia näihin epätasaisuuksiin on lähdetty siitä periaatteesta, että alennuksiin ei lähdetä luokituksessa, vaan tasoitukset tehdään ylöspäin. Ei ole sanottu, että nyt esitetty luokitus on ehdottoman oikea, mutta mikään mahdoton juttu kantaa niille kuudelle liitolle, joiden osalta muutoksia on esitetty, ei uusi luokitus ole.

Vilkas: Liittojen olisi syytä itsensä tarkistaa jäsentensä sijoittumista maksuluokkiin, sillä tässä kohden ilmenee eri aloilla aivan luvattoman paljon väärinkäytöstä ja laiminlyöntiä. Tätä tietä jo yksistään voidaan saada liittojen taloudet aivan toisenlaiseen tilaan. Kannatti Työvaliokunnan esittämää luokitusta.

E. Aittola: On kohtuutonta, että yhdellä kertaa nostetaan veroja SAK:lle niin paljon kuin esityksen mukaan ne tulisivat nousemaan. Esim. Metallityöväen liitolle se merkitsisi n. 54 % lisämenoa.

J. Hakulinen: On ikävää kuulla täällä sellaista ruikuttelua, jota ilmenee eräitten liittojen taholta. SAK:n tilinpäätös osoittaa aivan jääväämättömästi, että SAK:n talous tarvitsee ehdottomasti kohentamista ja vakaannuttamista. Eräs toimenpide tähän suuntaan on juuri esitetty muutos liittojen luokitukseen.

J. Helo: SAK:n tilintarkastajat ovat jo pitkän aikaa olleet hyvin huolestuneita siitä, mihin joudutaan ellei SAK:n taloutta saada vakaannutettua. On myöskin ymmärrettävää, että liitot vastustavat esitystä, koska se merkitsee niille, siis näille kuudelle liitolle, lisämenoja. Mutta kyllä myöskin SAK:n osalta on kertakaikkiaan muutos saatava aikaan, sillä huono aika voi tulla milloin tahansa ja mihin silloin joudutaan, jos keskusjärjestön talous lepää hataralla pohjalla. Työvaliokunnan pyrkimys on täysin kannatettava ja oikea.

P. Tuorilainen: Vaatetustyöläisten liitto hyväksyy Työvaliokunnan esityksen, vaikka se liitolle merkitseekin Työläisliiton aikaiseen luokitukseen nähden, nousua.

Edv. Huttunen: Työvaliokunnan esitys on oikeaan osunut. Tosin saattaa tämän jälkeen jäädä näennäisiä epäsuhteita olemaan luokituksessa eri liittojen kesken verrattuna, mutta siinä on liitoilla itsellään hyvin paljon syytä. Ne ovat hoitaneet huonosti asiansa ja niiden tulisi ehdottomasti valvoa paremmin jäsentensä sijoittumista maksuluokkiinsa.

P. Järvinen: Keskusjärjestön taloudellisen aseman kohentaminen ja parantaminen ei saa vaikuttaa haitallisesti liiton taloudelliseen asemaan, tämä seikka on myös muistettava silloin kun korostetaan tuota oikeata pyrkimystä SAK:n talouden vakaannuttamisesta. Puutyöväen liiton taloudellinen asema on sellainen, että se ei ehkä selviä ilman ylimääräistä veroa. Luokitus olisikin pidettävä ennallaan.

Asiassa käytettiin vielä useita puheenvuoroja, joissa korostettiin osaksi samoja ajatuksia kuin edellisissä puheenvuoroissa.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi ja toimitettiin äänestykset.

Työvaliokunnan ehdotus voitti 26 äänellä 11 vastaan E. Syväsen ehdotuksen Kuljetustyöntekijäin liiton molempien luokkien pysyttämisestä SAK:n II maksuluokassa liiton edustajakokoukseen saakka.

Työvaliokunnan ehdotus voitti 32 äänellä 7 vastaan Hj. Lappalaisen ehdotuksen, että sijoitukset SAK:n maksuluokkiin pidetään ennallaan.

Valtuusto hyväksyi täten seuraavan taulukon sisältämän jaoituksen SAK:lle tulevien jäsenverojen maksuperusteista siten, että tätä uutta jaoitusta sovelletaan käytäntöön vuoden 1938 alusta lukien.

L i i t t o	SAK: n I lk.	SAK: n II lk.	SAK: n III lk.
Elintarvetyöläisten liitto	I-II	III	IV-V
Jalometallityöntekijäin liitto	I	II	III
Kirjatyöntekijäin liitto	I	II	III
Kuljetustyöntekijäin liitto	I		II
Kunnantyöntekijäin liitto	I-II	III	IV
Kutomateollisuustyöväen liitto	I	II	III
Lasiteollisuustyöväen liitto	I	II	III-IV
Liiketyöntekijäin liitto	I-II	III	IV-V
Metallityöväen liitto	I-II		III
Merimies-Unioni	I-II		III
Muurarien liitto	I	II	
Nahka-, Jalkine- ja Kumityöv. I	I-II	III	IV
Paperiteollisuudentyöntek. I	I-II	III	IV
Puutyöväen liitto	I-II-III		IV-V
Rakennustyöläisten liitto	I-II	III	IV
Rautatieläisten liitto	I-II	III-IV	V-VI
Työläisliitto	I	II	III
Vaateustyöläisten liitto	I-II	III	IV
Sanomalehtimiesliitto	I		

Pohjolassa suoritettava valistustyö.

Työjärjestyksen mukaan otettiin käsiteltäväksi Valtuuston jäsenille jaettu esitys Pohjolassa suoritettavasta valistustyöstä.

Alustuksen johdosta käytti puheenvuoron m.m. *O. Kekäläinen*, huomauttaen, että Pohjolan työväkeen olisi kiinnitettävä enemmän huomiota. Valistustyössä löytää sieltä tätä nykyä hyvin kiitollista maaperää, sillä joukoissa kautta koko Pohjolan on innostusta. Nyt on ilmeinen ero aikaisempaan verraten, sillä esim. ammattiyhdistysliikkeeseen nähden on asenne ja suhtautuminen vilpittön. Ammatillisessa liikkeessä ei pyritä nyt politiikoimaan, kuten oli ennen asia. Työvaliokunnan esitykseen voidaan yhtyä täydellä syyllä.

Kokous hyväksyi yksimielisesti Työvaliokunnan esitykseen sisältyvän päätöslauselmaehdotuksen, joten päätökseksi tuli, että

ammatillisen valistustyön harjoittamiseen Oulun ja Lapin lääneissä on edelleen kiinnitettävä SAK:n edustajakokouksen päätöksen edellyttämällä tavalla huomiota ja että SAK:n Työvaliokuntaa kehoitetaan yhteistoiminnassa asianomaisten liittojen kanssa huolehtimaan valistustyöstä varsinkin näiden seutujen metsä- ja uittotyöläisten keskuudessa.

Talousarviot.

Otettiin käsiteltäväksi Palkkatyöläisen ja SAK:n talousarviot vuodelle 1938.

Talousarvioesityksiä selosti laajemmassa puheenvuorossaan yksityiskohtaisesti puheenjohtaja *Vuori*, esitellen m.m. eri menomomentteihin sisältyvät yksityiset menoerät. Niinpä hän huomautti, että palkkamenoihin sisältyy 24,000 mk erä uuden toimitsijan palkkaamista varten heinäkuun

alusta lukien. Painatustöihin sisältyy viime vuoden sääntöjen painatus, jolta osalta lasku 24,000 mk jäi kuluvalle vuodelle. Naisjaostoa varten sisältyy esitykseen 12,000 mk määräraha, sillä Työvaliokunta ei ole katsonut voivansa esittää vielä palkattavaksi SAK:lle vakinaista naistoimitsijaa, vaan SAK:n Naisjaoston sihteerin toimi on järjestetty sivutoimeksi, josta maksetaan palkkiota 300 mk kuukaudessa. Valistustilin summaan sisältyy m.m. 40,000 mk menoerä vientiteollisuuden työntekijäin järjestämistyötä varten. SAK:n edustajakokous jo teki tähän suuntaan tähtäävän päätöksen ja se, että tämän alan työnantajat ovat alkaneet ulottaa vaikutustaan myöskin muille tuotannon aloille, tekee välttämättömäksi tehostetun valistus-työn vientiteollisuuden työntekijäin keskuudessa.

Valtuusto päätti yksimielisesti hyväksyä Työvaliokunnan esittämät talousarviot Palkkatyöläiselle ja SAK:lle vuodeksi 1938.

SAK:n ja KK:n välisen sopimuksen irtisanominen.

Otettiin käsiteltäväksi työjärjestyksen mukaan esitys SAK:n ja KK:n välisten sopimusten irtisanomisesta.

Esityksen johdosta syntyneessä keskustelussa käytettiin m.m. seuraavat puheenvuorot:

/. Ahmala totesi sopimusten kankeuden käytännössä. Ne hidastuttavat ja viivästyttävät palkkaliikkeiden käsittelyä, eikä niistä ole ollut sitä hyötyä, mikä niillä ehkä luultiin olevan. Kannatti sopimusten irtisanomista, mutta ilman, että esitystä uusiksi sopimuksiksi enää jätetään. On parempi olla ilman sopimuksia tässä suhteessa.

J. K. Björk arvosteli sopimusta ja totesi, että Sovittelulautakunnan toiminta ei ole vaikuttanut kyllin tulokselliselta. V. 1937 sai Sovittelulautakunta aikaan vain kaksi arvovaltaista päätöstä, ja näistäkin toinen määräsi työt eräässä leipomossa aloitettaviksi klo 5 aamulla. Selosti lähemmin Oulun Ok:n tapausta sekä viittasi Kuusankosken Ol:n tapaukseen. Sopimus on osoittautunut vain paperiksi, jonka käytännössä ilmenevä vaikutus on siinä, että se viivästyttää liiaksi palkkaliikkeiden kehitystä. Osuuskauppaliikkeeseen nähden pitää paikkansa sama totuus kuin muuhinkin työnantajiin, että vain järjestövoimalla voidaan sieltä saada parannuksia työntekijöiden palkka- ja työehtoihin. Sopimukset on irtisanottava, mutta ei uusittava.

J. Hakulinen huomautti, että kokemukset sopimuksista ovat tosin tähän saakka kielteisiä niin palkkaliikkeissä kuin osuusliikkeiden suhtautumisessa ammatilliseen järjestäytymiskysymykseenkin, mutta tämä ei saa estää pyrkimästä uuteen parannettuun sopimukseen. Tähänastiset kokemuksemme sopimuksesta ovat vain nousukaudelta, jolloin sopimuksen kautta on voitu jarruttaa tai hidastuttaa palkkojen nousua, mutta sensijaan kokemukset sopimuksen vaikutuksesta laskukaudella puuttuvat. Jos tulee laskukausi, niin KK ja edistysmieliset osuuskaupat tulevat ehkä pyrkimään vapautumaan sopimuksista tai ainakin palkkojen alennuksiin. Tällöin olisi sopimus ehdottomasti hyvä olemassa.

O. Kekäläinen huomautti, että rakennusalan palkkaliikkeissä on tarpeen nopea toiminta, jolloin ei siis ainakaan silloin kun on kysymys yksityisistä rakennuksista, voida sovelluttaa ja noudattaa mitään kuukausia kestävää prosessimenettelyä, koska ko. rakennus sinä aikana ehtisi jo valmistua ja palkkaliikettä ainakin siltä osalta olisi turhaa jatkaa. Käytännössä ovat osuusliikkeet yleensä sitoutuneet noudattamaan niitä sopimuksia ja määräyksiä, mitä paikkakunnan muiden työnantajien kanssa on sovittu, ja milloin selkkausta on sattunut, on ne selvitetty liiton ja osuusliikkeiden

kanssa tarvitsematta käyttää SAK:n ja KK:n välisiä sopimuksia. Mikäli tähänastinen käytäntö tältä osaltaan jatkuu, kannattaa Rakennustyöläisten liitto sopimusten irtisanomista esittämällä samalla ehdotuksen uudeksi.

U. Nurminen huomautti, että SAK:n edustajakokouksen päätöksen mukaan on sopimus ilman muuta irtisanottava ja yritettävä saada siihen asianmukaiset parannukset.

H. Kankaanpää ja *N. Välläri* selostivat kumpikin eräässä OI. Voiman omistamassa laivassa Tampereella maksettuja palkkoja, jotka olivat alimmat koko paikkakunnalla. Huomauttivat, että edistysmieliset osuusliikkeet eivät aina esiinny mallityöntantajina.

I. K. Björk kosketteli puheenvuorossaan vielä KK:n ja sen alaisten liikkeiden kieltäytymistä sopimuksista. Mainitsi eräänä esimerkkinä OI. Elannon einestyöläisten sopimuksen, joka sanottiin irti, mutta jossa liike vastasi, että se ei katso olevan aihetta sopimuksen uusimiseen, koska palkkoja oli jo korotettu. Tuloksena oli, että nämä työntekijät jäivät ilman sopimusta sillä kertaa.

E. Syvänen huomautti, että ellei sopimuksesta ole vahinkoa, niin on meidän syytä koettaa saada se uusittua parannuksineen.

Keskustelun päätyttyä ja Ahmalan luovuttua ehdotuksestaan, että sopimusta ei enää uusittaisi, päätti Valtuusto yksimielisesti

valtuuttaa Työvaliokunnan aikanaan irtisanomaan SAK:n ja KK:n väliset sopimukset sekä esittämään KK:lle ehdotukset uusiksi sopimuksiksi.

Kokouksen lopettaminen.

Varapuheenjohtaja *V. V. Salovaara* lopettajaispuheessaan huomautti, että kokouksen pitkä päivätyö on päättynyt ja erittäin sisältörikas työlista on käyty loppuun. Vaikka kokouksessa täten on käsitelty laajoja kysymyksiä hyvinkin pitkään, ovat kaikki käytetyt puheenvuorot olleet asiallisia, toverillisia ja rakentavia. Tämä johtuu siitä, että kokouksen osanottajajoukko on ammattiyhdistysliikkeemme valiojoukkoa, sitä väkeä, jonka työhön ja uurastukseen perustuu paljon ammattiyhdistysliikkeemme työ ja toiminta.

Valtuuston kokous lopetettiin laulamalla »Vala».

Sisällysluettelo:

I. Poliittinen tilanne:	sivu
1. Kansainvälinen tilanne.....	3
2. Suomen poliittinen elämä.....	5
3. Työväen oloja koskeva lainsäädäntö.	5
II. Talouselämä:	
1. Kansainvälinen talouselämä.....	7
2. Suomen talouselämä.....	10
Teollisuustuotanto.....	12
Rakennustoiminta.....	13
Maa- ja metsätalous.....	14
Kotimaan kauppa.....	15
Ulkomaan kauppa.....	16
Hintataso.....	16
Rahamarkkinat.....	18
Vekseliprotestit ja vararikot.....	19
Arvopaperimarkkinat.....	20
Työttömyys.....*	20
Teollisuuden työmarkkinat.....	24
Palkkataso.....	25
III. SAK:n jäsenistö ja hallintoelimet:	
1. Liitot ja jäsenistöt.....	30
2. Työvaliokunta.....	31
3. SAK:n Valtuusto.....	34
IV. Valistustyö:	
1. Yleiskatsaus.....	35
2. Työnjuhlat.....	36
3. Ammatillinen valistusviikko.....	36
4. Elokuvat valistus- ja propagandavälineenä.....	37
5. Kustannustoiminta.....	38
6. Pakkatyöläinen.....	38
7. Liittojen lehdet.....	39

8. Opintokerhotyö ammattiyhdistysliikkeessä.....	40
9. Vakinaisten toimitsijain kurssit	40
10. Ruotsinkieliset toimitsijakurssit Siuntiossa	41
11. Ammattiyhdistystiedon ja sosiaalipolitiikan kurssit	42
12. Apurahoja.....	43
13. Ammattiosastojen toiminta	43
14. Ammatilliset paikallisjärjestöt.....	43
15. Liittojuhlat ja retkeilyt.....	44

v

V. Yhteistyö kotimaisten järjestöjen kanssa:

1. Kotimaiset järjestöt	44
2. Kotimainen edustus.....	46
3. Edustus eräissä toimi- ja lautakunnissa	46

VI. Kansainväliset suhteet:

1. Kansainvälinen edustus.....	47
2. Kansainvälinen Työkonferenssi.....	48
3. Kansainvälinen Ammattiyhdistysliitto.....	50
4. Pohjoismaisten työväenjärjestöjen yhteistyö.....	51

f

V

VII. SAK:n esityksiä ja lausuntoja virastoille:

1. Kirjelmä ammattientarkastuksen tehostamisesta.....	52
2. Kirjelmä itsenäisyyspäivän palkasta	54
3. Lausunto leimaverolakikomitean mietinnöstä	55
4. Lausunto vuosilomalakiehdotuksesta	57
5. Esitys Työnantajain Keskusliitolle kansaneläkemaksuista ...	59
6. Lausunto ammattitauteja koskevasta lakiehdotuksesta	60
7. Lausunto ammattientarkastajain luvusta ja virantoimitus- alueista.....	60

4

VIII. Liittojen toimintaselostukset:

Työläisliitto.....	61
Liiketyöntekijäin liitto.....	62
Kutomateollisuustyöväen liitto.....	63
Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto.....	64
Jalometallityöntekijäin liitto.....	65
Lasiteollisuustyöväen liitto.....	66
Rautatieläisten liitto.....	67
Metallityöväen liitto.....	68
Rakennustyöläisten liitto.....	69

Muurarien liitto.....	70
Kirjatyöntekijäin liitto.....	71
Puutyöväen liitto.....	72
Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto.....	73
Kunnantyöntekijäin liitto.....	74
Elintarvetyöläisten liitto.....	75
Merimies-Unioni.....	76
Kuljetustyöntekijäin liitto.....	78
Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liitto.....	79
Vaatetustyöläisten liitto.....	80

IX. Tilasto-osasto:

Kansainvälisen Ammattiyhdistysliiton jäsenmäärä 1904—1938..	82
Liittojen jäsenluku vv. 1930—38.....	83
Liittojen jäsenluku neljännesvuosittain v. 1938.....	84
Maksavat ja vapautetut jäsenet v. 1938.....	85
Tietoja SAK:n jäsenliittojen työttömyys- ja matka-apukassojen varojen hoidosta v. 1938.....	86—87
Liittojen jäsenistön jakaantuminen sukupuolen mukaan.....	86
Liittojen maksamat avustukset yhteensä vv. 1930—38.....	87
SAK:n jäsenliittojen maksamat avustukset v. 1938.....	88
Liittojen ja SAK:n keskeiset tilitykset v. 1938.....	89
Palkkaliikkeet v. 1938.....	90
Kirjallisesti sovitut palkka- ja työehdot v. 1938.....	91
Osastot ja niiden toiminta v. 1938.....	92
Tietoja ammatillisten paikallisjärjestöjen toiminnasta v. 1938	93

Liite: SAK:n Valtuuston pöytäkirja 8. 5. 1938.

